

ב"ה

תשורה

משמחת הנשואין של
החתן התמים הרב מנחם מענדל
והכלה מ' חי' מושקא שיחיו
גלזמן

כ"ו מנחם-אב ה'תשע"ו, שנת הקהל
לייקוואד, ניו-דזשערסי

ב"ה

תשורה

משמחת הנשואין של
החתן התמים הרב מנחם מענדל
והכלה מ' חי' מושקא שיחיו
גלזמן

כ"ו מנחם-אב ה'תשע"ו, שנת הקהל
לייקוואד, ניו-דזשערסי

החתן עובר לפני הרבי

י"א תשרי, ה'תשנ"ב

כ"ו אדר"א, ה'תשנ"ב

פתח דבר

אנו מודים לה' יתברך על כל הטוב אשר גמלנו, ובחסדו הגדול זיכנו בנישואי צאצאינו, למזל טוב, ביום השלישי שהוכפל בו כי טוב, כ"ו לחודש מנחם אב, ה'תשע"ו - שנת הקהל.

כנהוג - על יסוד הנהגת כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ נ"ע בחתונת בתו הרבנית נ"ע עם כ"ק אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ ז"ע - הננו שמחים לכבד את כל הנוטלים חלק בשמחת לבבנו, מקרוב ומרחוק, בתשורה המוסגרת בזה.

בראש התשורה באו אגרות הקודש שנתקבלו מכ"ק אדמו"ר לחתונות הורי החתן והכלה, ולרגל הולדת החתן והיאפשערניש' שלו; "דברי צדיקים קיימים לעד", ובודאי גם עתה ממשיכות ברכות כ"ק אדמו"ר ללוות את בני המשפחה יחיו, לאורך ימים ושנים טובות.

תשורה זו נחלקת לארבעה שערים:

זכרתי ימים מקדם

מכתבי הרה"ח ר' **רפאל נחמן** ע"ה **כהן** מתשרי תשי"ז בבית חיינו; ר' רפאל-נחמן כהן (ה'תרנ"ז-ה'תשמ"ח) נולד בעיירה רודניא ובצעירותו למד בישיבת תומכי-תמימים ליובאוויטש שבליובאוויטש, לאחר שנות סבל וייסורים מאחורי מסך הברזל עלה לאה"ק והתגורר בתל אביב. ר' רפאל-נחמן מפורסם כבעל שמועה דיין, וזכה להוציא לאור כמה וכמה מזכרונותיו בספרים "שמועות וסיפורים", "ליובאוויטש וחייליה", ו"מאחורי מסך הברזל".

הפעם הראשונה בה נסע ר' רפאל-נחמן לחצרות קדשנו בחצי כדור התחתון, ובה זכה לראות את הרבי לאחר עלותו על כס הנשיאות, הייתה בשנת תשי"ז. ר' רפאל-נחמן נסע באותה העת לחודש החגים; בזמנים ההם אורחים מאה"ק היו מת-מעט ור' רפאל-נחמן זכה במשך החודש לקירובים מופלאים מהרבי. בהשגחה פרטית בחודש תשרי הבעל"ט יימלאו שישים-שנה לכתבת הדברים.

במשך תקופת שהותו, יצר ר' רפאל-נחמן קשר-מכתבים עם בני משפחתו בארץ-הקודש, בהם סיפר להם על הנעשה בבית-חיינו, תוך שמעתיק גם מדברות הרבי,

בשפתו הייחודית ובסגנונו המדוייק. לחלק מהמכתבים נלווים זכרונות שכתב בנו - הרה"ח ר' יואל ש"י כהן.

המכתבים נכתבו במקורם באידיש, וכאן באו בעריכה חדשה, בתרגום ללשון-הקודש ובתוספת ציונים, מראי מקומות והשוואות (למותר לציין, בהשמטת פרטים אישיים וכיו"ב). מכתבים אלו מתפרסמים בזאת לראשונה.

בסוף התשורה מצורף נספח, כתבה על מסירות נפשו של ר' רפאל-נחמן ברוסיה הסובייטית, שנכתבה על ידי הרב **אברהם לייב** ע"ה **גודין** ופורסמה בעיתון היהודי "היינט באטאג" שיצא לאור בריגא - מקום שליחות הורי החתן. הכתבה מתפרסמת כאן בתרגום ללה"ק.

הגיתי בכל פעלך

זכה אבי החתן, הרה"ח ר' מרדכי ש"י גלזמן, לשהות בצל החכמה ב770 החל משנת תשמ"ה ועד לכ"ז אד"ר תשנ"ב. בתקופה זו כתב יומן בו ציין מקורות אותם הימים בבית-חיינו. בהמשך ליומן שהתפרסם בשמחת המשפחה הקודמת (תשורת קרמר-גלזמן ה'תשע"ד) בה פורסמו חלקי היומן משנת תשמ"ה, מתפרסם בזה המשך היומן משנת תשמ"ו. ליומן מצורפים מסמכים אותנטיים מהתקופה. ליומן נלוו ציונים והשוואות.

בתקופה זו, נערך במנהטן סיום הרמב"ם השני; לכבוד הסיום יצא לאור על-ידי קה"ת, קובץ 'הדרת מלך' בו באו "פלפולים וחיודשי תורה בספר משנה תורה לרמב"ם", באורח נדיר ויוצא מן הכלל, הגיה הרבי את ה'פתח דבר' שנכתב לקובץ. בתשורה זו באו צילומי ההגהות מה'פתח-דבר'.

במעשה ידיך אשוחח

בתקופת מרחשון-שבט תשמ"ו נבצר מאבי החתן לשהות בבית חיינו; באותה תקופה עמד בקשר מכתבים עם ידידו הרה"ח ר' משה ש"י ששונקין שליח כ"ק אדמו"ר למטולה, אה"ק, שיידע אותו מהנעשה בבית חיינו.

היו אלו ימים עמוסים וגדושים; באותם הימים התקיים כינוס השלוחים לארה"ב וקנדה, היה זה הכינוס השלישי שהתקיים - ולמעשה מכך התפתח (בשנת תשמ"ח) כינוס השלוחים העולמי, הימים היו ימי שמחה וגילויים יוצאים מן הכלל, ומכתבים אלו שנכתבו בציריות רבה מיטיבים 'להעביר' ככל הניתן את רגשות אותם הימים. בזמן זה נערך גם תחילתו של משפט הספרים, ובמכתבים אלו נכתבו בפרוטרוט פרשיית אותם הימים.

למכתבים אלו מצורפים מראי-מקומות והשוואות וגם בהם באו צילומי מסמכים מהתקופה.

מענות קודש

לקט מענות קודש מארכיון אב החתן, חלקם יחד עם צילום הכתי"ק, וחלקם בהעתקה בפרסום ראשון.

תודתנו נתונה לת' מרדכי ש"י נקי על עזרתו בעריכת התשורה.
תודה מיוחדת נתונה למערכת JEM על התמונות המיוחדות שנתקבלו מהם (כמובן,
התמונות הינן תחת זכויות היוצרים הבלעדיות ל-JEM).

יה"ר אשר נזכה תיכף ומיד לקיום היעוד "מהרה ישמע . . קול חתן וקול כלה",
אזי נזכה זעהן זיך מיט'ן רבי'ן דא למטה אין א גוף ולמטה מעשרה טפחים, והוא
יגאלנו.

משפחות גלזמן-ברנשטיין
כ"ו מנחם-אב ה'תשע"ו, **שנת הקהל**
לייקוואד, ניו-דזשערסי

מכתבי כ"ק אדמו"ר

גלזמן - מארמולשטיין - ברוקלין

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn, N. Y. 11213
493-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש

770 איסטמן פארקוויי
ברוקלין, נ.י.

בי"ה, יא"י אייר תש"ב
ברוקלין, נ.י.

האברך הווי"ח אי"א נוי"ג זכו'
מוה' מרדכי ש"י
זבי"ג ת"י

שלום וברכה

במענה על ההודעה מקביעות זמן חתונתם
ליום ג' סיון הבע"ל,

הנני בזה להביע ברכתי ברכה מזל טוב מזל
טוב ושמה"י בשעה טובה ומוצלחת ויבנו בית
בישראל בנין עדי עד על יסודי התורה והמצוה
כפי שהם מוארים במאור שבתורה זוהי תורת
החסידות.

בברכה מזל טוב
מזל טוב

בערנשטיין - פרידמן -

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn, N. Y. 11213
493-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש

770 איסטמן פארקוויי
ברוקלין, נ.י.

בי"ה, טז' מ"ח תשנ"ב
ברוקלין, נ.י.

האברך הווי"ח אי"א נוי"ג זכו'
מוה' אברהם ש"י הלוי
זבי"ג ת"י

שלום וברכה

במענה על ההודעה מקביעות זמן חתונתם
ליום כג' מ"ח הבע"ל,

הנני בזה להביע ברכתי ברכה מזל טוב מזל
טוב ושמה"י בשעה טובה ומוצלחת ויבנו בית
בישראל בנין עדי עד על יסודי התורה והמצוה
כפי שהם מוארים במאור שבתורה זוהי תורת
החסידות.

בברכה מזל טוב
מזל טוב

גלוזן - ברקלין

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn, N. Y. 11213
493-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש

770 איסטערן פארקוויי
ברקלין, נ.י.

ב"ה, כה' אדר מנשיא
ברקלין, נ.י.

הרה"ח אי"א נו"נ וכ"י
מות' מרדכי ש"י

שלום וברכה

במענה על ההודעה אשר נולד להם בן למזל טוב.

הנה יה"ח מהשי"ת שיכניסוהו לבריתו של אברהם
אבינו, וכשם שיכניסוהו לברית כן יכניסוהו לתורה
ולחופה ולמעשים טובים, ויגדלו ביחד עם זוג' ת"י
מתוך הרחבה.

בברכה מזל טוב

גלוזן - ריגה

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn, N. Y. 11213
493-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש

770 איסטערן פארקוויי
ברקלין, נ.י.

ב"ה, ב' אדר מנשיא
ברקלין, נ.י.

הרה"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ וכ"י
מות' מרדכי ש"י

שלום וברכה

במענה על ההודעה אודות יום הולדת השלישי של בנם מנחם מענדל ש"י

הנה מועתק לקמן חלק ממכתב כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע
בנוגע למנהגי ישראל בזה, ויה"ח מהשי"ת שיגדלו ביחד עם זוג' ת"י לתורה
ולחופה ולמעשים טובים מתוך הרחבה.

בברכה
בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א

מזכיר

וז"ל כ"ק מו"ח אדמו"ר.

....., ובדבר גזירות השערות אפשערעניש- הוא דבר גדול במנהגי ישראל
ועיקרו הוא בהחייבון דהשארת פיאזות הראש, ומיום הגזירות והנחת הפיאזות של
הראש, נהגו לחדר לתרגיל את התינוק בענין נשיאת ט"ק וברכות השחר וברכה
המזון וק"ש שעל המטה. והשי"ת יהי' בעזרום שיגדלוהו לתורה ולחופה ולמעשים
טובים מתוך פרנסה בהרחבה ובמנוחה הדעת בגשמיות וברוחניות.

זכרתי ימים מקדם

מכתבי הרה"ח ר' רפאל נחמן ע"ה כהן
בית חיינו, תשרי תשי"ז

מכתבי הרה"ח ר' רפאל נחמן כהן

תשרי תשי"ז¹

ב"ה, יום ה' נצו"י ברוקלין [כ"א אלול, תשט"ז].

אצל הילדים יחי' בבית.

צו אלע מיינע טאייערע זאייט גיזונד [-לכל יקירי, היו בריאים]. אתמול בערב, בערך בשעה שמונה, על פי השעון המקומי (אצלכם היה זה בשעה שלוש בלילה), הגענו ברוך ה' לנו יורק, רק עד שעברנו את כל הפרוצדורות, וכן עצם הנסיעה עם המונית עד הגיענו לבית, הייתה כבר השעה תשע.

הדרך הייתה סבירה. כחצי שעה לפני נחיתתנו בציריך, התחילו רעידות חזקות למעלה ולמטה, (מצד מזג האוויר) אבל לאחרי זה היה בסדר. עצרנו בארבעה מקומות: ציריך, לונדון, רייקיאויק - איסלנד, גענדער - קאנדע. בכל מקום עצרנו לכשעה וחצי, מהאווירן יוצאים כולם החוצה, שם ישנו מקום ממנו לוקח כל אחד אוכל ושתייה כרצונו. בדרך כלל יש שם בירה, סודה, תה (באם היו כוסות זכוכית ולא כוסות חרס אני (-וכן דוד בראוומאן) גם שתינו).

באווירן נותנים אוכל מאד טוב בתדירות ובשפע, אלא שאנו לא אכלנו את המאכלים המבושלים, חוץ מקפה, מיץ פירות, תה, גבינה (שוויצרית, מהכשרות הטובה 'עדת-ישראל') וכדומה. גם לחם היה, אך היה קשה שם ליטול ידיים. אבל היו לנו מזונות וכן ביצים ובשר שאמא הכינה עבורנו. (בהיכנסו לאווירן נתתי זאת על מנת שיכניסו למקרר ובכל ארוחת צהריים, נתנו לי את זה, זה היה מאד טוב). זהו מהנסיעה עצמה.

הגיעו לקבל את פנינו²; יואל ולאה³, יודל קרינסקי⁴, מרדכי דובינסקי, (הוא עכשיו בחופש ונמצא אצל הוריו כאן), שמואליק בליזינסקי, שלום בער בוטמאן⁵ ושולם איידלמאן⁶ (שלום הגיע לכאן ביום שני). חוץ מזה הגיעו לקבל את פני דוד

1. כתב השורות פרסם תחת שמו גם 'רשימה קצרה מחודש תשרי תשי"ז בבית כ"ק אדמו"ר שליט"א, בבטאון חב"ד חוברת י"ג שי"ל ל'י שבט, תשי"ז. ניכר הדבר שחלק מהדברים הועתקו ממכתבים אלו. בהערות הובאו הענינים אותם הוסיף ברשימה שם במקומם (כאשר מצויין בר"ת "בטאו"ח").

2. מכריו מאה"ק וקרובי משפחתו.

3. בנו, הרה"ח ר' יואל שי', וכלתו מרת לאה כהן.

4. הרה"ח ר' חיים יהודה שי' קרינסקי. לכאורה היכרותו עם כתב השורות הייתה משליחותו לאה"ק זמן קצר קודם לכן - בחודש מנחם אב תשט"ז יחד עם עוד קבוצת בחורים לאחר הטבח בבית הספר למלאכה. וראה במכתבו הבא. (ראה קובץ לחיזוק ההתקשרות גליון נ"ז, תשורת קרינסקי-סטוגובסקי כ"ח סיון, תשע"ג).

5. אחי כלתו מרת לאה כהן.

6. אחיינו של הכותב מצד אשתו.

בראומאן שני גיסיו דוד ולייבע [רסקין]. נו, מובנת מאליה השמחה שלהם (ומיותר לציין - גם שלנו...).

מוטל דובינסקי היה הנהג. בהגיענו לבית כולם הלכו, ושוחחנו בערך עד השעה שלוש, והרי היינו צריכים ללכת לפוש קמעא. את המברק מיד שלחתי, מסתמא קבלתם זאת.

היום בבוקר לאחרי התה (עם מזונות כמובן...), בהלכי להתפלל עם יואל, חשבתי כי עוד אראה את הרבי שליט"א בהגיעו לקריאת התורה, אבל אחרתי את הקריאה והתפללתי במנין שני. (אך מה שהיה לי למסור לרבי שליט"א, וגם לחודקוב, תיכף נתתי זאת עוד אתמול בערב, באמצעות הטלפון לחודקוב).

היום אמר לי חודקוב שהרבי אמר לו שליחידות יוכל הרבי לקבל רק לאחרי יו"ט, אלא שלכמה דקות אוכל להיכנס מחר, ביום שישי לפני מנחה, ווי עס זאל ניט הייסין, יע געזעהן זיך, ניט געזעהן זיך [איך שזה לא ייקרא, כן "התראות", לא "התראות"...], כך אמר הרבי. ובאם אני נצרך למשהו יכול אני למסור זאת בכתב. כל זאת אמר לי חודקוב בבוקר לפני התפילה. לפני כשעה חודקוב התקשר ליואל (בקשר לשיחות שהרבי ביקש) ואמר לו למסור לי שאוכל להיכנס עוד היום, לאחר מעריב. אלו הן בינתיים כל החדשות.

דברתי אתמול עם חודקוב בענין הבי"ס מקצועי⁷, והיום גם נתתי לו את התוכנית, והוא מסר זאת לרבי. יותר מכך איני יודע.

גם למסור למחותני ר"א פאריז שמסרתי את שתי שליחותיו, חוץ מהשליחות לרש"ג, אליו מן הסתם אכנס היום. נו, לבתו של אווערבוך כבר התקשרתי. היא כבר כתבה.

נו, מה אכתוב לכם כעת, אני מיצר רק על כך שאמא איננה כאן.

ובבית - בבית הכל טוב, ובכלל ב"ה הננו מאד מרוצים, ב"ה. אני אמשיך לכתוב לכם עוד אי"ה. קניתי 20 אגרות אויר ויהיה לכם כבר מכתבים מהכל.

כעת אני אלך לרש"ג. היום בלילה יתקיימו שבע ברכות של יוסף בליזינסקי, אצל יואל בבית. אני מקווה לכתוב לכם גם מחר.

אני מבקש מכולכם, ומכל אחד בנפרד בינתיים, לכתוב מהכל. על אמא איני מדבר, ולגיטל ואיצקע⁸ (אני כותב אותם קודם, היות ואני כותב לכתובת שלהם, כפי שסוכם), וגם פריידל⁹ וחסיא¹⁰. אפילו לברוך וגרשון¹¹ מותר לכתוב. ואתם

7. בית הספר למלאכה בכפר חב"ד, שבאותו הזמן היה בתחילת התפתחותו. ככל הנראה מדובר על תוכנית הבניה שהחלו בשנת תשט"ז. ראה באג"ק ח"י"ב (ע' ק"ו) ". להפתעתי קבלתי העתקה . . בנידון חדר האוכל בחב"ד שפריז, ותכנו אשר בדיון בענין הקמת חדר האוכל אשר נתקיים בהשתתפות באי כוח המשרדים נקבע אשר לרגלי התיקרות חומרי הבנין ושכר העבודה הבנין צריך לעלות באיזה אלפים ל" יותר מאשר ה" בתכנית, ולכן החליטו להקים בנין מוקטן!".

8. בתו וחתנו ר' יצחק ווג' גיטא גנזבורג. אליהם מוענו המכתבים.

9. מרת פרידא, אשת ר' גרשון סגל.

10. מרת חסיא, אשת ר' ברוך פאריז.

11. חתניו - ראה הערות הקודמות.

ילדים כתבו, ואני אי"ה אענה.
אני מקווה שמהיום ואילך הילדים גם ירשמו. לבינתיים, יום טוב.
שלכם,

רפאל נחמן כהן

ב"ה¹², אבא כתב לכם כבר בודאי כל החדשות, והנני להוסיף פ"ש, כתיבה וחתימה טובה,

יואל

ב"ה, יום א' דסליחות [כ"ו אלול], תשט"ז
צו אלע מיינע טאייערע זאייט גיזונד [-לכל יקירי, היו בריאים!]
הבטחתי לכתוב ביום שישי, אינני כבר איש-מילה... הנני כעת בביתו של יואל,
ואני כבר הסתדרתי. נו, ב"ה על הכל.

אתמול בערב נכנסו די ארץ ישראל'דיקע [-בני אי"ה] לרבי שליט"א, כל אחד
לכמה דקות. כשנכנסתי שאל אותי מיד הרבי מה שלומך (זאת אומרת, אמא) ועם
מי את נמצאת, עניתי לרבי שמחמת שהמצב הבריאותי אינו כל כך טוב לא הגעת
(להיכנס לפרטים לא דברתי, היות שלא הייתה זו יחידות), בהנוגע לשאלה היכן
את נמצאת, עניתי שבינתיים את אצל גיטל ולאח"ז את חושבת להיות אצל פריידל.
בקראי את שמות הילדים אמרתי בלשון "אצל הקטנה, ואצל הבת האמצעית"¹³,
הרבי שאל על הקטנה מי זאת, האם זאת אותה שנמצאת בכפר, עניתי לו שזו
גנזבורג. אלא שמהדברים היה משמע שהרבי חשב שאני השארתי את אמא בכפר.

אח"כ שאל הרבי איך הייתה הדרך, והאם יש לי ענינים כלליים שעלי למסור
והינם נצרכים מיד, מסרתי רק את מה שאברהם פאריז מסר לי (בקשר לבית הספר
המקצועי⁷ - מסרתי את זה מיד בהגיעי לחודקוב, בבוקר יום חמישי נתתי לו את
התכנית, עוד לפני שנכנסתי לרבי. שאלתי אותו האם עלי להזכיר זאת אצל הרבי
עוד הפעם, כיון שהוא כבר אמר לי שהוא ימסור זאת לרבי, הוא אמר לי שהוא כבר
הזכיר את זה אצל הרבי, ובאם ברצוני להזכיר זאת עוד הפעם - אפשרי הדבר, אך
חבל על הדקה אותה אוכל לנצל לדברים אחרים. עשיתי כדבריו, ולא דברתי מזה
כלום. - אני מבקש ממך, גיטל, כתבי לי האם הגיעה תשובה מהרבי אלייך בקשר
לבי"ס מקצועי).

אח"כ איחל לי הרבי כתיבה וחתימה טובה, ויצאתי.

12. הוספת בנו הר"י ש"י כהן.

13. מרת גיטא, ומרת פרידא.

בשבת היה מאמר וכמה שיחות¹⁴, בתוך הדברים אמר¹⁵ "היות אז פון דיא ארבעט פון דיא שלוחים איז איינע פון זיי, וואס דאס האט גיגעבן א זירוז אף פארין אהער זאלן די ארץ ישראל'דיגע מיט די שלוחים צוזאמען זאגן לחיים"¹⁶ -] היות שמהפעולות של השלוחים - אחת מהן - היא שדרכנו את הנסיעה לכאן, יאמרו בני ארץ ישראל יחד עם השלוחים 'לחיים'". את שאר השיחות אכתוב אי"ה או שאשיג. דא איז אאנדער וועלט!... [-כאן זהו עולם אחר].

הנני משתוקק למכתביכם, כתבו בתכיפות מהכל, ממש מהכל, ואם ישנן בינתיים שאלות לרבי, כתבו לי, אני אדבר על הכל.

אני אכנס מן הסתם לאחר יום כיפור אי"ה, שהקב"ה יביא לכולנו שנה טובה בכל טוב, בגשמיות וברוחניות, וכפי שהרבי אמר "א פרייליכער, א גיזונטער א לעבעדיקער יאהר, א שנה מבורכת" -] שנה שמחה, בריאה, 'חיה', שנה מבורכת]. יש לי ב"ה נחת מהילדים בכל הפרטים, שהקב"ה לא יעצור את ה'חסד-חינם' שלו גם בהמשך.

מה שלום כולם? חסאי, ממך אני מבקש ביחוד לכתוב וגם גיטל, וכן החתנים ר' ברוך ור' גרשון ור' יצחק יחי', כתבו כמה שיותר! כדאי לשלוח באקספרס, בלי זאת שילוח המכתב אורך זמן רב.

שלום איידלמן יושב פה ומבקש לפרוש בשלום כולם בשמו.

הייתי אצל אמו של הרבי יחד עם לאה, היא ארחה אותנו מאד יפה. והנני מתעתד להיות אצלה פעם נוספת. אצל הרבנית דינה תחי' היא לא מרגישה עכשיו טוב, ובינתיים אי אפשר להיכנס.

ביום שלישי מגיע לכאן המחולן מקנדה¹⁷.

הנני מקווה לכתוב לכם גם בימים הבאים, את המכתב תקבלו מן הסתם כבר לאחר ראש השנה, שתהיה לכולכם כתיבה וחתימה טובה, שלכם,

רפאל נחמן כהן

ב"ה, אור ליום ד' ער"ה [תשי"ז]

כתיבה וחתימה טובה לכולכם; רבקה¹⁸, הבנות, החתנים והנכדים זאיט אלע גיזונד און גליקלעך [-היו כולם בריאים ומאושרים]!

קבלתי את מכתבכם השני, אני מודה לכם ומבקש מכם לכתוב רק בדואר מהיר,

14. נדפסו בתורת מנחם חט"ז ע' 202.

15. ראה שם ע' 215.

16. ענין זה מופיע גם בבטאו"ח שם (ע' לג) ומוסיף "וביקש לנגן איזה ניגון מא"י מזמרת הארץ". וראה במכתבו מא' דחווה"ס. וראה הערה 46.

17. הרב שניאור זלמן בוטמאן.

18. זוגתו מרת רבקה.

כיון שהרגיל אורך זמן רב.

אתמול בקשתי מדזשייקאבסאן¹⁹ והוא לא רצה לשלוח אתרוגים לא"י, כיון שאף אחד לא הזמין. בקשתי ממנו שני אתרוגים אחד עבור ברוך ואחד עבור איצ'קע, והוא אכן הכין. את התשלום עליכם לשלם שם. אתם יכולים כמובן לקחת בשותפות. הוא גם שלח לדוד גולדברג אתרוגים, שניים עבור משה גורארי, ואחד עבור הרב קרסיק²⁰ (ששמערל גורארי' הזמין) אני מבקש מכם שתמסרו זאת. אצלי בינתיים אין כל חדש, מחר בע"ה ניסע לאהל, ושהקב"ה יתן שנה טובה. היום הגיע המחותר ר' זלמן מקנדה, והוא פורש בשלום כולכם. שלכם,

רפאל נחמן כהן

ב"ה, צום גדליה, תשי"ז

צו מאיינע טאייערע [-ליקיריי] רבקה וכל הילדים ובניהם, זאיט אלע גיזונד [-היו כולכם בריאים]!.

קבלתי את מכתבכם ממוצאי-שבת סליחות, גם את מכתבה של חסיא וילדיה (אלא שאת של פרידא עדיין לא קבלתי).

ב"ה ראש-השנה הזה עבר באופן מאד טוב, הקב"ה בודאי יביא עלינו ועל כל ישראל שנה טובה, בטוב הנראה והנגלה. את כל הפרטים אי"ה אספר לכם כשאגיע (או שאני אכתוב עוד קודם באם יתאים הזמן), אלא שדבר אחד ברצוני לספר עכשיו²¹:

לאורך כל היום הראשון של ראש-השנה ירדו גשמים חזקים, כאשר הגיע הזמן ללכת לתשליך²² (למעלה מחצי שעה הליכה), הרבי שליט"א יצא ואחריו כולם, מבלי הבט על הגשמים החזקים, כולם הלכו ונגנו, כפי הסדר בכל השנים, (אנשים נוספים מהעיר שדרך כלל עומדים לצפות בתהלוכה לא היו השנה) אפילו נשים (מאנ"ש) הלכו עם התהלוכה.

המקום הינו גן צבורי, ושם נמצא נהר קטן, בדרך כלל הגן נסגר בשעה שש, אלא שבכל שנה היות ומגיעים הרבה אנשים לצפות בתשליך, יודעים כבר שלא לסגור את הגן. אבל כיון שאף אחד (שאינו מאנ"ש) לא הגיע, בדיק בשעה שש סגרו את השער, והרבי עם כולם באו כמה רגעים אחרי שש, וכבר היה סגור, אחדים אמרו

19. הרב ישראל דזשייקאבסאן, שהתעסק במשך השנים עם מכירת אתרוגי קלבריא (ראה 'זכרון לבני ישראל' ע' קעד).

20. הרב אליעזר קרסיק, רב קהילת חב"ד בתל אביב.

21. קטע הנ"ל נדפס בבטאוו"ח שם ע' לג-ד. (וראה אודות מעמד התשליך בשנים ההן - קובץ לחיוק ההתקשרות גליון ס"ג).

22. בבטאוו"ח שם: ובכל שנה הולכים כולם יחד עם כ"ק אדמו"ר שליט"א בסדר של שורות שורות, ומנגנים והילדים הולכים בראש אחורי כ"ק אדמו"ר שליט"א, ומכל קצוי העיר מתקבצים הרבה אנשים לראות המחזה הנהדר.

שישיגו מפתח, וחיכו זמן קצר אך לא השיגו מפתח.

בינתיים אחדים התחילו לטפס מעל לגדר (שגובהה יותר מקומת איש), פתאום, והנה, הרבי התחיל ג"כ לטפס, למרות שאין שם במה להיאחז וקשה הדבר לטפס - מכל-מקום עשה זאת. היו כמה שהפצירו בו לעזור לו ולא רצה. וכה עלה וכן ירד מעל לגדר בפנים²³, וכן כולם אחריו.

(אני יודע מעצמי, מיר אנגיקומען גאנץ שווער דער עסק [-] לי היה מאד קשה לעשות זאת) ולי כן עזרו... וכ"ש הרבי).

ושם שרו ג"כ ורקדו, און עס איז גיווען לעבעדיק [-] ו'נהיה שמח']. לצאת אפשר אחד אחד (כמו בתחנה מרכזית לצד אחד רק), הגשם היה כל כך חזק שכשבאתי הביתה היו כל בגדיי רטובים, אפילו הפנימיים.

אחר-כך ספרו שהרבי יצא ונעמד על ספסל וחילק יין לאלו שהלכו לתשליך, אבל אני לא הייתי, ושלוש איידלמן ביקש עבורי יין ונתן לו, אבל מדי הרבה לא היו²⁴. ואח"כ אחרי תפילת ערבית ביקשו מחודקוב שיקש מאד"ש משקה עבור אלו שלא היו והבטיח שיתן. זהו שרציתי לכתוב. מי שלא ראה זאת לא ראה מס"נ עבור מנהג קל²⁵.

הנני כותב בעפרון כי העט בבגד חול שלי. (מחותני ר"ז שיי הי' מוכרח לנסוע אתמול אחרי הבדלה לביתו למונטריאול (אחרי יו"כ יהי' התנאים אצל שלום-

23. בבטאו"ח שם: (הירידה מעל הגדר היתה קשה יותר מהעלי).

24. בבטאו"ח שם: ואחד בקש משקה וכ"ק אד"ש שאלו אם הלכת לתשליך משום מה כובעך אינו רטוב, וענה שהחליף אותה.

25. ראה אריכות הדברים אודות כך בבטאו"ח שם.

דובער²⁶ בנם עם בת רש"ג²⁷ ויבואו)). אנו סעדנו יחד, זאת אומרת עם יואל ולא, עד שתפסנו שהשעה כבר ארבע לפנות בוקר... כל הסעודות שבת ויו"ט הי' שלום [איידילמן] אצלנו, ובכלל אצל יואל זהו באמת בית פתוח ב"ה, דבר מאד נדיר כאן... בדבר חוה גלזמן יש תקוה שיסתדר הדבר (בהשתדלות לאה תחי'). הנני גומר מכתבי בכדי שישלח היום, שנה טובה, שלכם,

רפאל נחמן כהן

ב"ה¹², ד' למעמקים תשי"ז
 כבי אמי מ' תי' ואחיותי וגיסיי היקרים ע"ש ב"ב יחיו
 שלום וברכה:
 מסדר התשליך בר"ה כבר כתב לכם אבא שי', זה הי' מעניין מאד. ככה אכ"ח [אין כל חדש] הסדר דר"ה היה כמו בכל שנה.
 בער"ה כשמסרו את הפ"נ כללי (אני לא הייתי, אך שמעתי מאבא שי') אמר²⁸:
"אזוי ווי האיי יאהר איז באלד נאך ר"ה גייט שבת, וואס שבת איז הכל מהמוכן, זאל דער אויבערשער געבן סאיווי א גוט יאהר, בלי הבט על אופן האתעדל"ת²⁹
 [-כיון שהשנה, הנה מיד אחרי ר"ה מגיעה שבת, שבשבת "הכל מן המוכן", יתן הקב"ה בכל מקרה שנה טובה, מבלי הבט על אופן האתערותא-דלתא]. זהו תוכן דבריו.

בשעת התקיעות לא היו כ"כ בכיות בערך השנים העברו.
 ביום ב' דר"ה הי' סעודה, וצוה לנגן הניגון אבינו מלכנו, אך לא דבר מאומה בשעת הסעודה, רק הניגון ואמירת לחיים, ומיד ברך בהמ"ז ואח"כ נתן מכוס של ברכה לכל הנאספים. אח"כ ציוה לנגן עוד הפעם הניגון אבינו מלכנו, אני מאמין, ניגון קודם דא"ח, ואמר מאמר³⁰ ד"ה זה היום תחילת מעשיך. כפי שאמר אח"כ³¹ המאמר מיוסד על מאמר אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע, ואמר שיש בו חידוש. ואמר ברכה שיהי' הגאולה שלימה בעגלא דידן במהרה בימינו. בפרטיות כבר תראו בהשיחה.
 כה אין כל חדש, כתיבה וחתימה טובה.

יואל

26. הרב שלום דובער שיחי' בוטמן.
 27. הרה"ח ר' חיים שמריהו ע"ה גורארי' (תל-אביב).
 28. הוגה ע"י הרבי (נדפס בתו"מ שם ע' 222). מבלי התוספת "מבלי הבט כו".
 29. בבטאו"ח שם (מרשימת אביו): ניט רעכענדיק זיך מיטן עבר וואס איז געווען [-מבלי הבט על העבר שהיה].
 30. נדפס - תו"מ ח"י"ח ע' 3.
 31. באותה התוועדות - ראה שם ע' 12.

ב"ה, ערב יום כיפור, ליל כפרות [תשי"ז]

טאירע רבקה און טאייערע קינדערלאך אלע, א גוטין א גיזונדין יאהר און א הצלחה יאהר [-רבקה וכל הילדים היקרים, שנה טובה, בריאה ומוצלחת] בכל פרט!.

כך אין כל חדש, יואל יושב ומתקתק את השיחה³² שהרבי אמר אתמול לפני הגבירים ועסקני הישיבה, כפי הסדר שבכל שנה הם נכנסים לרבי לפני יום כיפור, ויואל בתוכם (לא בתור גביר בכסף, אלא בתור עשיר בדעת ב"ה... שהקב"ה לא מפסיק את חסדו גם להבא).

בקיזור, הרבי דיבר על כך שיום כיפור הינו היום היחיד בו נכנס הכהן הגדול לקודש הקדשים. כעת, בזמן הגלות, בית המקדש הגשמי איננו, אבל ישנו את קודש הקדשים בלבנו של כל יהודי גם עכשיו. וביום הכיפורים על כל יהודי להיכנס לשם: שם לא היה דבר מלבד הלוחות - זאת אומרת שעל היהודי להתאחד עם התורה.

ואיך נכנס הכהן? לא בבגדי זהב אלא בבגדי לבן, זאת אומרת בלב לבן ובהיר, וזאת לאחר הניקיון (הטבילה) מכל הדברים שאינם טובים. זהו תוכן דבריו, את השיחה אביא אי"ה.

הנני מפסיק כי אני צריך ללכת ויואל מוכרח ללכת לישיבה (זה אני כותב בשבע וחצי) ואי"ה בודאי אגמור.

עכשיו באתי.

אני חושב שביום ראשון [י"א תשרי] בערב אוכל להיכנס ליחידות, או ביום שני. היום הודיעו שביום ראשון, ב' דחול המועד סוכות, הרבי יתועד.

כל האורחים מכל המדינות; ברזיל, מרוקו, צרפת וארץ ישראל התבקשו על ידי צעירי אגו"ח, לבוא לאסיפה. אלו הן כמעט כל החדשות.

בכלל, אני נזכר על הימים פעם כשהייתי בחור בליובאוויטש ולראש השנה ויום כיפור היום מגיעים הרבה אורחים, וכעת אני מהאורחים, 'שלום עליכם' 'עליכם שלום' [-[נשמעות] ברכות "שלום עליכם", "עליכם שלום"], ובפרט כאן וכעת, כאלה שלא התראו עשרות שנים, זהו מאד נעים.

אתמול הלכתי לבקר את הענדל פוטערפאס (פה הוא נקרא ליברמן - המורה לציור של זלמן [קליינמאן]) הוא נתן לי מתנה את התמונה של ההסתלקות שישנו אצל משה גוראריה, הייתי גם אצל צמח [גורביץ] ואצל משה דובינסקי, כעת אני צריך להיות (נתבקשתי) אצל³³; זלמן גנזבורג, יצחק גולדין, הרב דוב ריבקיין, חיים

32. חלקה הוגה ע"י הרבי ונדפס בקובץ ליובאוויטש (בהוצאת תשע"ד - ע' 269), השיחה בשלימותה נדפסה בתו"מ שם ע' 14). צילומי ההגהות נדפסו בקובץ לחיזוק ההתקשרות גליון ס"ה ע' 60).

33. ידידיו משנים עברו.

ליברמן ועוד כמה, אעשה את זה לאחר יום כיפור ובחול המועד.
 נו, מה עוד אכתוב לכם? אני רוצה יותר לשמוע מכם, ובכלל מה נשמע?
 שהקבי"ה יתן שנה טובה ובריאה, ופרנסה ברווח ובהצלחה בגו"ר בכל הפרטים.
 שלכם,

רפאל נחמן כהן

ב"ה¹², ליל ערב יום כיפור תשי"ז,

ברוקלין

לאמי היקרה תחי' ואחיותיי וגייסיי וב"ב היקרים יחי'

חתימה וגמר חתימה טובה בכל הפרטים, אצלנו אין כל חדש, מתחילים כבר את העבודה של האכילה בערב יום כיפור. בכלל, אבא טוען שאצלנו (באמריקה) אוכלים הרבה מאד. אם כן, נראה מה הוא יאמר מחר...

כך אין כל חדש, ביום שלישי הבא, זאת אומרת שלאחר יום כיפור, יתקיימו אי"ה ה'תנאים' של שלום בער יחי' (אח של לאה) בשעה טובה ומוצלחת. זה מתנהל כמו בשנים עברו מבלי הכלה...

במשך הזמן שאבא פה, הוא הזכיר לי כמה סיפורים ופתגמים, ניגונים.

בכלל, מצד האורחים שהגיעו יש לכולם (לכל הקהל) הנאה, אלא שהקהל נהנה במיוחד מהשליח מ [.] הזוכה בגורל [.] מאד שמח אתו פה...

כבר ביום הראשון שהוא הגיע הוא נכנס לרבי שליט"א ליחידות, זה היה כבר לאחר שלוש לפנות בוקר, והוא שמע איך שהרבי משתעל, הוא אמר לרבי: אתה גזלן! אינך שומר על הבריאות!...

מאוחר יותר, הוא כינס אסיפה שצריך למנות גבאי אחר מחדקוב, כיון שהוא אינו שם את לבו שיהיו יחידויות קטנות יותר. אתם מבינים לבד איך האסיפה נראתה... שנה טובה,

יואל

ב"ה, ערב יום הכיפורים, תשי"ז, אחרי מנחה וקבלת ברכה מכ"ק אדמו"ר שליט"א היום בשעה חמש עשינו כפרות, אח"כ הלכנו למקווה. היום התפללנו יחד עם כ"ק אדמו"ר שליט"א³⁴. לאחר התפילה נעמדים בתור לקבלת 'לעקאך', מגיעים הרבה אנשים, גם העירוניים.

כאשר הגיע תורי, הרבי נתן לי לקח, אחר-כך מיד קרא לי הרבי ונתן עבור החתנים, פריז, סגל וגנזבורג. גם קבלתי עבור מחותני ר"א פאריז ובעד יהודה

34. עד לשנת תשמ"ח לא התפלל הרבי תפילת שחרית יחד עם הציבור מלבד ימים ספורים בשנה, ביניהם ערב יום כיפור (וראה 'אוצר מנהגי חב"ד' אלול-תשרי ע' קעט).

שמוטקין. את זה אביא לכם אי"ה.

אחר כך הלכנו למקווה ואח"ז לתפילת מנחה יחד עם כ"ק אדמו"ר שליט"א, לאחר התפילה נכנסו³⁵ כולם לכ"ק אדמו"ר שליט"א, והוא ברך את כולם בזה הלשון³⁶:
"זאל דער אויבערשטער געבן א חתימה און א גמר חתימה טובה, יעדער איינער מיט זיינע בני בית אין אלע זיינע ענינים. א שנה טובה ומתוקה בטוב הנראה והנגלה, און אזוי ווי האיי יאהר איז יום כיפור חל שבת, וואס אויף שבת זאגט דער אלטער רבי אז ס'איז תשובה עילאה און יום כיפור איז אויך תשובה עילאה, זאל דער אויבערשטער געבן עס זאל זיין א התעוררת תשובה אמיתית מתוך שמחה און מ'זאל דאס ממשיך זיין מלמעלה למטה על כל השנה כולה. עס זאל זיין שנה טובה ומבורכת בגשמיות וברוחניות" [- שהקב"ה יתן חתימה וגמר חתימה טובה, לכל אחד יחד עם בני ביתו בכל עניניו. שנה טובה ומתוקה בטוב הנראה והנגלה, וכיון שבשנה זו יום כיפור חל בשבת, שעל שבת אומר אדמו"ר הזקן שענינה תשובה עילאה, ויום כיפורים ענינו גם תשובה עילאה, יתן הקב"ה שתהיה התעוררות תשובה אמיתית מתוך שמחה ושנמשיך זאת מלמעלה למטה על כל השנה כולה. שתהיה שנה טובה ומבורכת בגשמיות וברוחניות]. עכלה"ק.

דער אויבערשטער זאל העלפין און עס אלץ מקוים ווערין לטובה ולברכה [- שהקב"ה יעזור, ויקיים הכל לטובה ולברכה].

שלכם,

רפאל נחמן כהן

ב"ה, יום א', חוהמ"ס [י"ח תשרי תשי"ז]

טאייערע רבקה און טאייערע קינדער זאייט גיזונד [- לרבקה היקרה ולילדים היקרים, היו בריאים]!.

קבלתי את המכתב של יצחק וגיטל מערב יום הכיפורים, וכן של גרשון ופרידא וילדיהם שיחי, ואין שזה ש"נדבקתי במחלה", של 'אי כתיבה', כי פשוט אין מה לכתוב... ושקרים אינני רוצה לכתוב.

למשל, כ"ק אדמו"ר שליט"א, אמר¹⁶ בש"ק נצו"י **"זאלן די ארץ ישראל'דיקע זינגען עפעס א ארץ ישראל'דיקען ניגון"** [-שבני ארץ ישראל ישירו ניגון מארץ ישראל]. וכולם נתנו עיניהם בי שאני אתחיל, ובשעת מעשה נכנס לי משום מה לראש והתחלתי לנגן "ניע זוריצע חלאפציי", מובן שנהיה צחוק... ונגנו את הניגון. אין שום סיפור אחר שישנו ולא ספרתי. אין מה לכתוב, האם את זה גופא עלי לכתוב?...!

שכחתי, ביום ב' דסוכות, היינו עש"ק, לפנות ערב היה מאמר - רק מאמר,

35. בבטאו"ח שם: כתות כתות (חוץ מזה שתלמידי הישיבה נכנסים לחוד לפני אמירת כל נדרי ומקבלים ברכתם מכ"ק אד"ש ברכת אב לבנו כידוע).

36. הוגה ע"י הרבי בנוסח זה. נדפס בתו"מ שם ע' 17.

ושום דבר אחר לא היה. מאמר "וטהר לבנו"³⁷ קודם התחלת המאמר בכה הרבה³⁸, והתחיל באמירת המאמר. גם בכה הרבה בעת הדבורים בענין שנכמרו רחמיו של יוסף על בנימין, ואמר שזהו בכל דור על ידי נשיאי הדור וג"כ בכה הרבה והתאפק. (את המאמר אביא אי"ה, הוא³⁹ יביא לי את זה, אני מקווה כך). ויותר אין מה לכתוב, לע"ע.

עכשיו³⁹ שמעתי שמחר תהיה אסיפה מצאגו"ח, ובערב תהיה התוועדות אצל כ"ק אד"ש. כמו"כ מסדרים קבלת פנים לאורחים.

אל תתרעמו עלי שהנני כותב יחד עברית וחצי אידיש, כאן לא שומעים כלום עברית, רק אנגלית וקצת אידיש. כאן מדברים כולם אנגלית⁴⁰, גם בישיבה ובבית! יש כאלו שאינם מבינים שפה אחרת!

גוט יו"ט, אי"ה לאחר הפארברענגען אכתוב לכם עוה"פ.

שלכם,

רפאל נחמן כהן

ב"ה, חוהמ"ס יום ג' [כ"ף תשרי, תשי"ז]

מיינע טאיייערע! [-יקירי],

אינני כותב את התואר באריכות, בכדי לכתוב יותר חדשות. הפעם לא קיימת אי הבטחתי ולא כתבתי מיום א' עד היום.

ביום א' בשעה שתיים, התקיים כינוס עולמי מצאגו"ח; מרוקו, צרפת, אוסטרליה, קנדה, דרום אפריקה, מהרבה עיירות באמריקה, ושכחתי עלינו... גם מארץ ישראל. היה מאד מעניין, אבל את הפרטים אכתוב או אספר בבואי, אי"ה.

הכינוס התקיים באולם בו התחתנו יואל ולא. בשעה זו התקיימה⁴¹ תהלוכת ילדים (בערך ח' מאות ילדים כ"י), והתחילו ללכת בחצר אד"ש, וספרו שהיה מאד

37. תו"מ שם ע' 19. וראה שם הערה 47.

38. בבטאו"ח שם: קודם המאמר אמר כ"ק אד"ש "בזמן שביהמ"ק הי' קיים איז דאך גיווען מיט א חליל און נאך ענינים האסורים בשבת ויו"ט דער פאר איז בשבת ויו"ט גיט געווען די שמחה אבער איצטער אז מיר האבן סאיי ווי גיט די ענינים קאן דאך זיין די שמחה אויך בשבת ויו"ט. און וויבאלד אז היינט איז א שנה מעוברת דארף דאך זיין א הוספה אין אלע ענינים במילא דארף זיין א הוספה אויך אין שמחה" [-בזמן שביהמ"ק הי' קיים הרי [שמחת ביה"ש] הייתה עם חליל ועוד ענינים האסורים בשבת ויו"ט, ולכן בשבת ויו"ט לא הייתה מתקיימת השמחה. אבל עכשיו כיון שבמילא אין את ענינים אלו, יכולה השמחה להיות גם בשבת ויו"ט. וכיון שהשנה הינה שנה מעוברת וצריכה להיות הוספה בכל הענינים, במילא צריכה להיות הוספה גם בשמחה] וצוה לנגן אפרייליכן ניגון.

39. קטע זה אינו ברור במכתב והושלם ע"פ השערה.

40. להעיר מתו"מ ח"ד ע' 322.

41. בבטאו"ח שם: ביום א' ד' דחה"ס נתאספו כל הילדים של בתי הספר של רשת חב"ד בסוכה שבחצר בית רבינו עם מוריהם ומדריכיהם לעשות שמחת בית השואבה ואחרי זה יצאו לחצר בשורה וכ"ק אד"ש יצא להגוזזטרא והביט על כאו"א שעברו ואח"כ יצאו במחול עם מוריהם ומדריכיהם ואחריהם כל אנ"ש והתמימים וכ"ק אד"ש עמד כל הזמן וגם טפח בידיו הק'. אחרי הריקוד שהי' בחצר יצאו כולם ללוות אותם אל האוטובוסים שחכו עליהם להוליכם לבתיהם ורקדו ג"כ כולם ברחוב והנה כ"ק אד"ש פתח הדלת שממול הרחוב והביט זמן רב. . אח"כ היתה תהלוכה מכל הילדים בחוצות העיר והשתתפו כח' מאות ילדים כ"י.

יפה. אבל כמ"ש⁴² על בית המקדש - מי שרואה דבר זה לא יכול לראות דבר הב' שהיה באותו זמן.

באמצע הכינוס באה ברכה מאד"ש, שתוכנה, שהיה רוצה להיות בעצמו ג"כ על הכינוס, אבל הוא משתתף [בכך ש] וכשיגמרו את הכינוס שלא יכריזו על כך שסיימו אלא רק "הפסקה", וההמשך יהיה בלילה בעת ההתוועדות. (ה"י ג"כ צילומים ותקליטים כנהוג, וכולם נאמו ובעיקר האורחים אבל את זה נספר בפעם אחרת).

אח"כ התפללנו מנחה, והכנה להתוועדות, הכנה להתוועדות הפירוש - פארחאפן אָאָרט [-לתפוס מקום] (בש"ק נצו"י ועד המסדר נתנו לי מקום חשוב, אז לא היו הרבה 'מיוחסים', וגם אורחים היו מעט. וזה המקום שהנני ב"ה, כל הזמן. אבל לסמוך לחלוטין על נסים יש לי פחד... בשעה שתיים בערך כבר ישבתי על מקומי - הרביעי מהקצה של השולחן שעל יד פני קדשו של אד"ש, חוץ מזה היה גם רמקול וגם תקליט (התקליט זהו בשביל אד"ש לבד⁴³...).

אחרי שעה שמונה בערך בא כ"ק אד"ש⁴⁴, והיו שמונה שיחות⁴⁵ מסרתי את הבקבוק י"ש של ברוך אלי' שניאורסאהן (זה הי' 95% וגם כ"ק שתה מזה, וגם חילק לאחדים).

אח"כ קבלתי פתקא מיואל (שעומד במקום מיוחד) וגם משלום [איידלמן] (שהי' רחוק ממני) שאבקש ברכה עבור [. . .]⁴⁶ וטיפסתי על השולחן בסמיכות לכ"ק אד"ש, עם כוס יין בידי ובקשתי ברכה עבורה, וענה **"א רפואה קרובה"**. חיים משה אלפרוביץ' ישב מאחוריי (היינו גב לגב), וביקש אותי שאבקש ברכה עבורו, ומסרתי פתקה לבנו שד"ב שהוא יעשה זה. אבל עד כה וכה, וחיים-משה מפציר בי, הרבי האט באמערקט [-הבחין] וככה עשה עם הידיים בסימן שאלה, ואמרתי שהוא מבקש ברכה ואמר לי **"נוא, איר זייט דאך א כהן, בענטשט עם!"** [-נו, אתה הרי כהן, ברך אות!], ואמרתי **"הלא כתוב אח"כ 'ואני אברכם'"**, ואמר **"איך האב מיט עם אליין א פראמאיע סאביצעניע, מאסקווע, לענינגראד"** [-"יש לי איתו קשר ישיר"]. (פ"י שכבר דבר אתו ביחוד), ואמר לי עוד **"גיסט אן אכוס מלא, ווי עס שטייט ביי די כהנים, אז א כלי שרת דארף זיין א מלא"** [-מזוג כוס מלאה, כמו שכתוב לגבי הכהנים, שכלי שרת צריך להיות מלא], ומזגתי ואמרתי בקול רם **"רפואה שלימה לחיים משה"**, והרבי אמר אמן.

שמערל גוראריי אמר לחיים עבור אלו שהם בארץ ישראל ועומדים בתשוקה

42. יומא ס"ח ע"ב: ה'רואה כהן גדול כשהוא קורא - אינו רואה פר ושעיר הנשרפין, והרואה פר ושעיר הנשרפין - אינו רואה כהן גדול כשהוא קורא. ולא מפני שאינו רשאי, אלא שהיתה דרך רחוקה, ומלאכת שניהן שוה כאחת.

43. הקלטת ההתוועדות נמצאת תחת-ידינו.

44. בבטאוו"ח שם: וכ"ק אד"ש דבר בענין הדי' מינים שכל מין מרמז על מין מיוחד מבני ישראל וכמארז"ל וביאר זאת בארוכה. ובענין צעירי אגודת חב"ד דבר אח"כ שמעתה צ"ל סדר חדש בענין העבודה של צעירי אגו"ח על דרך מלחמת תנופה ולא מלחמת הגנה. היינו להתדיר בכל החוגים לקרבם לתורה ומצות ולעורר אצלם הנקודה היהודית שבלי ספק ישנה בכאוי"א.

45. נדפס - תו"מ שם ע' 30. בהתוועדות נאמרו אחת-עשרה שיחות.

46. קרובת משפחתו שחלתה אז.

להיות כאן ואינם יכולים, ואמר כ"ק אד"ש "פריער דארף מען זאגן לחיים פאר די ארץ ישראל'דיקע וואס זיינען דא און זיינען נאך ניט גיקומען" ... [-קודם צריכים לומר לחיים עבור בני ארץ ישראל הנמצאים כאן ועדיין לא הגיעו]. הוא נשאר על מקומו, ואד"ש מילא את דבריו⁴⁷ והמשיך⁴⁸ "דער צמח צדק האט גיזאגט, איך בין א קירושנער איך ניי היטלען, און נאכדעם אז איינער מעסט אן און טרעפט צו צוא זיין מאס, איז א סימן אז דאס איז פאר עם" [-הצ"צ אמר אני הנני 'כובען' הנני תופר כובעים, ולאחר מכן כשאדם מודד ומוצא שזה במידתו, סימן שהיה זה עבורו].

שוב פעם ביקש מהארץ ישראל'דיקע לשיר, א ארץ ישראל'דיקען ניגון, ומה שלא שרנו אמר, "דאס איז ניט קיין ארץ ישראל'דיקען ניגון" [- זהו אינו ניגון של ארץ ישראל], ואמר שצריכים לזרוע בכפר ניגונים... ועד שיצמחו הניגונים, ננגן בינתיים את הניגון "ניע זוריצע חלאפצי"⁴⁹, ואחר כך אמר על שיר זה ביאור ארוך⁵⁰. מהשיחות אינני כותב כלום, היה נפלא מאד, ואי"ה אביא זאת.

היו עוד דבורים בין שיחות הקודש אבל אינני כותב הכל.

באמצע ההתוועדות החל לרדת גשם חזק (זה היה בסוכה) וכולם נעשו רטובים, אפילו הנשים (שהיו כולם מבחוץ, כי היה רמקול (ומובן שגם לאה שלנו בתוכם)), אבל אף אחד לא זז ממקומו כל זמן שהרבי שליט"א ישב; הרבי לא הביט על שום דבר, והיה בשמחה גדולה, ושר ורקד על מקומו. בערך בשעה אחת הלך הרבי לביתו בלוויית שירת "כי בשמחה תצאו", וכולם עלו למעלה לביהמ"ד, ושרו ורקדו קצת, ובאנו הביתה וישנו עד הבוקר.

ביום שני - היינו אתמול - עד שגמרו להתפלל ואכלו בסוכה כבר יצאו כל האורחים עם מלוויהם לעיירות שונות, בחלקי היה עיר סקרנטון (מקום שיואל היה שם בשליחות ממל"ח ואז כתב בשעתו) שם נמצא (רק שבועיים) מרדכי דובינסקי, ועוד א' משלנו וגם שו"ב משלנו. נסענו אני ושמואל בליזינסקי ושולם [איידלמן] ועוד בחור מישיבת מונטריאל והנהג עם הקאר שלו (טקסי), ג"כ משלנו בחור מישיבת תת"ל.

מצאנו בסוכה בביהכ"ס כב' מנינים מחכים עלינו, הנסיעה לשם הוא ארבע וחצי שעה, התוועדנו שם משמונה עד אחת-עשרה וחצי, נכנסו לבית דובינסקי לעשרה רגעים, ומשם נסענו. הגענו בחזרה בשעה ארבע.

בערך רבע שעה לפני הגיע יואל, ג"כ מנסיעה שנסע לישיבה מתנגדישע, ריידין א ביסל אין לערנען, און דערנאך פארפירט מען א שמועס [-לדבר מעט בלימוד, ואחר כך להכנס לשיחה], ומזדהים ומשכנעים ללמוד חסידות. וכך עשו הרבה

47. בבטאו"ח שם מקדים: בעת ההתוועדות אמר כ"ק אד"ש איזה דבר ואחד מהמסובים חשב שכיון אליו. ושאל איר מיינט דאס מיר [-הכוונה אליי?] וענה כ"ק אד"ש. [כבפנים].

48. הדברים דלקמן נדפסו בתו"מ שם ע' 52. סיפור זה הובא לראשונה בהתוועדות שמח"ת תש"ט, תו"מ חיי"ג ע' 75.

49. ראה במכתב א' דחווה"ס, שהיה זה הניגון אותו התחיל כותב השורות לנגן בהתוועדות ש"פ נצו"י תש"ז בתור "ארץ ישראל'דיקע ניגון"!

50. תו"מ שם ע' 45.

פעמים ועלתה בידם.

הפעם, נעבאך, נפל בפח... כי בא לשם והנה שם עורכים שמחת בית השואבה לכבוד היארצייט של הגר"א וכל והר"מים וכו' ו[. .]. בראש, נמצאים. ללכת משם לא מתאים, וכך נשאר בלי לעשות כלום. וע"כ כתוב מחשבה טובה וכו'.

כל האורחים בלי יוצא מן הכלל, נסעו למקומות שונות, ולפי הנשמע כולם הצליחו.

היום אחרי שגמרתי להתפלל ונכנסתי לסוכה ב770 (כי ביו"ט וש"ק אכלנו אצל א', אבל ימות החול אוכלים שם). והנה שולחנות ערוכים - עושים סעודה לילדים שהיו בקיץ ב'גן ישראלי' (קייטנה) נשארתי שם. ההתוועדות ואופן הגישה לילדים, זהו קובע ברכה בפ"ע לדבר בזה.

אבל העיקר שאח"כ יצא אד"ש על הבלקון⁵ וכולם רקדו לפניו ורקדו ושרו, ואח"כ יצאו לרחוב, כל אנ"ש והת' סבבו את הילדים והילדים רקדו באמצע ואד"ש נכנס לחדרו ופתח את החלון ועמד והביט ומחא כפיים.

זה לקח מקום מאד גדול, והיה נהדר.

אחרי הבנים, באו כל הבנות מבית רבקה, עם המורות והמדריכות והמורים והמדריכים, וג"כ ישבו בסוכת 770, וישבתי כשתי שעות לראות את הסדר הנפלא, ומכל הכתות דברו הילדות באידיש וגם בעברית (עברית בתי"ו רפויה, ולא כמו

51. המדריגות המובילות לגן עדן התחתון, עליהן הייתה כעין מרפסת (שנסגרה עקב חיבור בנין 784 ל770).

שאצלנו), לא הייתי עד הסוף. לאה ספרה לי אחר כך, שגם להם יצא הרבי שליט"א לגזוזטרא והמנהלים יצאו במחול לפניו על החצר והיה נהדר.

ביום ב' קבלתי האקספרס אודות ביאת [. 46] הביתה, ומסרתי תיכף את המכתב כמו שהוא לכ"ק אד"ש ע"י חודקוב, היום שאלתי ממנו אם מסר ואמר שמסר תיכף אתמול, ושאלתי אם אמר מה שהוא? כיון שזהו ענין של בריאות. ואמר לי "שזה הרי היה כשכתבו". שאלתי ממנו אם זה מדברי אד"ש או משלו, ולא ענה. אי אפשר לדעת אצלו. איך שיהיה הנני בטוח שכבר הכל בסדר.

גמר חתימה טובה לכולכם,

שלכם,

רפאל נחמן כהן

בי"ה¹²,

כל תוכן החדשות כבר כתב אבא, ואין לי מה להוסיף במיוחד, רק אוסיף איזה תיבות בדבר נסיעתי [. .]. שלהיות שאתמול לא יכלנו לעשות כלום, הרי הבחור השני שנסע עמי, נסע כעת עוד הפעם (ע"פ הוראת כ"ק אדמו"ר שליט"א) ומסתמא 'משהו' יהיה בע"ה.

כן אוסיף שהיום כשרקדו כולם (כשהיו הילדים) ברחוב וכק"ש הסתכל כל הזמן בעד החלון, מסר חדקוב בשם כק"ש "אז היינט איז דעם רבי'נס אושפיזא"⁵² -היום הוא האושפיז' של הרבי [הרי"צ]]. (מסתמא התחלת החשבון הוא מאדמו"ר הזקן).

מלבד הנ"ל אין לי מה להוסיף על מה שכתב אבא.

חג שמח וגמ"ח טובה,

יואל

בי"ה, הו"ר קודם הדלקת נרות [כ"א תשרי, תשי"ז]

אתמול בלילה אמרנו תהלים, כפי המנהג. היום בשתיים בצהריים בערך אחר התפילה באו כל נשי חב"ד, והרבי נותן להן את הד' מינים שלו לברך⁵³. ועוד הוא מחלק לעקאך לכל האורחים שלא קבלו בערב יום כיפור.

וגם אני מזכיר את חטאיי, מצד ה'צוטומלטהייט'⁵⁴ [-הבלבול] שכחתי לבקש עבור אחי⁵⁴ וגיס⁵⁵, והיום בקשתי עבורם. והזכיר לי עוד הפעם משלום [. 46], ונתן לי לעקאך עבורם (אחי וגיס) ואמר שיבשרו בשורות טובות.

52. להעיר מבטאו"ח שם (בנוגע לריקודי הילדים ביום ראשון (ראה הע' 41): ואח"כ שלח להגיד שלא ישכחו שהיום הוא האושפיזא של יוסף.

53. בבטאו"ח שם: כל ימי חג הסכות נתן כ"ק אד"ש את האתרוג שלו לכולם לברך עליו והי' כל יום תור מכל אנ"ש והתמימים לברך על אתרוג של כ"ק אד"ש ובהושענא רבה הרשה כ"ק אד"ש גם לנשים לברך על האתרוג שלו. וראה בענין זה - קובץ לחיזוק ההתקשרות גליון ס"ו.

54. הרב מיכאל יהודה אריה ליב ע"ה כהן.

55. הרב אברהם דוד ינובסקי (?).

כל הצא"ח הולכים עכשיו לבתי-כנסת שונים לערוך הקפות (לע"ע, נדמה לי שהנני פטור, יכול להיות שתגיע פקודה מהרבי שגם אני אלך. בינתיים אני 7707). אח"כ המנהג ששאר הקהל עורך קידוש כל אחד איפה שהוא רוצה, ולאחמ"כ צורכים הקפות. לא התקיימה היום כל התוועדות. זהו כבר זמן הדלקת נרות, אפרוש בשלום הילדים. שלכם,

רפאל נחמן כהן

ב"ה, יום ב' בוקר, כ"ו תשרי [תשי"ז]

מיינע טאיייערע [יקירי] אתמול לא כתבתי מחמת שלא יכולתי, כי לא ישנו ג' לילות וימים רצופים כמעט.

בערב אמרו שיהיה יחידות ואד"ש ישב ליחידות בשמונה וחצי, ואני הלכתי משם רבע אחרי שמונה בבוקר ועוד חיכו שלשה אנשים ליחידות. אני נכנסתי בשלוש בלילה, הייתי ג' רבעי שעה ועד שרשמתי הכל ושוחחתי מעט. נעשה יום ועמדתי להתפלל ורק עכשיו באתי.

בשמח"ת היו שיחות ודבורים אשר ראשי לא יכול עכשיו לכתוב מהכל. ועכשיו הנני להודיע לכם מהיחידות הדברים האלו שנחוצים לכם תיכף:

לאחי הרי"ל אי"ה אספר לו בבואי, ב' הדברים שלו. גם לחסיא תחי'.

בתוך הדברים אמרתי לו שבינתיים מסרתי לו פ"נ עבור פרידא ושיינע, ופראדע ב"ה כבר הוטבה ואמר "וגם שיינע".

אודות יי"צ שיי צריך אני להיות היום אצל רופא א' שאמר לי כ"ק אד"ש, להיוודע מתרופה חדשה.

גם דברתי על דבורה ואראה ליה' כן עבור שטערנא שרה, וזלאטע, ושניאור זלמן, ולויקיל וגם על יוסל גיטל ונחמה - וברך את כולם.

בדבר [. .] כך אמר: שתנוחי כמה שתוכלי, אפילו כשאת הולכת לעבודתך מכל-מקום כשאת באה בערב, וכן בעש"ק, תחזיקי את הרגליים כמו שהרופאים אומרים, ולהדר בזה. אבל ניתוח - אפילו קטן - אינו מסכים כלל. ולא שום דבר אחר - רק מנוחה.

בנוגע לנסיעתי אמר שבש"ק אהיה כאן ואסע לפאריז, ובשבת אהיה בבית, כי ביום חמישי אסע מפאריז.

עכשיו אספר קצת משמחת תורה: הרבי אמר בהתוועדות שיש לקרב את האורחים מארץ ישראל, ואמר הרבי שכתוב על קירוב ש"קדמו בלחם ומים", והתחיל לתת לכולם משקה וחלה, ואמר שנתחיל מהכהן, בא כח כל הכהנים, ונתן לי משקה (שם שותים כולם יין, וגם אד"ש) ולחמנייה שאלתי האם זה לאכול עכשיו, ואמר לי

שאני יכול לקחת את זה לבני הבית, אבל עלי לאכול זאת. אספר לכם כשאבוא. ואח"כ אמר לי "וואס איר אזוי בכיווץ" [-מדוע הינך 'מכווץ'], ולא הבנתי, ואמר לי "איך מיין ניט אין קיבוץ נאר אין כיווץ" [-איני מתכוון 'קיבוץ' אלא 'כיווץ']. ואמרתי שהיין נעמט ניט [-אינו 'לוקח' אותי] ואמר "נוא, איז משקה" [-אם כן, משקה], ונתן לי הרבה, וב"ה נהייתי בשמחה רבה, כמובן.

היו הרבה דיבורים, ומהם דבורים נוראים, בענין העדים⁵⁶. כמו שאספר.

על ספריא [כפר חב"ד] אמר, "במרחב", ורמז כך בידו כמו שמפזרים הרבה.

בכוס של ברכה, מוצש"ק בראשית, בערך בשבע בבוקר של יום ראשון... אמר לי "אויך פאר די בעה"ב'טע" [- גם עבור זוגתך], ואחר כך בקשתי בעד כל הילדים, כל אחד לחוד, וכשהגעתי ליואל ולאה אמר "ער איז מיט מיר פראמאי אטנאשעניא" [-יש לו אתי קשר ישיר] וברכם.

שלכם,

רפאל נחמן כהן

⁵⁶. ראה תו"מ שם ע' 130.

הגיתי בבל פעלך

יומן שכתב אב החתן בעת שהותו בבית חיינו

ר"ה - י"ב מרחשון
כ' שבט - ל"ג בעומר
תשמ"ו

חלק א ר"ה - י"ב מר חשוון, תשמ"ו

❁ ליל א' דר"ה

קודם התפילה לא שרו אבינו מלכנו'.

❁ יום ב' א' דר"ה

לפני התפילה שרו אבינו מלכנו ג"פ. הביאו ג' חבילות פ"ג. תקיעות היו באופן מאוד חלש וכו' ובפרט בתר"ת. כ"ק אד"ש החליף השופר והחל לתקוע בשופר שני ומיד החליף חזרה. אמר "טוב" טעם ודעת (בחולם), וביום השני אמר "טוב" (כרגיל).

לפני כל התפילות שרו אבינו מלכנו פ"א.

כשהגיע כ"ק אד"ש לבריכת ה"תשליך" שאל את ר' מאיר הארליג: "וואו זיינען די פיש?" [-היכן הדגים].

ביום השני דר"ה היו התקיעות יותר חלקות מאתמול, כ"ק אד"ש בכה בפסוקים שלפני תקיעות ("אל יעשקוני זדים", ובהמשך הפסוקים).

כ"ק אד"ש נכנס להתוועדות ב5:06 (כ15 דקות קודם השקיעה).

המאמר ארך כ27 דקות. בסיום הורה לנגן 'א שמח"ת ניגון'. וניגנו ניגון הקפות לאביו ז"ל ונופף בידי הק' משך כמה רגעים! היה זה מראה שפשוט בשום אופן א"א לתארו.

חלוקת כוס של ברכה 8:55 לערך עד 11:30, חייך מאוד הרבה לילדים.

❁ יום ד' צום גדליה

א' התמימים הניח על הסטענדער (של הרבי) סידור והרבי אמר בזה 'אבינו מלכנו' ו'ברוך שמי' ושמע בזה קריה"ת.

לאחר מנחה דברי כיבושין 40 דקות.

❁ יום ה' ד' תשרי

כ"ק אד"ש נסע למקווה באיסטערן פארקוויי (קרעסטירער), שלא כרגיל במקוה באלבני. אח"כ הלכו הרבה מהת' לטבול שם. נסע לאוהל ב5:15 וחזר ב7:20 נסע עם ר' בנימין קליין (מספרים שהרחי"ק היה עסוק בעניני המשפט).

ב8:05 לערך נכנסו שני עורכי הדין והרבי דיבר עמם בגעה"ת כשעה וחצי.

1. ראה 'אוצר מנהגי חב"ד' אלול-תשרי ע' נח. וש"נ.

❁ ש"פ וילך ו' תשרי יארצייט הרבנית חנה ע"ה

כ"ק אדי"ש עבר לפני התיבה. אמר (באחד אלוקינו וגו') "קדוש ונורא" (ושמעתי שכן אמר בתשל"ט). קראו **בס"ת הקטן**. אחרי אמירת ההפטרה נשאר על הבימה ואמר שם "יקום פורקן וכו'.

בהתוועדות הורה לכמה לומר לחיים, ביניהם, לרב"צ סטאק. (נולדה לו היום בת וקרא את שמה חנה).

כ"ק אדי"ש נתן משקה לרי' יהושע פינסון עבור המלווה-מלכה דכולל חב"ד ומזג גם לרי' שלום דוכמאן ואמר לו בחיוך "דו האסט א שווארצע בארד און ער האט א ווייסע בארד" [-לך יש זקן שחור [ואילן] לו יש זקן לבן] והיינו שלכן נתן לרי' פינסון דוקא את הבקבוק. ההתוועדות הסתיימה 5:45.

הצעטיל בהקשר להרשיי דש"ק³:

"בל"נ (לא כ"ח) "ושוטרים" מאי בעי הכי (משא"כ זקנים שרגיל בכ"מ) ()

❁ יום א' ז' תשרי

בבוקר חילק כ"ק אדי"ש ניקלס לכולם. החלוקה נמשכה כ-25 דקות.

בעת אמירת הברכה ערב יוה"כ תשמ"ו ❁

באמצע אמר כ"ק אדי"ש ללייבל שיאמר להעומדים למעלה במדרגות⁴ שירדו כי "איך דארף נישט האבן קיין משגיח" [- אין לי צורך במשגיח].

נסע לאוהל 3:35 וחזר ב-7:40.

❁ יום ב' ח' תשרי

היום התקיים כינוס ("ראלי") של צבאות ה' בשעה 2 בצהריים. גם הפעם תרגם רש"ב העכט (אביו רי"י הי' לאחרונה שלא בקו הבריאות). כ"ק אדי"ש חילק דיימס גם למבוגרים.

❁ יום ג' ט' תשרי, עריו"ב

שחרית 9:30. חילק לעקאח מ-10:40 לערך, במשך כשעתיים וחצי. אחרי מנחה אמר הברכה

2. שגם אז חלה קביעות ו' תשרי בשבת. יצויין שכמו"כ אמר הרבי בשבת-קודש ו' תשרי תשנ"ב (ראה ימי ברכה ע' 38).
3. התוועדות תשמ"ו ח"א ע' 78.
4. כנראה - המדריגות שבגן עדן התחתון.

שנמשכה כשעה ורבע.

לפני כל התפילות דיו"כ ניגנו אבינו מלכנו פ"א.

בחזרת הש"ץ דמעריב בי"ג מדות (לא בכל פעם) התרומם מעט מהכיסא אך לא צמד.

בנעילה אמר לריל"ג שיאמר לחזן (רי ליפא שפירא) שיתפלל לאט.

לפני נעילה ניגנו אבינו מלכנו ג"פ ובאבינו מלכנו שבסיום התפילה ניגנו ה' פעמים.

בה'מארש' תחילה נופף כ"ק אד"ש בידו הק' ומשך הטלית על פניו (וכנראה בכה כיוון שאח"כ כשהרים הטלית היו פניו להבים) ומחה כפיו הק' זייער לעבעדיק [-מאד בשמחה]. וממש היו בשמחה עצומה. **אחרי הקדיש הורה לנגן אבינו מלכינו ז' פעמים!** ובפעם הז' דפק בבי' ידיו ובכל גופו. אחרי מעריב אמר ג"פ "גוט יו"ט" כרגיל.

✿ יום ה' י"א תשרי "בשם השם"

כ"ק אד"ש נסע לאוהל. (אחרי קריה"ת בירך בברכת מז"ט את בנו של לייבל ביסטריצקי שנהיה בר מצוה וקיבל עליה).

✿ ש"פ האזינו י"ג תשרי

כשהגיע כ"ק אד"ש בבוקר ראה בחור ליד חלון המכתבים שהחזיק מכתב והסתכל עליו.

בהתוועדות הורה כ"ק אד"ש לרי' נתן גורארי לומר לחיים. בסיום נתן חתיכת מזונות עטופה במפית לרי' זלמן לייב אסטולין.

הצעטל דהרש"י⁵:

בל"ג לב. יג! "כתרגומו" ותומ"י

מפרש פי' אחר, ובל' משכיל לדוד

"בדרך אחר ע"פ הספרי" ומש"כ

בשפ"ח - בכיו"ב מקדים רש"י וי"ל

או כיו"ב

(ב) היפך רגילותו מפרש רש"י כללות

הפי' (בדרך השני) ואח"כ פרטי

התיבות ל' המשכיל נ' ואילך".

✿ י"ד תשרי ערב חה"ס

אחה"צ קרא אד"ש להרב הלל פעוונזנער מצרפת (שלא הי' עדיין בעת חלוקת הד' מינים בבוקר) ונתן לו ד' מינים. ושאלו "א רב זאל זיין פון די נמושות"?! [-שרב יהיה מן ה"נמושות"?!...] וענה שלא יכל להגיע קודם מפני הסערה שהיתה ביום

5. התוועדיות שם ע' 159.

שישי, וענה הרבי, "כל עכבה לטובה".

❁ ליל א' רחה"ס

אחרי מעריב הכריז כ"ק אד"ש ג"פ "גוט יו"ט" יחד עם הקהל והתחיל לבגן 'ושמחת' (וכן בכל ימי חה"ס - בחוה"מ הכריז "גוט מועד" וכו').

❁ יום א' רחה"ס

אחרי כחצי שעה שברכו על הד' מינים נפסל האתרוג ור' מאיר הארליג נכנס לסוכה ששם שהה אד"ש ושאלו איך זה קרה, ואמר לו שאינו רוצה לדעת מי הי' זה (שנפל מידו האתרוג). ויצא לחדרו והביא אתרוג אחר.

בליל ש"ק ביציאתו הסתובב כ"ק אד"ש ונתן מבט חטוף על הרב לוי ביסטריצקי.

❁ יום ב' רחזה"מ

הי' "ראלי" לילדים ובסיום חילק מטבעות גם לטנקיסטים כרגיל לאחרונה.

❁ הושענא רבה

אחרי שחילק אד"ש לעקאח עוה"פ אחרי מנחה חזר לחדרו וחילק ניקלס לכולם אך מיד עצרו את הקהל. (חילק 5 דקות).

❁ ליל שמע"צ

אחרי אתה הראת הא' התחיל כ"ק אד"ש את ניגון ההקפות לאביו ז"ל. אחרי הב' ניגון שמחה ואחרי הג' - 'ופרצת'. וכן בליל שמח"ת.

בעת ה'ראלי' חול המועד סוכות, תשמ"ו ❁

❁ יום שמע"צ

לפני מנחה הלך כ"ק אד"ש לסוכה אך דלת השער (של הגדר שלפני הסוכה) לא נפתחה וחזר לחדרו.

❁ ליל שמח"ת

כ"ק אד"ש דיבר בארוכה ע"ד משיח, ואחרי שיחה הא' עמד מלוא קומתו ורקד על מקומו. בשיחה הד' הורה⁶ שכולם יהפכו הכוסות שלהם וכך עשה בעצמו. (ודיבר עד"ז). הורה להרבה אנשים לומר לחיים על כוס גדולה. ובכלל היה א מורא'דיקע פארבריינגען.

הקפות נגמרו בשעה 3.

❁ יום שמח"ת

סדר הניגונים (אחרי אתה הראת) כבלילות הקודמים. בניגון א' רמז כ"ק אד"ש לשרוק (וכן אחרי קריה"ת (כמדומני)). וכן כשנכנס אד"ש לתפילה נופף בידיו הק' בעוז משך זמן והי' זייער פריילאך.

נכנס להתוועדות ב5:26 שנמשכה עד 11:30, חילק כוס של ברכה משעה 12 עד 3 לפנות בוקר, נתן לר' שלום איידלמן ממרוקו בקבוק ואמר לו "טיילן אף די חתונה" [לחלק בחתונה] (בתו מתחנת ביום ה'). אחרי שעבר ר' שלום דזשייקאבסאן, אמר, "וואו איז דזשייקאבסאן? ער נעמט דאך אלע מאל פאר ועד להפצת שיחות"

6. התוועדויות שם ע' 360.

[היכן דזשייקאבסאן? הוא לוקח תמיד עבור ועד להפצת שיחות].
כ"ק אד"ש נסע לביתו ב4:10. (כמדומני שהי' אצלו ד"ר ווייס).

✿ יום ד' אסרו חג

אחרי שאמר כ"ק אד"ש⁷ הקדישים לפני צאתו אמר: "אזוי ווי ס'איז אסרו חג, זאל זיין ושמחת בחגך" [-כיון שכעת אסרו חג, שיהיה "ושמחת בחגך"]. לפני שנכנס לתפילה חילק ניקלס לכולם.
היום נסע כ"ק אד"ש לאוהל.

✿ יום ה' כ"ה תשרי

כ"ק אד"ש לא יצא למנחה.

בערב התקיימה יחידות. הי' כמה צעטלאך (בקבוצה הא') שהכניסם לכיסו הפנימי. שוחח עם מקסים לוי ראש עיריית לוד ע"ד העזרה למוסדות חב"ד שם ובפרט שלמד במוסדות חב"ד במרוקו. הי' א' מהדז'וינט ואמר לו שקיבל מכתבו מלפני שנה וחצי ממרוקו ולא ענה ע"ז כ"י הי' דבר פשוט (ועתה ענה לו ע"ז).

הצעטל דהרש"י⁸ דש"פ בראשית מבה"ח מרחשון:

"קלאץ קושיא שמים-אש

ומים שערבן זב"ז (מים) נס

בתוך נס (כפרש"י בנוגע לברד)

ועוד ועיקר המשך להמדובר

לפני ר"ה במרחק שבין השמים

וארץ וכו".

מענה כ"ק אד"ש על הדו"ח מהתהלוכה דשמח"ת:

נת' ות"ח ודבר בעתו - והזמ"ג וכו'

אזכיר עה"צ

✿ שבת מברכים מרחשון, שבת בראשית

נכנס לתהילים עם תהילים רגיל (ולא כבכל פעם שנכנס עם יהל אור). גם לכל נדרי נכנס עם תהילים כזה ובו אמר התהילים בלילה.

בהתוועדות בשיחה הא' דיבר⁹ ע"ד ההשלמה דעניני תשרי ובסיום דיבר על הריקוד בפועל ומיד עמד מלא קומתו והתחיל ניגון הקפות לאביו ז"ל ורקד על מקומו.

כ"ק אד"ש ציוה לנגן ואמר מאמר ד"ה בראשית ברא¹⁰. ההתוועדות נמשכה עד

7. ביום זה נהג הרבי לומר קדישים. (אודות סבתו מרת רחל ואחיו ר' דובער הי"ד, ראה קובץ לחיוק ההתקשרות גליון ס"ג ע' 20).

8. התוועדויות שם ע' 457.

9. שם ע' 434.

10. המאמר האחרון אותו אמר הרבי בהקדמת ניגון ובניגון מאמר, בהתוועדויות הקודש.

5:45.

✿ יום א' כ"ח תשרי

חילק ניקלס לכולם משך כחצי שעה.

✿ יום ג' ר"ח חשוון

כשנכנס למעריב הודיע ריל"ג שתהיי התוועדות.

מיום רביעי מעריב ב6:45. (ביום ה' כבר היה מעריב בזאל הקטן כבכל ימות השנה).

✿ ש"פ נח

לא הי' התוועדות.

במוצש"ק כ"ק אד"ש נכנס למעריב בזאל הקטן כ5 דקות לפני צאת השבת וכמובן שהסטענדער והכסא לא היו מוכנים, (והי' השלחן והספסל).

במוצש"ק כ"ק אד"ש דיבר עם יודל בתוך המכונת ליד ביתו, קרוב לשעתיים.

✿ יום א' ה' חשוון

כ"ק אד"ש חילק ניקלס לכולם מס' דקות.

✿ יום ב' ו' חשוון

תענית בה"ב. לפני מעריב הודיע כ"ק אד"ש על התוועדות ב9:30. בהתוועדות הורה אד"ש לר' דוד מישקובסקי לומר לחיים וכשרצה לומר על כוס קטנה אמר

חלוקת כוס של ברכה מוצאי שמוח"ת, תשמ"ו

(לר' איציה שפרינגר שמזג לו) שהוא הרי רב וצריך לומר על כוס גדולה. כשיצא כ"ק אד"ש לביתו דיבר עם הנ"ל (באמצע השביל). הנ"ל הוא מנהל הישיבה בכפר חסידים.

ראש חודש מרחשון, תשמ"ו

JEM/ THE LIVING ARCHIVE/ 270653

❁ יום ג' ז' חשוון

כ"ק אד"ש נסע היום לאוהל. מאתמול נוסע הרבי במכונת שכורה (לינקולן 86) במקום המכונת של יודל.

❁ יום ד' ח' חשוון

בבוקר נסע הצלם פריידין עם הרבי במכונת (ל-770) הרבי דיבר עמו זמן ממושך בתוך המכונת (אחרי שעצרה ליד 770).

[אגב, שמעתי שבלעקאח בהושע"ר הרבי הודה להרב לוי ביסטרצקי על הסיומים על ספרי הרמב"ם שהוא עורך ליד קברו בטבריא, וסיים שהלוואי שכבר נעשה סיום על הגלות].

❁ יום ה' ט' חשוון

מעריב 6:30 בזאל (בה"ב) והמשיכו ללמוד עד 7.

❁ יום א' י"ב חשוון

אחרי מנחה ברך אותנו: "פארט געזונטערהייט,

מ'זאל הערן בשו"ט, ס'זאל זיין א נסיעה כשורה ובהצלחה" - נסיעה טובה, שנשמע בשורות טובות, שתהיה נסיעה כשורה ובהצלחה].

נסעו ללוותינו לשדה התעופה הרב מרדכי מענטליק והרב דוד ראסקין.

טייערע ברידער מיר וועלן זיך ווייטער זעהן...

מודעות שהתפרסמו על ידי ועד המסדר לקראת ימי חודש תשרי תשמ"ו

בס"ר עש"ק סליחת חו"י שנת סדך המשיח.

לכל אנשי והמתימים שי". השוחים כאן בהצטרף קודש כ"ק אדמו"ר שליט"א. באודש השירי העצ"ט.

נלוו וירוצ לכל נוצל הנח"ר שיש לכ"ק אדמו"ר שליט"א מכל דבר הנעשה בסוד מסודר. ומבין וגם נעושים שברצונו של כל אחד ואחד מאתנו לנרום אן ורק נח"ר לכ"ק אדמו"ר שליט"א. ולכן מוטלה עלינו החובה להמנהג באופן המתאים.

כל מי שחכה להיות בחשוי העבר בבית חיינו ראה את נתיבות הסדר מהו הנחישות מאידך. והם המבטא: בהאפשרויות - כמחוש - להרבה יותר אנשים לראות ולשמע וכו' הרבה יותר ממשעבר. וכניסתה נח"ר לכ"ק אר"ש.

וכדי לסייע בזה התנדבו כחמישים המתימים האברכים לעמוד על הסדר. ומוריעים אנו בזה שודע המסדר השקט הרבה וכן מרץ וכוחות להכניס כל אירוע. שיהי' מה שיהיה על תוח להקול. ולא באנו להילת לרעוק את מישונו וכו'. אלא רק לכוונת להעמיק - ברובי נועם וכרובי שלום - במקום הנכון להם והראוי להוכיחם.

ועש"ו סודנו כמה הוראת כלליה ששייכים לכל הירוצ השירי (ולפני כל זה המודע יודעטנו מודעה עם הוראת מפורטת המתאימים לאירוצ המוא). הן:

א) באופן שכל"ק אדמו"ר שליט"א מניע למה חיינו מביטו. יעמוד הנשים בצד שמאל מאחרי השולחן שיעמוד עם. אין להן אחר לעמוד על המדרגות של הכניסה. לכל אורך השולחן וכן במרחוק יוכן שכל"ק אדמו"ר שליט"א מאלק זיקוק. ורק באופן כניסת כ"ק אדמו"ר שליט"א למה חיינו וכינום אחריו הילדים בלבד יעכל צוק.

ב) בשעת כניסת ויציאת כ"ק אדמו"ר שליט"א לביהכ"ס צריך להיות זכיל רוב סאר. ודחינו לא שיוכל לעבור עם אדם אחר בלבו. אלא מקום מספר לנ' אנשים ברוח. וכן לא לרוץ מיד אחרי כ"ק אדמו"ר שליט"א אלא להשפיר את השביל מהנה שייך במרוקן עשרה אנשים למחנה מאחרי כ"ק אדמו"ר שליט"א.

ג) בעת התפלות - בשעת שליח ארון הקודש לא יעמוד כלל. חוץ מהמסוכרים והתיים מחברי ועד המסדר.

ד) כשכל"ק אדמו"ר שליט"א עולה למדרג. בעלי' שלפני עלייה כ"ק אדמו"ר שליט"א כבר אז צריך להיות זכיל מוכן מביטת כ"ק אדמו"ר שליט"א לכימת הקריאה. השביל חורג מביטת הקריאה לכימת כ"ק אדמו"ר שליט"א צריך להיות מוכן. כהול: כנסר העלי' לפני הגבוה. וכשבוה: מיד לצדדי גבר קריאת המסדר.

ה) אין לעמוד על ספסלים שילונתה ארונים (באקסס) וכיו"ב באופן שמסוכרים יעלם מאחוריהם. לא בשעת ההלל ולא בעת המארגביינגון.

ו) בשעת שכל"ק אדמו"ר שליט"א נכנס למכונית. מוכן הנשים שאין לעמוד לפניו וכצד המכונית כך שהמכונית תוכל לצאת ללא עויה מהירוח. וכדיעוד יתקר' המון חו"ל.

ז) בעת שכל"ק אדמו"ר שליט"א הלך למסו"י בשבת ויום' אין לרוץ אחר כ"ק אדמו"ר שליט"א אלא לעמוד בדרך ארון במרוקן ניכר.

וחצי הנה שכל אר"א מרגיש את החובה התאחרות לעמידת המדרגים הנ"ל ויעשה מה שביכולתו לסייע לועד המסדר ולהחיות אליהם במסר נעים יותר.

בברכת כחיבה וחתימה טובה

המסתיים מודעם ועד המסדר

כס"ו. יום ד' כ"ה ד' רמילות השמי"ב.

לאנשי והתמימים השווים כאן בתצורת קודש כ"כ אדמו"ר שליט"א כהוש השיר
הבעלים.

מסדר ימי רמילות בע"ה

יום ד' כ"ה אלול.

רמילות בשעה 7:00 בבוקר לערך.

כ"כ אר"ש יפגל פג"ם (- מדין נפש) מיד לאחר רמילות.

סדר נתינת הסיונות: הכניסה היא כבבל שנה (לוד סתם הראשון) (מקורב לעל)

דבימ"ד הגדול. והציבה היא רק דרך סתם הראשי העל. אין לאף אחר לעמוד
בפרוורר שבין המזכירות ונעמ"ת. מספנות וניירות ניתן יה' להשיג מחוץ לעל על
שולחן או בבתימ"ד הגדול.

(מבקשים מכל הנמצאים כאן שימסרו את הפ"ג בהורמנות הראשונה שתהי' להם).

יום ה' כ"ו אלול.

רמילות ופג"ם כ"ד.

קריאת התורה - להשתדל שיהי' שכיול רחב ומקום מרווח סביב כ"כ אדמו"ר שליט"א.

סיוח לפני מנחת ישראל - בשעה 9:00 אח"צ. אנ"ש יכולים לעמוד בעזרת נשים

והבאורים ישמפו השיחה בואל הקטן ובתנאי.

יום ו' עש"ב ש' נצבים.

רמילות ופג"ם כ"ד.

ש"ב ש' נצבים כ"ה אלול.

קריאת התפילה - בשביעי כבר צריך לחזק מוכן השכיול מביט כ"כ אדמו"ר

שליט"א לביטת הקריאה. מבקשים מכל הוריים לראוב שילוייהם יהיו בשקט בשעת ההפסדה.

מארביינגען - 1:30 אח"צ לערך. יש לעשות שכיול רחב בשעת כניסת כ"כ אדמו"ר

שליט"א. בסיום המארביינגען - אין לאף אחר לעזוב את מקומו (וכן אין לעלות על

גבי שולחנות והספלים) עד שב"כ אדמו"ר שליט"א קם מספספו. וכל אלו העמידים על

ביטת ההתקדוה מצד ימין של כ"כ אדמו"ר שליט"א ימנו סקוסם שיהי' סקוס מרווח

עבור כ"כ אדמו"ר שליט"א לעבור.

יום א' כ"ג אלול ע"ה.

רמילות. תפילת שחרית. תורת נדדים - סיר אחר התפלה. אין לעמוד בשום אופן על

מספלים שולחנה באקספנס וכדו'.

מסירה מ"ו לאחר תפילת שחרית - רק לאלו שבאו לאחר מסירת הפ"ג של יום ד'

עש"ב ש' נצבים. והסדר כ"ד.

מ"ו בליל - אין להבאורים כלל לעמוד בפרוורר בעת מסירת הפ"ג וכן הראוי הוא

שואברכים ימנו סקוסם בפרוורר עבור וקני אנ"ש וברש שאמסר לשמוע הכרבת בואל

הגדול ע"י הרמטול.

בביתת בחיבת וחתימה טובה

הממונים מטעם הועד המסדר

בס"ר, יום א' כ"ט אלול ע"ה (תשמ"ו) השמ"ה.

לאנ"ש והחסימים השוחים כגן בתצרות קודש כ"ק אדמו"ר שליט"א בחודש תשרי
הכעל"ס.

הגנו בזה לעורר עוז"פ, שבכל תפלה כשכ"ק אדמו"ר שליט"א נכנס, צריך להיות
שביל רחב מאד, למחות רוחב ג' אנשים, ולא לרוץ אחרי כ"ק אדמו"ר שליט"א כלל,
כמו"כ אין לעמוד בשפת שליו ארון הקודש.

ודוע שיחת כ"ק אדמו"ר שליט"א שבשעת התפלה אין להסתכל עליו אלא להתפלל
מתוך הסיידור (ע"ן שיחת י"ג תשרי תשמ"ג, כ"ף השון תשמ"ד).

הפדר דע"ה וב' ימים דר"ה

יום א' כ"ט אלול ע"ה:

סליחות, תפילת שחרית, התרת נדרים - מיד אחר התפלה, אין לעמוד בשום אופן על
ספסלים שולחנות באקסס וכדו'.

מסירת פ"ג אחרי תפילת שחרית - רק לאלו שבאו לאחר מסירת הפ"ג של יום ו'
עש"ק פ' נצבים, והסדר כמו בימים הקברו.

פ"ג כללי - אין להבחורים כלל לעמוד בפרוודור בעת מסירת הפ"ג וכן הראוי הוא
שחאברכים יפנו מקומם בפרוודור עבור וקני אנ"ש ובפרט שאפשר לשמוע הברכה בזאל
הנדון ע"י הרמקול.

יום א' דר"ה:

ומן תפילת המקומות - שעה 8:00 בבוקר (אלו שהולכים לחקוע בשומר, מתבקשים
למצוא משהו שיהמוס להם מקום).

תפילת שחרית - 10:00 בבוקר.

אין לעמוד על שולחנות ספסלים באקסס וכו' באמצע ביה"ג לא בשעת התפלה
ובמיוחד לא בשעת קר"ה, ההכנות להקיעות והקיעות.

בשעת קר"ה כשיגיעו התמישי צריכים לעשות שביל מביטה כ"ק אדמו"ר שליט"א
לביתם הקריאה, כשכ"ק אדמו"ר שליט"א חוזר למקומו לא יעמוד אף אהן על שולחנות
ספסלים וכדומה.

השליך:

כחמשה עשרה מינוט לפני הפלת מנחה ועד שכ"ק אדמו"ר שליט"א חוזר לחדרו (אחרי השליך) - לא ימצא אף אחד במקומות הבאים: בואל הקטן, ובהפרוזדורים, בחצר - מקום הסוכה, בצד הכולל ובצד הספרי'.

אחרי שכ"ק אדמו"ר שליט"א יגמור את סדר התשליך ויכנס חזרה לחדרו הק', יוכל כל הקהל לנשת לאמירת השליך בסדר מסודר, וכדלקמן: יעמדו כולם באיטעערן פארקווי בשורה מסודרת (כמו ללוב) ויכנסו דרך החצר למקום התשליך, ואחרי שכל אחד יגמור מיד ירד לביהמ"ד הגדול דרך המדרגות דשם.

נא להשמע להוראות הממונים כדי שהסדר ישמר כראוי.

יום כ' דר"ה:

הסדר דשחרית (קריה"ת הכנות לתקיעות והקיעות) כנ"ל.

כוס של ברכה:

בסיום ההתעודות (לפני בהמ"ז) כל העומדים (בלי יוצא מן הכלל) על הבימה מצד ימין של כ"ק אדמו"ר שליט"א יפנו את מקומם שיהי' מקום בהרחבה להפלת ערבית.

מבקשים מכל הקהל לעזור לממונים לפנות את הספסלים שממול כ"ק אדמו"ר שליט"א.

בצר שמאל של כ"ק אדמו"ר שליט"א ע"ג שולחן ההתעודות לא יעמדו לא מבוגרים

ולא ילדים.

לאחר סיום הלוקת כוס של ברכה לא יעמדו על הבימה מצד שמאל של כ"ק אדמו"ר

שליט"א.

יום ד' - צום גדלי':

סליחות, קריה"ת, מנחה לערך 15:3 אחה"צ. דברי נבושין אחרי הפלת מנחה.

בברכת כתיבה וחתימה טובה

הממונים מטעם ועד המסדר

חלק ב כ' שבט - ל"ג בעומר

יום ה' כ' שבט

כ"ק אד"ש חזר מהאוהל כג' שעות אחרי השקיעה.

יום ד' כ"ז שבט

כ"ק אד"ש שלח על האוהל להודיע ע"ד פטירת הרב יעקב לנדא ז"ל.
המזכיר ריב"ק יצא וחיפש מישהו שיבצע זאת ופגש בהר"ר משה אשכנזי וביקש ממנו לנסוע לאוהל להודיע הנ"ל.

יום ועש"ק כ"ח שבט

לשון הצעטיל שכתב כ"ק אד"ש בקשר לרש"י שידובר בהתוועדות¹¹ מחר בשבת
מברכים: **בל"ג, כ"ד, יא בסופו. אצילי ל' גדולים כו' ג' ראיות ושל א עה"ס (משא"כ
בראב"ע וכו').**

יום א' אדר"ח אדר"ר

כ"ק אד"ש הודיע לפרופ' שאקי ע"י הריל"ג שמתנצל שאין לו פנאי לקבלו,
ושישתתף במסיבת סיום הרמב"ם ספר משפטים הערב ב707. ואכן השתתף והי'
קהל רב וכו'.

יום ג' ב' אדר"ר

היום נסע כ"ק אד"ש לאוהל.

יום ד' ג' אדר"ר

אחרי מנחה נכנס לכ"ק אד"ש פרופ' ירמיי' ברונבר ושהה כג' רבעי שעה.

11. התוועדויות תשמ"ו ח"ב ע' 560.

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א להר" יוסף סלומון מפני"ח כ"ה שבט ה'תשמ"ו

נת' והמצו"ב ות"ח. יגיש קנקן משקה (כמנהג שאר אנ"ש שי') אחד בשכיל
כהנ"ל. בנוגע למוסדות וכו' כמסורס שייך לעסקני (כולל רבני) אנ"ש שי'
שבה"ק " לכרואות כעצה רומא זיידר שעל אחר
" להדפסת חרו"ת וס' בכלל - כעצה ועד רבני אנ"ש שי' שבה"ק
קבלה. אזכיר עת"צ לכהנ"ל. לצדקה באה"ק

כ"ק אד"ש צירף שני סטיות של
10 שקלים חדשים (ראת"ק)

✿ יום ה' ד' אדר"ר

היום נסע כ"ק אדי"ש לאוהל.

✿ יום ועש"ק ב' אדר"ר

בבוקר הגיעו קבוצת גבירים מליאון-צרפת (שהגיעו להשתתף בדינר של הבונדס בפלורידה), וכשאד"ש הגיע הצדיע להם ומאוד חייך. נכנס לחדרו ומיד יצא וחילק להם דולרים ומאוד חייך אליהם, ודיבר עם כו"כ. אח"כ חילק ג"כ לכו"כ מהתמימים אך מיד סגרו כל הדלתות והחלוקה הסתיימה. החלוקה נמשכה 7 דקות.

✿ ש"ק פ' תרומה ו' אדר"ר

בהגיעו בבוקר ביקש אד"ש מהריל"ג את השיחה מהתוועדות שבת זו דשנת תשל"ד. ההתוועדות הסתיימה ב4:05.

במוצש"ק הי' קידוש לבנה.

✿ יום א' ז' אדר"ר

בבוקר חילק כ"ק אדי"ש ניקלס, היום נסע כ"ק אדי"ש לאוהל.

✿ יום ב' ח' אדר"ר

היום לא יצא כ"ק אדי"ש למנחה.

✿ יום ד' י' אדר"ר

בצאתו לביתו אחרי המדרגות הראשונות פנה לכיוון העומדים ואמר "מ'זאל מכריז זיין אז ס'איז חודש אדר" [-שיכריזו שזהו חודש אדר] (הלשון אינו מדויק; בזכרון אחדים מהעומדים ענין אחר לגמרי - שיכריזו ע"ז שזה אמצע הסדר עכשיו).

✿ יום ה' י"א אדר"ר

היום נסע כ"ק אדי"ש לאוהל.

היום אחה"צ מסרו העו"ד סיכום בביהמ"ש, זה לקח כשעה וחצי. תחילה דיבר העו"ד שלנו שוסטאק, ואח"כ העו"ד שלהם, ואח"ד העו"ד שלנו לואין. אולם ביהמ"ש הי' מלא ודחוס עד אפס מקום ורובם ככולם מאנ"ש והת'.

✿ יום א' י"ד אדר"ר פורים קטן

בהגיעו בבוקר דיבר עם פרופ' שאקי החוזר היום לאה"ק, ובין הדברים אמר לו שידפיס עוה"פ את ספרו על מיהו יהודי¹² ושישלח לכאן (וסליחה על הטירחא) ונתן לו חופן מטבעות (20 ניקלס). היום חילק כ"ק אדי"ש ניקלס.

בצהרים הגיע יודל עם מכונית חדשה (קאדילאק שנת '86) וחיים ברוך הלבשרטם עמד והסריט וכו' וכן הת' רקדו וכו'. אך כשהרבי יצא לאוהל הוא הגיע עד לרכב ושאל את יודל מה זה וענה שזה מתנה. אמר לו הרבי: ששונא מתנות יחי' והוא

12. "מיהו יהודי בדיני מדינת ישראל" (שני חלקים), המכון לחקר המשפחה ודיני המשפחה בישראל, ירושלים, תשל"ז.

רוצה לנסוע ברכב שנסע אתמול. ויודל מיד הזיו לאחור את הרכב ורץ להביא את הרכב הישן שחנה מאחור (לכיוון ברוקלין עו.). אחרי מעריב הודיע כ"ק אד"ש על התוועדות שארכה כג' שעות כשבסיומה חילק ב' דולרים ע"י הטנקיסטן.

❁ יום ב' ט"ו אד"ר שושן פורים קטן
היום נסע כ"ק אד"ש לאוהל. לפניז נתן סידור לחתן אלעזר רייטשיק שי'.

❁ יום ג' ט"ז אד"ר
היום לא יצא כ"ק אד"ש למנחה.

❁ יום ה' ח"י אד"ר
היום נסע כ"ק אד"ש לאוהל. אחרי מעריב דיבר בגעה"ת כמה דקות עם רשד"ב גורודצקי (אביו הרבא"ג שי' קיבל היום סטראוק רח"ל). כשיצא לביתו החליף כמה מילים עם ר' מאיר זאייאנץ מברזיל ושאלו לשלום אשתו (לא מכבר הי' לה תאונה ונפגעה).

❁ יום א' כ"א אד"ר
בבוקר לא חילק כ"ק אד"ש ניקלס. אד"ש דיבר מס' דקות בגעה"ת עם הרב יצחק ידידי' פרנקל רבה של תל אביב. בין הדיבורים: אמר לו ענדשולדיקט [-סליחה על כך] שקודם מקיים מצוה צדקה, ואח"כ נותן לו "שלום עליכם" וכן ענדשולדיקט שלא יצא למנחה ביום ג' העבר

❁ כ"ק אדמו"ר ממתינן להבאת המכוננית הישנה פורים קטן, תשמ"ו

כמה חודשים לאחר מכן התייחס הרבי למאורע באמרו:

"ובזה נכללת פרישה והבדלה מענייני הרשות גם כאשר מנסים להלביש זאת ב"אצטלא של קדושה", ולדוגמא: קניית מכונת חדשה, כדי... שיוכל להגיע במהירות יתירה למחוז חפצו – למלא את שליחותו של הקב"ה..."

ומכיוון דאתינן להכי – ישנם כאלו שרוצים לערב גם אותי בענין זה, באמרם, שיש צורך במכונת חדשה מטעם הני"ל, ומה גם – מוסיפים לטעון – שריפוד המושב השתפשף כו', ובמילא, הרי זה היפך ההנהגה ד"ביפיו תחזינה עיניך!".

ובכן, בנוגע אלי – הרי מלכתחילה לא שייך בזה ענין של סור מרע, אתכפיא וכו', מכיוון שכל המושג של מכונת חדשה אינו תופס-מקום אצלי כלל, אין לי שום מושג בזה! בשבילי – טובה גם המכונת הישנה, מכונת שדרכה פעלו הרבה ענינים חשובים כו', ובמילא, יכולה לשמש גם בעתיד, ובפרט – שתיכף ומיד ניסע עם "ענני שמיא"... ואז לא יצטרכו למכונת,

ומכיוון שכן, הרי ביחס אלי אין הדבר בבחינת אתכפיא כלל וכלל, ואין בכך משום היפך הענווה כו' – שכן, משל למה הדבר דומה – לאדם שאוהב תפוחים אדומים דוקא, ולא תפוחים לבנים, שאצלו לא שייך ענין של אתכפיא לתפוחים לבנים, מכיוון שמטבעו אינו נמשך לכך – הרי אף א' לא יאמר שזוהי מעלה גדולה ונפלאה!... ועד"ו בנדר"ד – כשאין שום משיכה למכונת כו'.

אמנם, ישנם הטוענים שבמצב כזה אין כל "קונץ"... אדרבה: כשיש משיכה ותאוה למכונת חדשה, ולא עוד, אלא שמבזבזים הרבה כסף לקנותה, ומעמידים אותה בפתח הבית, ואעפ"כ נוסעים במכונת הישנה – זוהי עבודה נעלית של "אתכפיא"... על "טענה" זו, התשובה היא – שאין צורך לחפש ענינים נוספים כדי לבוא לעילוי ד"אתכפיא"... "אתכפיא" אתה מחפש – כפה את עצמך לתת צדקה יותר מרגילותך!.

(התוועודיות תשמ"ו ח"ג ע' 267)

והכל בהשגחה פרטית (אז הגיע לכאן הני"ל), ואמר לרבי שמתכוון להשתתף בסיום הרמב"ם בארה"ק. כ"ק אדמו"ר דיבר במעלת הרמב"ם, שכתב ע"ע שאדם לומד בתושב"כ תחילה, ומיד לומד ס' משנה תורה, וכן שהי' ספרדי, שאצלם יש ריבוי הילודה, ופרשת השבוע היא פרשת ויקהל, ואף שמשנה בנה המשכן בכ"ז התעסק עם "כל עדת בניי". והוא אמר לאד"ש שהי' בריא וכו', וענה אד"ש שבריאות הנפש מביא לבריאות הגוף.

✻ יום ב' כ"ב אדר"ר

היום נסע כ"ק אד"ש לאהל.

ר"ר מדברי כ"ק אדמו"ר עם הרב יצחק ירדני פרנקל רבה הראשי של תל אביב

[כ"ק אדמו"ר שליט"א עבר ובעוברו הבחין ברב פרנקל, ואמר בחיך: קודם צריך לתת צדקה. שלשל מטבע לקופת-הצדקה ובמאור פנים ניגש לרב, לחץ את ידיו כשהוא מברכו לשלום, והזמינו להיכנס עמו].

כ"ק אדמו"ר שליט"א: כת"ר הגיע לכאן בשבוע שעבר לתפילת מנחה, אך ב"השגחה-פרטית" לא יכולתי להיכנס מחדרי לבית המדרש.

(ומיד המשיך): כת"ר הדפיס בשנת תשמ"א ספר אחד, בתשמ"ג ספר שני. הגיע הזמן להו"ל ספר שלישי.

הרב פרנקל: אני מקווה בעז"ה להו"ל ספר שלישי, אך לשם כך דרושים כוחות. כ"ק אדמו"ר שליט"א: השי"ת יעזור. אולם אל ישכח כת"ר לשלוח אלי את הספר השלישי.

*

כ"ק אדמו"ר שליט"א התעניין האם הגיע הרב לבקר לרגל שמחה, הרב השיב בחיוב והוסיף כי הוא סידר חופה-וקידושין להורים, ועתה לבניהם. כ"ק אדמו"ר שליט"א הגיב על כך: נו, שיהי' המשך של שמחות.

הרב פרנקל: אני זקוק מאד לבריאות הגוף והנפש.

כ"ק אדמו"ר שליט"א: אם מחזקים את הנפש - זה משפיע על בריאות הגוף. הרי נאמר "שמועה טובה תדשן עצם", כלומר, בשורה טובה מבריא את הנפש,

וגם "תדשן עצם" - היינו, שלא רק הבשר אלא אפילו העצם מתחזק.

נמצא, אפוא, ששמחת הנפש פועלת על הגוף ואף על עצם!

כ"ק אדמו"ר שליט"א: (חסר קצת - אודות הבנין בתל אביב) . . כת"ר כמרא-דאתרא צריך לעמוד בתוקף נגד ההתנגדות.

כ"ק אדמו"ר שליט"א: פרשת השבוע, פרשת ויקהל, פותחת בפסוק "ויקהל משה את כל עדת בני ישראל" - ומכאן יש ללמוד הוראה נפלאה בעבודת ה':

הקב"ה רוצה לדבר על בניית המשכן, ולמרות גדלותו של משה וכו' - דרושה ראשית כל, התאספותם של כל בני ישראל יחדיו, אחדות ישראל, ועל שם זה נקרא שמה של הפרשה כולה - "ויקהל" ענין האחדות.

בסיום הרמב"ם מחזור שני באה"ק ת"ו המתקיים בעירו של כת"ר תל אביב - מוטלת, אפוא על כת"ר האחריות להקהיל "את כל עדת בני ישראל" ענין שהוא,

כאמור, חשוב מאד !

בנוגע לרמב"ם עצמו מצינו דבר פלא :

הרמב"ם כותב שמטרת חיבורו היא "שלא יהא אדם צריך לחיבור אחר בעולם . . אדם קורא בתורה שבע"פ תחלה ואח"כ קורא בזה ויודע ממנו תורה שבע"פ כולה, ואינו צריך לקרות ספר אחר ביניהם", דבר שדרוש לו אומץ רב ("ברייטיקייט"), ואינו נמנע מלחתום את שמו "אני משה בן מימון הספרדי".

הרב פרנקל: כפי שהרבי הזכיר קודם את תפקידי כמרא-דאתרא - הרי החובה והאחריות להצלחת הכינוס - סיום הרמב"ם - מוטלת עלי.

כ"ק אדמו"ר שליט"א: עליכם לראות זאת - העובדה שסיום "משנה תורה" יד החזקה" מחזור שני מתקיים בעירו - לא כחובה אלא כזכות !

הרב פרנקל: מתכוננים בעזה"ת שבסיום יטלו חלק למעלה מעשרת אלפים יהודים (כ"ו).

כ"ק אדמו"ר שליט"א: כך צריך להיות, "ברוב עם", "כנתינה מסיני" !

*

כ"ק אדמו"ר שליט"א: בקשר למוזכר לעיל שהרמב"ם מזכיר בשמו "אני משה בן מימון הספרדי" - הגיעוני שמועות שאחבנ"י הספרדים, מתרבים, ת"ל, באה"ק ת"ו.

הרב פרנקל: הסיבה לכך פשוטה - קיימת עלי' מארצות המזרח.

כ"ק אדמו"ר שליט"א: לא זו בלבד, אלא שב"ה ישנו אצלם ריבוי טבעי, ריבוי הילודה וזה חשוב מאד !

לפני שנפרדו לחץ כ"ק אדמו"ר שליט"א את ידיו של הרב פרנקל ג' פעמים, ובקשו למסור בשמו דרישת שלום לכל משתתפי הכינוס, ואל כל עדת ישראל, להרחיב ולהעמיק את הלימוד - ויזכו לחוג את הסיום השלישי יחד עם משיח צדקנו, אמן.

(י"בית חיינו" גליון 116 ע' 39 (כסלו, תשנ"ב))

🌸 יום ה' כ"ה אדר"ר, יום הולדת הרבנית שתליט"א

היום נסע כ"ק אדי"ש לאוהל, בערב הלך מאוד קשה, וירחם השי"ת.

🌸 יום ועש"ק כ"ו אדר"ר, יום סיום הרמב"ם מחזור הב'

כשהגיע הרבי בבוקר מביתו 770 הרחיקו את כולם שלא יעמדו בקרבת מקום כי הרבי הלך מאוד קשה.

לפני הדלקת נרות (כבכל עש"ק) הלך לספריי **דרך החצר**¹³ של 770 (-הסוכה) וכן בש"ק, (ולא דרך רחוב איסטערן פארקוויי).

לא הי' צעטיל בקשר לרש"י (שידובר עליו בהתוועדות).

בקבלת שבת התפלל כרגיל בזאל הגדול והציבו שלחנות לאורך הדרך שיהי נוח לרבי להישען בהליכתו.

❁ ש"ק פרשת ויקהל מבה"ח אר"ש

אמירת תהלים וכן התפילה **בזאל הקטן**, וישב על מקומו משמאל לארון הקודש בצד צפון כביום חול (על מנת שלא יצטרך ללכת עד הקצה השני של הזאל). התפללו במהירות, החזן הי' השליח ר' שלמה קונין, נתנו להיכנס רק למיוחסים ולא נתנו לנו הבחורים להיכנס,

חשבתי שאוכל לשמוע מפטיר מהחלון אבל היה קר בחוץ ולא נתנו לפותחו כך שלא הצלחתי לשמוע.

בבוקר אמר לריל"ג שידבר¹⁴ על הרש"י ששאלו עליו בהערות וביאורים אהלי תורה.

13. ומאז החל הרבי ללכת באופן קבוע באופן זה לספריה ולא הלך יותר דרך הרחוב, כפי שהיה בדרך כלל.
14. התוועדויות שם ע' 674.

❁ כ"ק אדמו"ר מתפלל תפילת ערבית של מוצאי יו"ט, על מקומו שבבימת ההתוועדויות

ההתוועדות נמשכה עד 6¹⁵ (!) בערך (הדלק"נ הי' 5:37).

במנחה **עמד על מקומו בהתוועדות**¹⁶. כשהחזירו הס"ת חיכה לראות שהכניסוהו כבר להיכל, עד שניגש ריל"ג ואמר שכבר הכניסו הס"ת.

בסיום התפילה שאל משהו את ריל"ג (כנראה בקשר לזמן תפילת מעריב, אך לפועל לא התפללו מעריב מיד אחרי מנחה כיון שהי' כֹּס דקות לפני הזמן). הרבי עלה לחדרו ומעריב התפלל הרבי **בגעה"ת**. אחר הבדלה הראה למבדיל, ר' יצחק וילהלם שישב על כסאו (של הרבי) וכמובן שלא ישב אלא על השולחן¹⁷.

יצא לביתו דרך המדרגות של געה"ת (שמשם ניגשים לנתינת פ"ג בערב ר"ה ולקבלת לעקאח בערב יו"כ), והמכונית הגיעה עד לשם. וכן בימים הבאים נכנס ויצא דרך שם¹⁸, וכן התפלל מנחה ומעריב כל השבוע בגעה"ת.

✿ יום א' כ"ח אדר"ר

בבוקר חילק ניקלס למתי מספר, כיון שסגרו כל הדלתות ואף שמיד פתחו, מ"מ היו בסביבה יחידים.

היום התקיים סיום הרמב"ם במנהטן והרבי שלח דולרים עבור המשתתפים. היום יצא לאור להסיום קובץ הדרת מלך (ד'). במפתח ענינים מסומן לדברי ר"א וסרמן "ע"פ טעות נדפס זה לאחרי ב' המאמרים דלקמן" וזה תיקון מכ"ק אד"ש. וכן סימן להוציא מהפתח דבר השמות דחברי המערכת והשמות דועד סיום הרמב"ם.

אד"ש שלח דולרים עם ריי"י הכהן אהרונוב עבור הסיום בארה"ק ורצה שזה יהי רשמי מצד המכס וכו' ואכן סודר.

להעיר, שלפני זמן קצר כתב ר' מנחם גערליצקי לרבי ע"ד הסיום של השיעור רמב"ם הלומדים בכולל תפארת זקנים לוי"צ. וקיבל מענה שעתה צ"ל עיקר ההתעסקות בסיום הנעשה בעיר (היינו במנהטן), וכמובן שאי"ז הלשון כלל.

15. בהתוועדות זו נאמרה השיחה הכי ארוכה שאמר הרבי במשך השנים (ההדרן), במשך כשעתיים ועשר דקות!!.

16. שלא כפי סדר הרגיל שהיה הרבי הולך למקומו הרגיל במזרח בית הכנסת. הנהגה זו נמשכה בכל ההתוועדויות, שנשאר להתפלל מנחה על מקומו בהתוועדות, ואף קריאת התורה נערכה על גבי בימת ההתוועדויות (בשבתות בהן היה עולה לתורה במנחה). בשנת תשמ"ח עבר לפני התיבה במקום זה בתפילת ערבית של מוצאי ימים טובים.

17. כותב השורות שוחח לאחרונה עם הרב יצחק ש"י וילהלם וכך סיפר: כפי הזכור לי לפני מעריב הצעתי לריל"ג שיעשו מעריב בגעה"ת בכדי שהרבי לא יצטרך ללכת, והמנין אכן התקיים שם, וזכיתי להשתתף בו - כמדומני שהיו כשנים-עשר אנשים - היות וזוגתי היתה במונטריאל (אחרי לידת בתנו) עשיתי אני את ההבדלה; עמדתי בדלת הפונה היום לכיוון המשרד של הריל"ג (מול הכניסה לגעה"ת) וכשגמרתי ההבדלה לא היה כסא, אז נשענתי על הצד ושתיתי. אך לפני זה הבחנתי שהרבי מסתכל ועושה תנועה עם היד כאומר היכן הכסא והראה על הכסא שלו בחיוך כאילו מציע לי את הכסא לשבת, זכור לי בבירור שלא היה שם שלחן.

18. וכך המשיך סדר זה בשנים הבאות שהרבי נכנס ויצא מ7700 דרך דלת זו ולא דרך הדלת הראשית.

הגהות כ"ק אדמו"ר על קובץ הדרת מלך
בפרסום ראשון

על דף השער כתב הרבי: מהיר.

כ"ד.

פתח דבר

בתודה ובשבח להשי"ת, הננו מגישים בזה לקהל שוחרי התורה את הקובץ „הדרת מלך חוברת ד"י, היוצא לאור לקראת סיום המחזור השני של לימוד השיעור היומי בספר משנת תורה (ובשם המצוות) לרבן של כל בני הגולה, הנשר הגדול, הרמב"ם ז"ל.

הקובץ כולל פלפולים נחידושים בספר משנת תורה לחרמב"ם מגדולי התורה, רבנים וראשי ישיבות, מכל גוני תקפת של עולם התורה.

תקנתו המפורסמת של כ"ק אדמו"ר שליט"א מלובאוויטש, ע"ד לימוד השיעור היומי ברמב"ם, ג"פ ליום, כדי לסיים את הש"ס במשך כשנה, נתקבלה בחיבה ובאהדה רבה בכל תפוצות ישראל, כמו שניתן לראות גם בקובץ זה, המייצג גדולי ישראל מכל תחומים.

מהסיבות הנלוות לתקנה זו הסביר כ"ק אדמו"ר שליט"א, הוא ענין האחדות בין כל בני ישראל שליט"א, הלומדים כולם בספר החלכה היסודי, ובפרט בהתחשב בעובדה שספר הרמב"ם כולל את החלכות שבכל התורה כולה, גם אלה שאינן נחגגות בזמן הזה.

חיבה יתירה ומיוחדת נודעת לתקנה זו כעת, כאשר נלמד השיעור ע"י רבבות ואלפים בישראל בכל העולם כולו כבר פעם שני, ולדעת רבי בתרי זימני תוח חוקה, כך שכבר נעשת הדבר בבחינת „חוקה“, שנתקבלה תקנה זו בכל תפוצות ישראל.

חלק מהפלפולים שבקובץ זה נאמר ברב עם בעצרת המיוחדת שנערכה לכבוד סיום המחזור הראשון של לימוד השיעור היומי ברמב"ם, שהתקיימה במלון „הילטון“ שבניו יורק, באשר חג הפסח תש"ח.

פתח דבר

ד

בעצרת זו השתתפו עשרת אלפים איש, אנשים נשים וטף בראשות גדולי התורה וחיראח שליט"א מכל תחומים, וחיא היוותה מיגן ענק לכבודה של תורה, וחוספה חיות והתלהבות בלימוד התורה בכלל ולימוד הרמב"ם במיוחד.

על בנת הנשיאות של המעמד הגדול והחגיגי ישבו גדולי תורה ויראה מייצגי חצרות אדמו"רים, קהילות וישיבות רבות שבעולם התורה.

רבים מאינודי הרבנים שבארצות חבית וקנדה, חוגגו במעמד ע"י באי כוחם, וחמיטו בכך מחקות מסוג נדיר במינו.

הקהל הרחב ששהה במא את דברי הנואמים, שמע בשמחה רב „הדרן“ מרתק על הרמב"ם וכן התחלת המחזור השני, מגדולי התורה שהשתתפו בעצרת.

בפתח דבר נכתב „בעצרת זו השתתפו עשרת אלפים איש, אנשים נשים וטף“. הרבי מחק את המילה „וטף“ והוסיף את האות וא"ו לפני ה"נשים".

בקהל תורה שנתה כמלא אל דברי האמנים, שמע בקום רב "הדרן" מרתק על הרמב"ם וכן התחלת המחזור השני, מגדולי התורה שהשתתפו בעצרת.

מתוכניות המקובלות, הן הפלפולים והחידושים שאמרו בחנינה זו אמורים לנאת בקובץ שלי עצמו, אך מפני סיבות טכניות נטאחרה החוואה לאור, ולכבוד חגיגת סיום המחזור השני, "כפלים לתושי", מוציאים אנו בקובץ זה פלפולים אלה, במרוץ עוד חידושי תורה שנכתבו לכבוד סיום המחזור השני.

מן הסותר לציון, כי חגיגת אלה, הן של סיום המחזור הראשון והן של סיום המחזור השני חביב, חיינם רק חלק מהחגיגות העולמיות שבכל העולם כולו, לרגל תאריכים מיוחדים אלו.

• • •

בקובץ זה, היוצא לאור לקראת סיום המחזור השני, כלולים פלפולים רבים ומיוצגים דרכי לימוד שונים, וגישות שונות לחבנת דברי הנשר הנדול, ותקותינו שהופעת קובץ זה וגילוי האחדה והחשיבות של גדולי התורה מכל החוגים לתקנה זו, יחזקו ויגבירו עוד יותר את הפגנת לימוד הרמב"ם בקרב כל החוגים, תלמידו חכמים ובעלי בתים, עדי נבוא לקיום היעוד שבו מסוים הרמב"ם שפרו, כי מלאח הארץ דעה את ח' כמים לים מכסים,

• • •

ת תה דבר

בתחילת הקובץ מגישים אנו שתי שיחות מכ"ק אדמו"ר שליט"א: ביאור בדברי הרמב"ם פ"א מהלכות מלכים; והשני — ביאור במצות מחצית השקל לשיטת הרמב"ם [לקראת תאריך סיום המחזור השני בערב שבת שקלים].

רשימת הענינים שבקובץ זה נסדרו ע"פ סדר הא"ב.

הקובץ יוצא לאור ע"י, וועד סיום הרמב"ם" וכולל האברכים שעיי מזכירות כ"ק אדמו"ר שליט"א. חברי וועד סיום הרמב"ם הם (לפי סדר הא"ב), הרבנים שי: דוד רסקין, הלל דוד קרוינסקי, יונת אבנר, נחום מנחם שטרנברג, נחום פינסון, משה קוטלרסקי, שלום הלוי דוכמן ושמואל מ"מ בוטמן.

הקובץ נערך ונסדר ע"י חברי מערכת, ועל ידם ועדה מיישנת המורכבת מרבנים וראשי ישיבות.

חברי המערכת הם: אליעזר יעקב הלוי שי ברוד ואברהם משה יוסף שי הרץ.

בחודסנות זו נבטא את תודתנו העמוקה לכל העוררים והמשתתפים בעריכת הקובץ, לפניהם לרפי ישראל מאיר שי דיסקין עזרו שיתנוהו במפת בהכנת הקובץ לדפוס, ולחבריה דוד שי מנצחן במחלקת הדפוס, ועל סיוע הרב בחבאת החומר.

המקרכת

ר' גפ"ס רותם שלום

כ"ו אדר ראשון תשמ"ו

יום סיום מחזור השני ולימוד הרמב"ם (כ"ב החזיקה דניס ליום)

בסיום הפתח דבר נכתבו שמותיהם של המתעסקים במלאכה (הן "חברי ועד סיום הרמב"ם", הן "חברי המערכת" והן "העוזרים והמשתתפים בעריכת הקובץ"), אך הרבי הורה להשמיט את כל השמות. ניכר שאת הקטע האחרון (תודה לעוזרים במלאכה), תחילה הגיה הרבי, אך בסוף הורה להשמיט גם אותו-כולו.

פתח עינים

	שירת ביק אדמו"ר שליט"א	
ב	קנין חרות סוכות בית דוד השלישית משפטי התורה	
ב	גורי חייבת מנחת השקל	
כ	ברכת ב"ק אדמו"ר שליט"א סגור	
כ	קנין בתי קרי חומה	
כ	ב"ק אדמו"ר סגור - קלויזנבורג שליט"א	
כ	חייבת ערבון משפי אבן	
כ	חרכ כשה פיינשטיין	
	רוב במחבאה הגדה הישנה	
ג	קנין תולת תשלומין	
	חרכ יעקב קמינצקי	
	רוב במחבאה חרות ודף	
מ	קנין אי סבות בתי כיהמ"ס הוי ס"ק שח"כ וקאמפאק	
	חרכ אהרן אליעזר ליפא וילבסקי	
	באב סולל בית שנים	
	קנין קשיות אחז בשבת	
	חרכ אלי פישקר	
	האב סולל גור ברוסקין	
ק	שניה שקראו המגילה	
	חרכ אפרים ברינבלאט	
	סבך שנים רבנות אפרים על אהרם רוב משפטי אבן	
ק	הקרה ל"ב"ש קנין חרבו לאחר זמן	
	חרכ אלחנן כהנא וואסקרמאן ד"ל חייט	
	רוב חייבת אל חרות במחבאה	
	מכתבי של גרסה בחדר ק"י חרם אבן קאמפאק	
ק	קנין חרשן חרות הגדה סוכות	
	חרכ אשר הכהן קאמפאק	
	רוב במחבאה חרות ודף	
מ	ביטול קשיות חרש"ש בדין סוכות קדושה בגולה	
	חרכ גבריאל צינגער	
	חייבת ויקי בית שנים - אבנא	
ה	הפנת מברזים לירושלים	
	חרכ גדליה פלדער	
	שנים סוכה חרות ודף	
	שיטת שירות רבינו באהרת הגולל סיל"ש שני	
ה	חייבת סולל כשסול סבות הבאת בקמדה	
	חרכ דוב מאיר קרויזער	
	האב יעקב חייבת דוד קדושה חרש"ש ודף השקל על הרבנים	

האב יעקב חייבת דוד קדושה חרש"ש ודף השקל על הרבנים

האב יעקב חייבת דוד קדושה חרש"ש ודף השקל על הרבנים

האב יעקב חייבת דוד קדושה חרש"ש ודף השקל על הרבנים

בתוכן העינים הקדים הרבי את מאמרו של הרה"ג אלחנן וואסערמאן הי"ד, והוסיף: לא לשנות בפנים רק להעיר בשוה"ג כאן ש"פ טעות כהנ"ל לפני ב' המאמרים שקדמו.

❁ **יום ב' כ"ט אדר"ר ער"ח אדר שני**
שמעתי שנסע למקוה לפני¹⁹ הגיעו ל-770.

❁ **ש"ק פרשת פקודי ד' אדר"ש**
לקראת שבת יצא לאור ההדרן²⁰ על הרמב"ם מהתוועדות ש"ק שעבר מוגה. גם בשבת זו התפלל בזאל הקטן. וכן מעריב במוצש"ק. ובי"ה התחיל כ"ק אדר"ש להתפלל התפילות דימי החול בזאל הקטן. בשבת התקיימה תהלוכה לאיסט-סייד וערכו סיום הרמב"ם בבהכ"נ שם.

❁ **יום א' ה' אדר"ש**
היום חילק כ"ק אדר"ש ניקלס בבוקר.

❁ **יום ג' ז' אדר"ש**
בנסיעתו לאוהל הבחין באשה וילדיה וחזר קצת עם הרכב וחילק להם מטבעות דרך החלון, אדר"ש חזר ב8:10. אחרי מעריב נכנס ד"ר ווייס (הוא הגיע לחתונת נכדת רש"ז גורארי) ושהה כג' רבעי שעה, ביציאתו לביתו בירך את החתן והכלה שחופתם נערכה זה-עתה יחד עם ברכת פורים שמח וכו'.

❁ **יום ה' ט' אדר"ש**
היום נסע כ"ק אדר"ש לאוהל.

❁ **ש"ק פרשת ויקרא י"א אדר"ש**
התפילות וכן דברי הכבושין בתענית אסתר, קריאת המגילה בפורים בלילה וביום נערכו בזאל הקטן. הייתי נוכח במנחה דתענית אסתר, בדברי כבושין וכן בקריאת המגילה.

מענה מיום י"ב אדר"ש על מסירת הדו"ח מאסיפת נציגי הקהל לבחירת רב להשכונה ביום ה' אדר"ש:

"נת' ות"ח
ואזכיר עוה"פ עה"צ שיה"ר
שיכונו אל כוונת
כ"ק מורי חמי אדמו"ר מרא דאתרא".

❁ **יום ד' ט"ו אדר"ש שושן פורים**
נסע מוקדם לאוהל.

❁ **יום ה' ט"ז אדר"ש**
אחרי מעריב (שהי' 7ב) נודע שהיחידות כללית תתקיים בזאל הקטן ולא כרגיל בזאל הגדול.

19. שמועה זו מוטלת בספק רב, שכן הרבי המשיך לנסוע לאהל בלא הקדמת מקוה עד ליי"א ניסן.
20. התוועדויות שם ע' 647.

א חסיד אוטשאק

בהתוועדות פורים ה'תשמ"ו, לאחר השיחה השישית החל אאמו"ר הר"ר **שלום דובער** ע"ה **גלזמן** לשיר את הניגון "מי ארמיא אדמורא" (שהיה חביב עליו ביותר. יצוין שהוא שר את המהדרה הישנה והפחות מוכרת של השיר), הקהל התמהמה, ואז פנה הרבי "**העלפט אים ארויס**, **עזוב תעזוב עמו**", **העלפט אים ארויס!**" [-עזרו לו, "עזוב תעזוב עמו", עזרו לו!].

הקהל החל לנגן ניגון אחר, ואז פנה הרבי "**העלפט אים ארויס אין זיין ניגון**, **ניט מיט אייער ניגון**" [- תעזרו לו בניגון **שלו**, לא עם הניגון שלכם].

בפועל, אבי המשיך לנגן לבד והקהל התמהמה. הרבי פנה בחיך רחב לקהל כשבת-שחוק על פניו הק', כמסמן לקהל לנגן, והקהל אכן החל לנגן.

במהלך הניגון, הורה הרבי לאבי לומר לחיים. כשהקהל הפסיק לנגן אמר הרבי (שוב כשבת-שחוק על פניו הק') "**א חסיד אוטשאק**"... **אויף אידיש מיינט דאס אז דער חסיד איז נעלם געווארן**..." [- "א חסיד אוטשאק", בתרגום לאידיש הכוונה ש"החסיד נעלם"...]. והקהל שב לנגן, כשחיך רחב נסוך על פני קדשו.

מקורו של הביטוי "א חסיד אוטשאק" נמצא באגרת הרבי הריי"צ (אג"ק ח"ד ע' 579, המובא כאן בתרגום ללה"ק):

אצל ר' יקותיאל היה ביטוי, חסיד אוציאק - החסיד ברח - חסיד פרישאל - החסיד בא - כאשר ה"חסיד אוציאק", הוא היה בעצבות, ומתפלל במהירות מתוך הסידור בעקבו עם האצבע אחר המילים, וכאשר ה"חסיד פרישאל", היה קורן ממנו אור והוא היה יוצא במחול ומתפלל בלהט.

[יצוין שמשום מה בהנחה מההתוועדות (התוועדויות תשמ"ו ח"ב ע' 734) נכתב "א חסיד טושדאק", זוהי טעות. כפשוט].

[חסר ב' שבועות]

יום א' כ"ו אר"ש

הבויאנער רבי היה ביחידות במשך כ-50 דקות (נכנס לבד). ומיד שיצא הגיעו הרבנים הראשים דאה"ק ושהו קרוב לג' שעות (עד 12:30 לערך).

יום ב' ז"ך אר"ש

בבוקר הגיעו לקריה"ת קבוצת גבירים (שהיו כמ"פ אשתקד ע"י השלוחים). ואח"כ דיבר עמהם אד"ש כמה דקות בפרוזודור הכניסה ל-770. [שמעתי שבין הדברים אמר להם שעתה מגיע הקייץ שאז יוצא הכל מהכח אל הפועל אז שכך יהי גם בנוגע להחלטותיהם (הטובות)].

היום נסע כ"ק אד"ש לאוהל מוקדם בשעה 1:40.

✿ ועש"ק ב' ניסן

היום נסע כ"ק אד"ש לאוהל. חזר חצי שעה לפני הדלק"נ.

✿ יום א' ד' ניסן

היום נסע כ"ק אד"ש לאוהל.

✿ יום ב' ה' ניסן

היום אפו המצות לאד"ש.

✿ יום ד' ז' ניסן

שלח המצות לאה"ק ע"י הת' אברהם שיי קנלסקי. הפריש חלה בגעה"ת ושם מסר המצות לשליח הנ"ל ולא בספריה²¹.

21. היה זה חידוש נוסף מחמת מצב הבריאות - עד אז היה הרבי יוצא לספריה להפריש חלה ולשלוח את המצות ומני אז ואילך - בגעה"ת.

כ"ז אדר שני, תשמ"ו

בשדה התעופה היו בעיות (הקברניט טען שהגיעו מאוחר וכו') והמצות לא טסו עמו, אלא בטיסה שאח"כ. (המטוס הראשון חנה בלונדון ובנס תפסו חבילה גדולה של חומר נפץ שהוברח לשם).

✿ ש"פ תזריע שבת הגדול יו"ד ניסן

לשבת הגיעו הרבה שלוחים ואורחים מערי השדה. ובפרט שהרבי לא התוועד ביי"א ניסן אלא בשבת י' ניסן. במוצש"ק עמד ר"ש פוזנר וביקש ברכה.

✿ יום א' יום הבהיר י"א ניסן

היום חילק כ"ק אד"ש דולרים²² לכולם לבוש בסירטוק משי, במשך כשעה וחצי (עד שעצרו את הקהל). איחל לכאו"א "א כשר'ן און א פריילאכן פסח". (אח"כ חילקו המזכירות - ע"י ר' מאיר הארליג - דולרים לאלו שלא ניגשו לקחת מאד"ש). לאחר חלוקת הדולרים נתן בגעה"ת מצות לכו"כ הנוסעים מעבר לים (ביניהם: ר' אברהם חזן ור' שד"ב פרידמאן ממילאנו, ר' שבתי אלפרין מברזיל, ר' לוי"צ ראסקין (מווערמאנט) הנוסע למרוקו, ר' שמואל לו מלונדון ועוד).

נסע למקוה, אחרי שלא נסע מכ"ח אד"ר וב"ה וממשיך לנסוע עתה בכל פעם למקוה. אח"כ נסע כ"ק אד"ש לאוהל.

ביום ועש"ק והיום הגיעו לקה"ת 450 הגדות ההוצאה החדשה²³, ונחטפו מיד. מענה על הרשימה שצ"ח מהמשתתפים בצדקה וכו' שהוכנסה לכ"ק אד"ש ביי"א ניסן:

נת' ות"ח

וכל המברך מתברך בברכתו

של השם כו'

והזמ"ג ימי ניסן

ובהם עצמם בין שה"ג [שבת הגדול] ויום הילולא

דהצ"צ וכו'

אזכיר עה"צ.

✿ יום ב' י"ב ניסן

אחרי קריה"ת נתן כ"ק אד"ש מצות בגעה"ת להת' מיכאל גורארי הנוסע ליוהנסבורג דרום אפריקה, ולהשליח ר' משה פרמן מקארקאס ונצואלה, ועוד א'. בערב התוועדות - אור ליי"ג ניסן (הודיע אחרי מעריב).

✿ יום ג' י"ג ניסן

היום נסע כ"ק אד"ש לאוהל. אחרי מעריב מכר את החמץ להראש ישיבה הרב ישראל יצחק פיקרסקי (ולא כאשתקד שמכר בין מנחה למעריב).

22. הייתה זו חלוקת הדולרים הראשונה שהתקיימה בימי ראשון. ראה קובץ לחיזוק ההתקשרות גליון מ"ח ע' 9.

23. הגדה של פסח עם לקוטי טעמים ומנהגים עם הוספות משיחות ומכתבי הרבי בנוגע להגדה וחה"פ.

❁ יום ד' י"ד ניסן ערב פסח

מנחה ב2:15. המצות הגיעו ב3:30 בערך הכניסום לחדר של הרבי הממונים על האפי' (י"צ מייזליש, לייב קארפ וגם חנא פרמן). הרבי ישב ולמד רמב"ם (ראיתי שהרמב"ם היה הוצאת ווגשל (מהסוג בו יש ד' כרכים ולא ב'). ואח"כ עמד והסתכל באיזה פתק.

כ"ק אד"ש חילק המצות כרגיל להנוסעים לערי השדה ואברכי הכולל שיחלקו לקהל וכו'. כן נתן חבילה של שני פאונד להת' י"צ חודקוב עבור סבו הרחמ"א חדקוב שושה בבית הרפואה (ברוקדייל) מליל בדיקת חמץ, ונתן לו עוד חתיכה "שכר טירחא" (יצויין, שהוא דיבר עם אד"ש ביום חמישי (א' דחה"פ) אחרי מנחה בגעה"ת. הרבי שאלו האם מסר השליחות (המצות הנ"ל) והוא מסר מהמצב של סבו. הרבי דיבר עמו כמה דקות ואמר לו שסבו יקיים ליל הסדר בביה"ר באם אפשר, וכן למחרת בערב אחרי מעריב דיבר עמו. ובין הדברים שאלו איפה אוכל וישן, האם אצל חברים, וענה שאצל משפחת ר' יצחק נמס. וכן דיבר עמו אד"ש בשבת אחרי מנחה).

בליל החג ב"ה זכינו שהרבי התפלל בזאל למטה, (מאז שבת מברכים אד"ש התפלל בכל השבתות למעלה בזאל הקטן, כמובן שהשמחה גדולה) ומעתה ממשיך להתפלל למטה.

❁ יום א' ב' רחומ"פ

הגיע הרא"א יאלעס ואחרי שחרית נכנס לגעה"ת (כרגיל), ודיבר עם אד"ש כ20 דקות.

❁ יום ב' ג' רחומ"פ

היום התקיים "ראלי".

❁ שביעי של פסח

כשחזרו מהתהלוכה יצא מהספריי (אחרי שעמד קצת מבעד לדלת) ונופף בידי הק' בעוז משך זמן רב. והי' מחזה יוצא מהרגיל, איך שהרבי מעודד בידי הק' בתנועות חזקות מאוד.

❁ אחרון של פסח

התוועדות דאחש"פ התחילה ב7:45 (ממוצש"ק דחוח"מ הונהג שעות הקייץ) ונמשכה עד 11:30 לערך. כוס של ברכה סמוך למקומו. החלוקה נמשכה כשעתיים ורבע.

❁ יום ראשון, אסרו חג

בהגיע כ"ק אד"ש מביתו חילק דולרים לכולם כשעה (בערך) בתחילה עצרו וסגרו הדלת ואד"ש הבחין והורה לפתחה וחילק עד שעברו כולם.

הרב חדקוב יצא מביה"ר והי' במנחה-מעריב (אחרי שחזר אד"ש מהאוהל) ואד"ש

רמז לנכדו שיאמר לו לשבת. אחרי התפילה אמר לו: "בשעטומו"צ. וואס דארפט איר שטיין?" - מדוע הינך צריך לעמוד].

✿ יום ב' כ"ז ניסן

היום התקיימה יחידות כללית.

✿ יום ג' ז"ך אייר

היום התקיימו הבחירות לה"סקול בארד" וב"ה הי' בהצלחה גדולה. כשהודיעו ע"ז לכ"ק אד"ש הואיל לענות: "ות"ח על הבשור"ט, אזכיר עה"צ שעוד יוסיפו בהנ"ל ובכיוצ"ב וכו".

✿ ועש"ק ל' ניסן

כשהלך לספריה לפני הדלקת נרות נתן לר' שלמה קונין ניקל לצדקה באמרו: "דו האסט דאך א חזקה" [- יש לך הרי 'חזקה'].

✿ יום א' ב' אייר -

תפארת שבתפארת

חילק דולרים 25 דקות חיכה משך זמן שיעברו עוד. (רוב הת' לא ניגשו) כשעבר ר' שלמה קונין הראה בידיו שיתחיל לשיר, והתחיל "לכתחילה אריבער".

✿ יום ג' ד' אייר

היום נסעו השלוחים למבורן אוסטרלי (דרך אנגלי' אה"ק ויוון) הרב חדקוב שוחח עמם היום קרוב לשעה על שליחות בכלל ומעלת שליחותם בפרט.

✿ יום א' ט' אייר

היום חילק כ"ק אד"ש דולרים 25 דקות (וחיכה משך זמן עד שניגשו עוד וכו') אח"כ נסע כ"ק אד"ש לאוהל.

כ"ד אייר, תשמ"ו

JEM/ THE LIVING ARCHIVE/ 129599

✿ יום ר' י"ב אייר

היום נסע כ"ק אד"ש לאוהל ב-1:45 (!) וחזר ב-9:00.

✿ יום ה' י"ג אייר

יארצייט של אחיו של כ"ק אד"ש ריא"ל ז"ל. כרגיל אמר הקדשים (היום לא נסע כ"ק אד"ש לאוהל - בה"ב)²⁴.

✿ ש"ק פרשת פקודי ט"ו אייר

התוועדות עד 5:30 לערך.

✿ יום א' ט"ז אייר

היום חילק אד"ש דולרים כ-35 דקות. אח"כ נסע כ"ק אד"ש לאוהל ב-2:50, חזר ב-9:40.

✿ יום ג' ח"י אייר ל"ג בעומר

היום חילק דולרים בבוקר כ-22 דקות. דיבר עם כו"כ ונתן לכו"כ עוד דולר. יצא לאוהל ב-3:15 ונסע דרך פראספעקט פארק (שם התקיים הכינוס לילדים), והת' ואנ"ש שהיו באותו זמן ב-770 נסעו במהירות לשם. כשהגיע לשם נכנס יודל לחני' והוצרך לחזור (נגד המסלול כשלפניו צופר לוי ליבעראוו. אגב, שמעון העכט (שניהל את העסק בפארק) ישב על המכונית של ל"ל וקפץ באמצע הנסיעה, ויודל נעצר והוא ניצל בנס) ובדיוק באותו זמן הי' בין כינוס א' לשני. ונסע בצד ועשה שלום בידיו הק' למס' ילדים שעמדו שם. ויצא דרך תל דשא, כששמעון העכט מעיף את האשפה העומדת בדרך (הרבי עשה בידו הק' בתנועה של ביטול).

אד"ש חזר מהאוהל ב-9:30. אחרי מעריב (בלי סירטוק המשי) ב-10:10 הודיע הרבי על התוועדות בעוד 10 דקות.

24. הרבי לא נהג ללכת לאהל בימי תעניות. וראה הערת כ"ק אדמו"ר - אג"ק כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ, ח"ו ע' רפב.

במעשה
ידיך
אשוחח

מכתבי הרב משה שי' ששונקין לידידו אב החתן
חשון - שבט תשמ"ו

בס"ד, יום שני י"ג חשוון ה'תשמ"ו

מרדכי

שלום וברכה!

בשם הקיצור אני כותב אליך, כנראה שהגעת בשלום. לאחר שנסעתם בלילה, התוועדו הת' בצוותא חדא, עם החתן החדש, אני ומענדי היינו בגילופין 55 בוקר הלכתי לישון.

לפני השעה (?) נודע שמעריב יהי' בערך 5:30 בזאל, וכך היה. היום בה"ב (בתפילה אמר אד"ש אבינו מלכנו הארוך) בסיום התפילה המתין החזן (ד.פ.) שכ"ק אד"ש יסיים האבינו מלכנו, וכ"ק אד"ש הסתכל עליו ברמזו שיאמר קדיש ולא ימתין.

בברכת כל טוב,

משה ששונקין

-770-

בס"ד. יום ראשון י"ט מרחשוון ה'תשמ"ו

מרדכי שי'

שלום וברכה!

היום קיבלתי מכתבך מס' 1 וכל הזריז כו', מיד התחלתי לכתוב - כעת זה הפסקת צהרים (2:50) ואקוה לשלוח עם פלס שנוסע מחר - לאחר שהגיע היום.

גם בשבת זו לא הי' התוועדות, ויותר מכל, הפלא שכ"ק אדמו"ר שליט"א יצא בליל שבת לספרי' בשעה הכי מאוחרת מאז אי פעם, ב9:50! בה בשעה שמעריב (בשעון עכשיו) נגמר בסביבות רבע לשש!

בש"ק בבוקר הגיע כ"ק אדמו"ר שליט"א ב8:45, הלך לביתו ב1:20, וחזר לאחרי שעה. היום בבוקר הי' ניקלים.

(כאן הפסקתי קצת).

יום שני, כ"ף מרחשוון

הרבי נסע לאוהל בשעה 3:00, בה בשעה שבפעם האחרונה הוא נסע בחמשה לשתיים.

על הדו"ח בקשר לשליחת המכתבים' - כו"כ בחורים טלפנו לכל אנ"ש שי' ושאלו

1. על כך עורר הרבי בשיחת ז' מרחשוון תשמ"ו (התוועדות תשמ"ו ח"א ע' 538): לפרסם דברים האמורים לעיל אודות הקיווי הצפוי והדרישה לביאת משיח צדקנו, עי"ז שכל אי' ישלח מכתב (שבו יצטט מ"ש בספרים

ועוררו ע"ד שליחת 10 מכתבים בהקדם - וע"ז הואיל כ"ק אדמו"ר שליט"א לענות:

"נת' ות"ח

ויה"ר שיהא בהצלחה רבה

וזכות כלל ישראל מסייעת".

כנראה בוודאי ששמעת את ההתוועדות האחרונה - אור לכ"ף מרחשון, ואין מה להוסיף, רק: בסוף ההתוועדות בסוף חלוקת הדולרים כששרו ניגון ר"ח כסלו, קודם שכ"ק אדמו"ר שליט"א יצא, הפסיקו לשיר כדי שיוכל - כתמיד - להתחיל לשיר 'כי בשמחה' וכדומה - אך כ"ק אדמו"ר שליט"א לא התחיל ורק עשה חזק בידי שישמיעו לשיר את מה ששרו.

בימים האחרונים בתשובות הואיל אד"ש להוסיף: **האם שלח/ה 10 מכתבים.**

בקשר לספרים שמעתי ש [.] במשפט² אמר שכל ענין אגו"ח היה רק מסווה להוציא הספרים מרוסי! לומר 'מזעזע' אחרי כאלה מילים זה לא יספיק!...

בכלל ההתוועדות של אתמול הי' מאד געשמאק, והמאמר³ הי' כשני חלקים ובאמצע נתן "חלק" וכו'. ברוך וילהלם אמר לי שקודם השיחה הוא רצה לומר לחיים אך כ"ק אד"ש בשום אופן לא ענה לו, ולאחר שיחה זו מיד ממש הוא ענה! אומר לך, פשוט תענוג נפלא להיות פה וממש בכל רגע הי' ענין חדש וכו', ותאמין לי בכל הזדמנות שרק אפשר לוקחים קצת לחיים - או שלא לוקחים עכ"פ אחרים חושבים שלוקחים, אני פשוט רוקד ושמח בגלוי על הזכות הגדולה על האושר הגדול שנפל בחלק אלו שכאן ואני ביניהם.

אין לך מה להתלונן ולבכות וכו' פשוט תרים את רגליך וכו' ובא. אני ממש לא רוצה לומר לך אך זוהי המציאות: אתמול בהתוועדות אמרתי לעצמי שכאן המקום לומר לחיים לרבי שליט"א ולבקש (במחשבה כמובן) שתוכל לצאת מעמק הבכא, וכאן הבן שואל ומתמם: ברכה למה? מי מעכב? היש מעכב? וע"ז אפשר לומר ממש, פתחי לי כפתחו של מחט וכו', מדוע לצעוק אני צמא למים ועומד ליד הנהר ולא רוצה להוריד ראשו? ובוודאי שתצליח לבוא ושלום על ישראל.

והיות שכל דבר צריך להבהיר, אחרת יוצא אי הבנות לכן אני מסביר שוב, אתה צריך לדעת א. יש רבי בעולם. ב. הוא אוהב אותנו. ג. אין לו שום הגבלות, ואם אתה מאמין בכל זה אזי הדרך הפשוטה זה רק לעשות כלים קטנים ואזי הרבי שליט"א יעשה **בשבילך** הכל אך אתה רק צריך לרצות באמת עכ"פ לא לרמות את עצמך וכו' ולעשות מה שאתה לא יכול וכבר דברנו בכ"ז בארוכה.

לסיום אני מברך אותך שתוכל לצאת בקרוב מעמק הבכא הגשמי וקודם לזה

הניל) לעשרה מישראל, ולהציע לו ולבקש ממנו לשלוח העתק כזה לעוד עשרה מישראל, וכן הלאה, באופן דהולך ומוסיף ואור.

2. משפט הספרים שהחל באותם ימים.

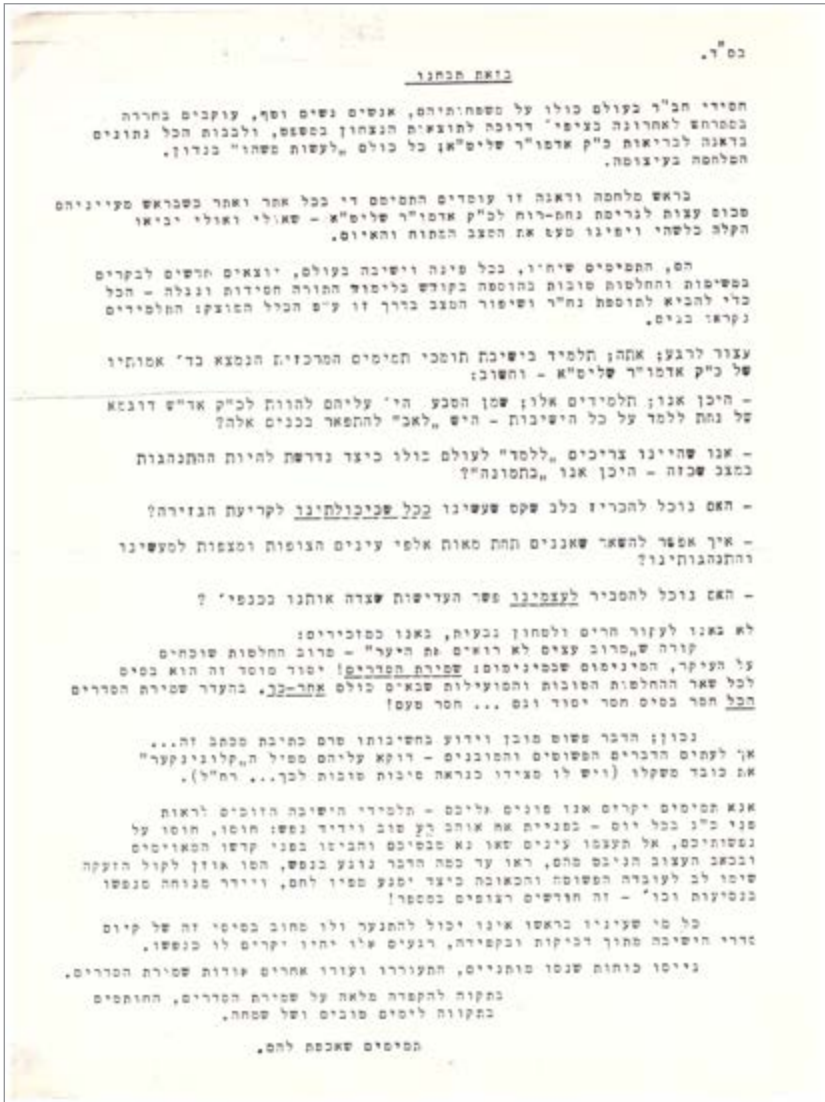
3. הוגה ע"י הרבי - סה"מ מלוקט תשרי-חשון ע' רסב.

4. התוועדויות שם ע' 579, אודות העכוב בהדפסת המאמר.

מעמק הבכא הרוחני, ובקרוב ממש נוכל שוב להתראות אצל הרבי שליט"א.
משה ששונקין
כעת השעה 4:30 מתוועד ר' דוד רסקין וחילק מזונות מכ"ק אדמו"ר שליט"א להתוועדות, והנני מצרף כאן...

מודת התעוררות שנכתבה בשעתו, אודות המצב החמור של משפט הספרים

בס"ד. יום חמישי כ"ג מרחשון ה'תשמ"ו

מרדכי שיי

שלום ורוב ברכה!

כפי התאריך דלעיל, זהו תחילת זמן כתיבת מכתבי, אך בעזה"י אסיימו במוצש"ק, לספר על השבת, ובעיקר ההתוועדות; כך שאל תבהל מהתאריך...

היום לפני שצ"ק אדמו"ר שליט"א נכנס לתפילת המנחה ליד קופת הצדקה, עמדו הרב גרוסמן עם עוד אדם - לא דתי יחד עם נכדו (בר-מצוה) והרב אברהם העכט, כ"ק אדמו"ר שליט"א פנה אליהם באנגלית ואמר (לערך): שלחתי מכתב לבר מצוה און ער זאל בענטשן [-והוא יברך] הברכות שבו, מז"ט ונחת. והצביע על הרב גרוסמן ואמר: ידידכם הוא המשפיע הרוחני שלכם.

כעת יש כבר את הליקוט⁵, ואומרים שזה משהו געדיכטע אני עוד לא למדתי לע"ע - כאן אני מפסיק - הפסקה קצרה - שישי שבת - ואח"כ אמשך.

מוצש"ק פ' חיי שרה כ"ה חשוון

נו, שבת עברה: התוועדות, חזרה, וכו'. דבר ראשון, השבת התחיל כינוס השלוחים כך שהשבת מצ"ע מזומנת לגילויים וכמעט שאין בדבר פלא, אם אפשר לומר כך. לכל לראש להעיר שבסוף הליקוט⁶ חיי שרה מדבר בקשר לשליחות ענין שאני לא זוכר שצ"ק אדמו"ר שליט"א דיבר ע"ז וכדאי שתעיין בזה.

עוד דבר, יצא לכבוד כינוס השלוחים משיחת "ליל שמח"ת לפני הקפות - ה'תשמ"ו" עם כל הנא' אז בקשר לשלוחים, ובינתיים קשה מאוד להשיג את השיחה אך אקווה מחר להשיג, כי אע"פ שהצלחתי איך שהוא להשיג א' אך אני לא רוצה להישאר בלא כלום, ופשוט.

בלילה - ליל ש"ק יצא כ"ק אדמו"ר שליט"א לספריה בשעה 9:30. בסוף המדרגות (האחרונות בשביל) פנה לכיוון הת' ש"י ועודד בידו את השירה (ניגון ר"ח כסלו הידוע).

יום השבת קודש

תהילים כרגיל, בתפילה לא היה משהו מיוחד, מפטיר שמעו טוב.

התוועדות, אע"פ שזה היה התוועדות מיוחדת וכו' וגרם להתרגשות וכו' וכפי שהעידו הריקודים הסוערים לאחר ההתוועדות, אך בל נקדים - למען הסדר הטוב וגם מצד כלי המקבל - את המאוחר.

שיחה ראשונה⁸: נסבה כרגיל על המיוחד בשבת זו מצד תוכנה, הצד השווה שבה - שהוא שבת מברכים שזה ישנו שתיים-עשרה פעמים בשנה, אך מצד החודש - כסלו זהו המיוחד לחודש ושבת מברכים זו; א) בפשטות: סיום החודש ב(ענין

5. לקו"ש חכ"ה ע' 99.

6. שם - ע' 104.

7. לקו"ש חכ"ט ע' 358.

8. התוועדויות שם ע' 589.

של) יו"ט (ושמחה). והוא רק בחודש זה, ואף שגם בטבת יש מעלת היו"ט, ולא רק בסופו אלא יתירה מזו, בתחילתו, אך טבת אינו מיוחס כי ר"ה, ר"ח תשרי - ה"ה ג"כ יו"ט בתחילת החודש. (ב) ע"פ סוד: ימי גאולת נשיאינו אדמוה"ז ובנו אדמה"א ובמילא גאולת תורת החסידות בכלל - כולל הבעש"ט כמאמר שלאחר פטרבורג התחיל יפוצו כו' של הבעש"ט. חידוש תורת החסידות: שמחה, האדם נהיה חי, ולא כאותם עובדי ה' במרירות ומרה שחורה כ"א בשמחה והעיקר במעשה בפועל, ואזי וודאי שיהי' לו מנוחה, עולמך תראה בחיך, ואין לו מה לדאוג זה כבר דאגת ה', וה' לא צריך את עזרתו - ח"ו.

שיחה שניה: על ההוראות מקביעות יום הש"ק - כ"ה לחודש, בו כמסופר במגילת תענית - עולי בבל התיישבו בשטח שניתן להם - כאשר עלו מבבל, וכותיים לא נתנו להם אך אחרים כן נתנו להם. ובנ"י בנו חומה סביבם. ומזה הוראה בקשר ליושבי אה"ק איך שאין להחזיר שום שטח ולא אף שעל, וכ"ק אדמו"ר שליט"א האריך בזה בפירוט והסבר, אך מכיוון שאני עצלן... לכן אני שולח כאן גם את דף ה'חזרה' שכתבתי בעת מעשה ובמילא תוכל לקרוא לבד ואין צורך בהעתקה כפולה ומכופלת. אך מכיוון שאין דף ההוא כ"כ ברור לכן אני כותב כאן קיצור השיחות, ובנדון דידן קטעים שכדאי שתדע בכל פנים. הרבי דיבר על בגין - בלי להזכיר שמו, ואמר שטעה בקעמפ דויד, וגם יודעים הסיבה לזה, ומי לחץ ומדוע לחץ וכו', וטען שמכיוון שישנם לחצים לכן נכנע, אך אי"ז מתרץ שום דבר, כי מכיוון שלא יכל לעמוד בלחצים הי' לו לשוב ולומר שאין בכוחו ענין זה, וע"כ יקחו מיניסטער אחר, וכמובן שאין גולדים מיניסטער, וכמו שגם הוא עצמו עבר שלבים, תחילה היה מתחבא ואח"כ בלבושים כאלה וכו' ולאח"ז יותר גלוי ובמצב שאינו יכול ישב במקומו.

בשיחה זו הזכיר את ערפאת - בשמו - וסורי' וירדן וכו' וכמדומני שע"ד זה שמוכנים גם לתת להם שטחים.

בסיום השיחה: מדוע מדברים על אף שלא עוזר וכו' אך מכיוון ששוב מתחיל ומי יודע מה יהיה וכו'. ולכל לראש צריך להיות שאלה שכאן ישמעו למה שדובר בשיחות הקודמות, ובזה יראו אם יש לי יראת שמים שלכן דברו נשמעים ואם כו', שיוסיפו בשמחת מצווה ותורה ובכל הענינים מתוך שמחה, והעיקר שיוסיפו בירוש' ועי"ז נזכה לגאולה (קטע זה? היה ממש מבהיל - אם אפשר להתבטאות כך).

9. אינו בהנחה הנדפסת, וצ"ל בהתוועדויות שם ע' 631, לפני המדובר בקשר עם מערת המכפלה והגאולה, וענין השמחה:

חז"ל אומרים ש"כל אדם שיש בו יראת שמים דבריו נשמעין", שמכלל הן אתה שומע לאו. מכך מובן גם בנוגע לכל הענינים המדוברים עתה, החל מהענין שהזמין גרמא, להרבות בשמחה בחודש כסלו - שזה מוטל [כ"ק אדמו"ר שליט"א הביט על כל הקהל ואמר:] בדיכם - האם יש לי יראת שמיים!... ואע"פ שלכאורה למאי נפקמ"נ אם למדבר יש יראת שמיים או לא, אבל כיון שהדברים הינם אמת, וכאן חזרו הרי על דברי רבותינו נשיאנו - צריך להיות "קבל את האמת ממי שאמרה", אע"פ אומרים שדוקא באם יש יראת שמיים - דבריו נשמעין.

אם ירבו בשמחה ויבצעו את כל המדובר פה - יורה הדבר שיש לי יראת שמיים!...

[. .] [ושבכל היהודים יתוסף יראת שמיים, שעל ידי שמיתוספת מצווה אחת - הרי "מכריע את עצמו ואת כל העולם כולו לכף זכות וגם לו ולהם תשועה והצלה". (מהנחה פרטית).

ג: מאמר כעין שיחה ד"ה ואברהם זקן. תוכנו שלימות אברהם זקן בא בענין
שערות זקנה (ועניני שיבה), שזקנו לבן - מורה על המשכה שלמעלה ממדוה"ג.

שיחה ד': רש"י, זוהר, רמב"ם. ותיריך הזוהר וקושר זה עם השלוחים. רמב"ם,
ולאח"ז רש"י הכל באותה שיחה. ברש"י אמר ל' זה: אברהם ידע שעפרון יכול
לשקר **שהוא "בלאפער"** בל' המדינה.

בסיום השיחה הרביעית - שהי' השיחה האחרונה אמר כ"ק אדמו"ר שליט"א:
שיגשו לקבל לחיים ויכריזו בזריות, וכשמישיח יראה שמזדוזים גם הוא יזדרז
לבוא (התמהמהו מעט ואמר כ"ק אדמו"ר שליט"א) עוד מעט יהיה "יומא חדא"...
(אתה כנראה לא מבין הקשר, בזוהר דובר על "יומא חדא רגעא חדא ושעתא חדא"
ולפי"ז תבין).

רמ"פ כץ הכריז, לאח"ז שוב סימן כ"ק אד"ש שימשיכו בהכרזות וכנראה אמר
משהו איני יודע ברור, וניגש ר"י קרינסקי והכריז זמן כינוס השלוחים: "שיתקיים
היום בלילה מחר בבוקר בצהריים בערב וביום שני בבקר ובצהריים". ואמר כ"ק
אדמו"ר שליט"א: "**מתי מתחיל?**" (הרחיק:;) בהתוועדות. כ"ק אדמו"ר שליט"א:
"זה היה בעבר"... (הרחיק:;) שמונה בערב. כ"ק אדמו"ר שליט"א: "**שמונה זה
לפני תשע**"... (בתשע יש מלוח מלכה לימצמד').

אח"כ נתן משקה לר"מ הארליג ואמר לו ב"פ "**הצלחה רבה**", ושיכריז (ע"ד
הסעודת הודאה דר"ח כסלו), הוא הכריז ואח"כ אמר לו כ"ק אדמו"ר שליט"א
שיזמין את כולם וכך עשה. כ"ק אדמו"ר שליט"א הכריז שיחלקו משקה לקהל כי
היום שבת (ר"מ הרליג הי' מאוד מרוגש ומבולבל וכו').

ההתוועדות הסתיימה בשעה 4:50. לאחרי מנחה כל הקהל רקד בהתלהבות וכו'
בניגון ר"ח כסלו, הגיע כבר לילה, וחצי שעה לאח"ז התפללו מעריב, האווירה היא
מאוד מרוממת.

כעת מוצאי שבת, השעה 11:40 אני כותב לך, ומתכנן עוד מעט לצאת ל770 אולי
אבא שלי יתקשר אלי כמדובר ומסוכם, ובינתיים אני מנצל את זמני לכתוב לך
ולחשוב עליך, נו נקווה שהי' יעזור לכולכם, היום בהתוועדות בעת אמירת לחיים
לכ"ק אדמו"ר שליט"א חשבתני עליכם שתצליחו במשאלות לבבכם וכו'.

נסיים לע"ע את מכתבי ומקווה להמשך וכו' אך כעת אין לי יותר 'אותיות' כך
שבמחשבה אני יכול לחשוב ענין א' הרבה זמן, אך א"א לכתוב כפליים - תנצל
את זמנך, אם אתה לא נמצא כאן מאיזה סיבה שהיא ומצד איזה גלות נפשית,
רוחנית, בה אתה שרוי שלא יהי' זה גורם גורע ומסייע לעוד ענינים הקשורים
בכל הדברים בנח"ר לכ"ק אדמו"ר שליט"א, לימוד נגלה וחסידות והתוועדויות
ועיקר כל העיקרים ללמוד היטב הלקו"ש השבועי, והשיחות והמאמרים שנא' כעת
'פרישערהיטי'.

שלום ולהתראות,

משה ששונקין
בית חיינו - 770

ג.ב. יום ראשון: בבוקר חילק הרבי ניקליס, כל זמן החלוקה וכשבא שרו ניגון ר"ח כסלו.

המשך:

מרדכי שי', כעת זה עת כינוס השלוחים ובכל רגע נוספים פרטים חדשים - בכלל האווירה מאוד שמחה - פשוט מרוממת. כרגע נודע לי מדברי כ"ק אדמו"ר שליט"א לר"ש קונין בניקליס.

כ"ק אדמו"ר שליט"א: איר האט נאך כלים ריקים¹⁰? [-יש לך עוד כלים ריקים] רש"ק: כן.

כ"ק אדמו"ר שליט"א: איר זאלט זיי אנפילן [-תמלא אותם] (וחייך).

כן נודע לי שכ"ק אדמו"ר שליט"א אמר לריל"ג שי' שהכינוס יהיה בשטורעם. עוד נודע לי שכ"ק אדמו"ר שליט"א שאל את ר"י קרינסקי, כמה שלוחים ישנם, וענה מאה, ושאלו מי משלם הוצאות הנסיעה, וענה שזהו על החשבון הפרטי, ואמר כ"ק אד"ש שהוא יתן לכ"א \$100, ושאלו "וההוצאות כאן?" (חלקו להם תיקים וכד') וענה שכ"א מהם נתן \$100 ע"ז, ואמר אד"ש אם כך יתן עוד \$100 (\$200).

בינתיים שלום ולהתראות, אני רואה שכל רגע נוספים ידיעות כך אין לזה סוף ואני מוסר מכתבי לר. לוינסון. להתראות,

משה ששונקין
770

בס"ד, ערב יום הבהיר ר"ח כסלו התשמ"ו
למרדכי שי'

גוט יו"ט ושלום וברכה!

כעת יום רביעי השעה 6:30, זה-עתה כ"ק אדמו"ר שליט"א חזר מהאוהל והתפלל מנחה ומעריב וכ"ק אדמו"ר שליט"א נסע לביתו.

מאוד קשה לכתוב כעת א) מצד הכמות - המרובה. ב) מצד האיכות - הגדולה. אך אעפ"כ אמרתי לא נמנע טוב מבעליו ואם מצוין הוא טוב הרי שאי"ז שולל שטוב סתם הוא לא טוב.

מהרגע שהתחילה אוירת כינוס השלוחים - בערב שבת מברכים - האווירה נהי' מחושמלת ממש אין לתאר, ומרגע לרגע ההתלהבות יותר ויותר. ומכתבי הקודם שגמר כתיבתו הי' ביום ראשון אחר הצהריים עת מסירתו לרפי לוינסון, יעיד

10. בפשטות, בקשר למדובר במאמר בשבת אודות "כלים ריקים". עיין שם.

שכל רגע נוספו ענינים וגם ענינים עיקרים. מרדכי! ממש שבוע של קבלת התורה ושמח"ת וכו' וכו' ובעיקר השמחה הגדולה של כ"ק אדמו"ר שליט"א.

יריעה חדשה ופרשה שלימה התחילה ונגלתה לעיני אני"ש עת החלו להשמע הקורה "בפנים" בענין הספרים, וגם הותחל להראות ולהודע פרצופם האמיתי הנוכלי וניבולם השפל אין קץ של [. .]. ומה שביותר כואב ונוגע בכל הפרטים כאבו העצם של כ"ק אדמו"ר שליט"א. וכאשר ר"י קרינסקי סיפר חלק קטן מהמאורעות בזה בכה, ואמר שאינו זוכר - ושלא היה בכל השלושים וחמש שנים כזה צער פנימי ועמוק. ה"י.

הרבה פרטים נודעו ע"י הר"י קרינסקי, הרבי שליט"א הורה לו שיספר אודות הספרים לשלוחים ש"י, וכנראה ששמעתם אי אלו פרטים גם בארץ.

ולאח"ז וודאי תשאל "לשמחה מה זו עושה" - באמצע כזה צער?!... הרי כפי ששמעתם (וראיתם בהנחה) שבשבת ביקש כ"ק אד"ש שתהי' שמחה הכי גדולה (ולכאורה יש לומר שבזה הרבי שליט"א רוצה להמתיק הדינים).

גמר מכתבי ה"י ביום ראשון, וזמן מה לאח"ז שמעתי שוב כמה סיפורים עם כמה תיקונים וכמובן הוספות ביתר דיוק (שלא תעשה מזה "שמעתי כמה גרסאות"....).

א. בערב ש"ק מברכים כסלו אמר כ"ק אדמו"ר שליט"א (לריל"ג): מכיוון שעכשיו זה ערשק"מ כסלו, שלכן שיהי' הכינוס "מיט א טראַסק".

ב. אד"ש נתן בהוספה 200\$ עוד 1\$ באומרו (לר"י קרינסקי): מכיוון שיהיו שפיץ חב"ד שירצו להחזיק ה 200\$ ולא להשתמש לכן נתן עוד 1\$ שאת זה יחזיקו...

ג. בעת שנתן הדולרים לליבל אמר א' הנוכחים לכ"ק אד"ש: שנמצאים בהתעוררות ואמר אד"ש: שזה יוסיף בהתעוררות (בערך כך אמר).

ד. אמר כ"ק אד"ש שזה שירד למעריב הוא בשביל (לכבוד?) השלוחים (תפילות מנחה מעריב ושחרית, מנחה מעריב ביום ראשון ושני השבוע היו בביהכנ"ס הגדול).

אני אכתוב (קצת עכ"פ) מענין הספרים, לכל הפחות ענינים ישירים מכ"ק אד"ש אשתדל לכתוב. כל הסיפורים יודעים ממה שסיפר ר"י קרינסקי וע"כ לא אקדים את המוקדם בזמן כ"א לפי הענינים שדיבר:

פרשת הספרים החלה ששמו לב שספרים חסרים, לא ידעו מי הגנב, שמו למשמר בחורים, אך לא עזר, ניסו כמה עצות ולא הועיל. לאחרונה שמו מכשיר וידאו - שמצלם. במעקב של לילה א' כשעברו למחרת על המוסרט ראו איך שהוא נכנס ומסתכל לכל עבר כגנב ולוקח ספרים.

מכאן נעבור למשפט "המרכז" תובע ממנו הכספים ושיפסיק למכור. וכך מעכבים ממנו מלמכור. הגנב טען שכ"ק אדמו"ר שליט"א מוותר על חלקו ושאלו השופט: האם הוא (הרבי שליט"א) מוותר על כ"כ הרבה כסף?!? היו עוד כו"כ פרטים איך שתפסו ששיקר. גם טענו איך כתב - פאשקוויל - בתחילה הכחיש ולבסוף הודה.

למזלנו בנס במשפט זה לא יהיה "חבר מושבעים" כ"א שופט לבד.

בהתוועדות אמר ר"י קרינסקי לרבי שמבקש ברכה שיצליחו בספרים וענה כ"ק אד"ש: (בהצלחה מיט א טאג פריער [- ועוד קודם]?) ומתוך מנוחת הגוף.

הרחיק הציע ג"כ שהשלוחים שיכתבו בפ"נ בעיקר על הספרים. גם: כ"ק אדמו"ר שליט"א אמר שענין הספרים שייך (או צריך) שהשלוחים ידעו ממנו (ושיספרו להם ע"ז).

ביום ראשון בלילה, הכניסו הפ"נ לרבי שליט"א, למחרת בבוקר לפני קריאת התורה, החזירו ולאחר קרה"ת שוב ביקש הפ"נ והחזיר ושוב כך והחזיר לפני מנחה, כל עת מנחה הסתכל בפ"נ והתשובה¹¹ - שניהם בעמוד א', כ"ק אד"ש הוסיף גם מילה בפ"נ, התשובה כעין מכתב.

בצהריים של יום שני - עשו תמונה של כל השלוחים ברקע של 770 בחוץ, וכאשר הכניסו התמונה לכ"ק אדמו"ר שליט"א אמר (בחיוך): שיוסיפו שהתמונה 770 שבברוקלין ולא בכפ"ח...

ביום שלישי בבוקר כשכ"ק אד"ש הגיע מביתו שהו בג"ע התחתון "ועד אגו"ח ודיבר עמהם כמה דקות. יצא לאח"ז לתת צדקה.

(נודע שאד"ש נתן משהו מוגה בבוקר זה ולא נודע אז מה זה).

בלילה יום שלישי נודע ברוב שמחה וכו' שיצא מאמר ד"ה "ואברהם זקן - תשמ"ו" מוגה, השמחה אין לתאר.

11. לקו"ש שם ע' 500.

צילום הפ"נ עם הוספת כ"ק אדמו"ר בכתי"ק בפרסום ראשון

"כ"ק אדמו"ר הוסיף את המילה "מביעים כולנו כאחד תקותנו שיקשב ה' וישמע לתפלתנו"

עכשיו נודע לי שהיום - יום רביעי - נתן אד"ש השיחה בקשר לשלוחים משבת קודש זה ע"מ להדפיס מוגה והוסיף שידפיסו עד להתוועדות הלילה - ער"ח כסלו. ביום שני בלילה התוועדו כמה חברה (הרציניים, זלמן ליבעראו, מענדל שארפשטיין וכו') והקימו וועד ששמו "וועד משוגעים"... (אני קורה לזה וועד לנח"ר לכ"ק אד"ש) ע"מ לראות ולעשות שמח, השמחה כאן מאוד גדולה, ונקווה שהחסידים שלנו באה"ק לא נמצאים בתרדמה וידעו בדיוק מה מטיל כ"ק אד"ש על עדת החסידים במצב זה. המשפט אמור להתחיל ב"ט כסלו.

הנבזות הגדולה של [. .] - אמר שאגו"ח אינה ואיננה ולא היתה כ"א נק' כך כדי להעביר את הספרים (ואף השופט - הגוי - לא קיבל טיעון זה בהבנה) ח"ו ח"ו.

ר"י קרינסקי גם אמר שיומיים אלה - ימי הכינוס - היו אצל הרבי 'שמחת-תורה'.

עכשיו השעה 1:40 **לילה** לאחר סעודת הודאה שגם בה היו ענינים וגילויים גדולים, בה סיפרו בפ"י רמ"פ כץ שי' ור"ז גוראריי שי', מה שאמר להם כ"ק אד"ש ביום שלישי - אתמול בבוקר.

וכך סיפרו: כ"ק אדמו"ר שליט"א דיבר בהתרגשות הכי גדולה, לעולם לא ראו דבר כזה והרבי שליט"א רעד נורא ודיבר בתוקף גדול ושאלם - את הוועד - האם אומרים פרקי תהילים ונותנים צדקה? ודפק חזק נורא על (השלוחן?) ואמר "טאפארו דע פלאחו!" וכ"ק אדמו"ר שליט"א הוסיף: בזעקיך תוושעו!

כמובן שמיד הוחלט בסעודת הודאה שהחל מעכשיו (לאחר 12 לילה) יאמרו כל קהל החסידים שי' וכל החפץ בזה להוסיף בתהילים ונתינת הצדקה. תהילים ק. כ. כב. סט.

בכינוס גם חילקו שיחת ליל שמח"ת בהוספה גם חלק מהתוועדות ש"פ חיי שרה, שכ"ק אדמו"ר שליט"א ציוה להדפיסו להתוועדות ר"ח כסלו - שיהי מוכן להתוועדות.

כעת כנראה ישבו להתוועד עד ... (חילקו תשורות, הנחות באידיש: חלק מהתוועדות ש"ק. ולה"ק כל ההתוועדות. גם חילקו תניא, אך בתשלום וכתוב "תשורה"...).

נודע לי כעת (5 בבוקר עדיין מתוועדים ו"שמח" 770) בבירור יותר, שכ"ק אדמו"ר שליט"א דפק על הדלת (או הקיר) בעת שדיבר עמהם (אגוח"ח). עוד שמעתי שהם הציעו שכ"ק אד"ש יתפטר מאגוח"ח וכ"ק אד"ש דחה לסף "הצעה" זו.

עוד מספרים, אתמול יום שלישי חקרו את הרבנית שתליט"א - העו"ד של אגו"ח ושלחה - בשעה 1 בצהריים בבית גם נכחו [. .] (שלא תתפלא, כך הי'). ביתניים שמעתי רק דבר א' (מרי"ש זרחי) ששאלו אותה למי שייכים הספרים לאביה הרבי או לחסידים? וענתה: הרבי עצמו שייך לחסידים!

בקיצור: זה סיפור ארוך, ושהי' יעזור שיגמר במהרה ובהצלחה, אכ"ר אמן.

בס"ד, יום חמישי א' ר"ח כסלו ה'תשמ"ו

כפי שכתבתי לך הרי שמכתב א' יכול להיכתב במשך כמה ימים, בפרט כאשר אין עם מי לשלוח וכן להבא.

קעת בלילה קבלתי בשמחה רבה מכתבך (מס' 2) ו"ח ת"ח. תדע לך שאין לך מושג כמה "חיות" וכו' נותן כאשר מקבלים תשובה ממשוה שנהנה ממה שכתבו וכו' וד"ל וא"צ להאריך - **והכונה תהי' מובנת** (וגורם ראשי להמשך הכתיבה בריבוי וכו').

כנ"ל נוספו עוד כמה פרטים ודיוקים.

דברתי עם ר"ש זרחי בקשר לאגוח"ח, ע"ז שנכנסו לאד"ש (ביום שלישי בוקר) ואד"ש דבר עמהם שיאמרו תהילים וכו'. הסיפור הוא כזה (**לא לפרסום וכו'**): הם נכנסו לגעה"ת כדי להציע הצעה לכ"ק אד"ש איך להפטר מהעסק עם הספרים (ז.א. לגמור הענין במהרה) וכ"ק אד"ש מאוד מאוד וכו' התרגז מזה וברב התרגשות אמר: (בתוכן עכ"פ) האם תהילים וצדקה (לפחות זה עשיתם?) נתתם? (ז"א, הם הציעו כנראה "שיסדרו" עם הצד שכנגד, וכ"ק אד"ש נגד זה, ולכן אד"ש השיבם כך. (אני מקווה שאתה תופס מה קורה כאן)).

גם נודע לי מר"ש זרחי שכ"ק אד"ש מוכן אפי' למשפט, ז"א לבוא למשפט ואי"ז מניעה מצידו, (אך ב"ה לא יצטרכו לזה וסידרו שאין צריך לבוא) גם נודע שבשבוע הבא יבואו העו"ד לכ"ק אד"ש ע"מ לשאלו שאלות וטענות וכו' וכו'.

היום בצהריים היתה הוראה להדפיס תניא בספרי' למטה, קודם השקיעה שיהיה בר"ח כסלו.

השליח הראשון לע"ע שנוסע לאוסטרליה (באדר לערך יחזרו הקודמים) הוא יוסף ש"י גרליק (כנראה שמעת שהוא נסע ללמוד וכל כתתו במוריסטאון במונטריאול).

מוצש"ק פ' תולדות ג' כסלו ה'תשמ"ו

בש"ק לא היה משהו מיוחד. השמחה ממשיכה וכ"ק אדמו"ר שליט"א מורה בידו להגברת השירה.

בזה אני מסים את מכתבי לע"ע (ואקווה שזה ישלים את החסר במכתב מס' 1. שהי' רק "צעטיל"...) (ש"י רב)

הנני מצרף בזה שיחת ליל שמח"ת וההוספה מש"פ חיי שרה העתק הפ"נ ותשובתו להשלוחים, כפי שנכנס אורגינל לכ"ק אד"ש. **ולהעיר**: בפ"נ הוסיף כ"ק אד"ש את מילת תקותנו.

תשורת ר"ח כסלו בהנחות בלה"ק ובהנחות באידיש. לקו"ש תולדות ועוד 2 דברים שהיו למראה עיני קהל 770 כאשר תחזינה עיניך.

והנני מסיים בברכת הצלחה בלימוד הנגלה והחסידות ושהי' יפקח עיניך בלימוד תוה"ק ובפרט בתורת החסידות ובעיקר בתורתו של הרבי שליט"א, ושתזכה בקרוב למלאת משאלות לבך להיות אצל כ"ק אדמו"ר שליט"א ובאופן דאחישנה

שבאחישנה אכ"ר.

משה ששונקין

בס"ד, מוצש"ק פ' ויצא י' כסלו ה'תשמ"ו

ידידי מרדכי ש"י

שלום אין קץ וברכה א"ס!

בליל שישי העבר קבלתי מכתבך, ובשמחה כמובן קראתיו. ע"ד שאלתך בקשר לשמועות על הספרים, אינני יודע לאיזה "שמועות" אתה מכוון ואולי לאלה שכתבתי במכתבי אליך, וא"כ אין מה לחזור שנית, וכנראה שע"ע כבר נתקבל ע"י. בקשר לשמועה על מנין התפילה, דהיינו להתפלל במנין במשך חודש כסלו, בשם הרב חודוקוב, נכונה השמועה - ונא' בשם הרב חודוקוב בר"ח כסלו בעת ההתוועדות ע"י הרב דוד ראסקין ש"י.

בליל ש"ק יצא כ"ק אד"ש לספרי' 8:40, והורה בידו להגברת השירה באופן חזק ביותר.

היום זכינו להתוועדות כ"ק אדמו"ר שליט"א, תוכן השיחות נכתבו כאן ומצו"ב בנייר בפ"ע שכתבתי בעת החזרה.

ולחוספי על הנ"ל: לאחר המאמר, ניגש [. . .] ש"י עם בקבוק לכ"ק אדמו"ר שליט"א וכ"ק אד"ש כנהוג ורגיל מזג מכוסו וכו', לאח"ז דיבר [. . .] כמה מילים וכ"ק אד"ש ענה לו, ודיבר בקול רם, ועשה בידו (כאומר מה לי לזה וכו'), ולאחר כמה זמן פתאום כאילו כ"ק אד"ש יצא במתקפה עליו (ז"א לא בתור תשובה וכו' אלא בתור תביעה) ועשה מאוד מאוד חזק בידו הק', [. . .] ה"י ממש מבוהל, גם כל הקהל ה"י בבהלה ולבם בל עמם, אני אומר לך ה"י פשוט פחד, כ"ק אדמו"ר שליט"א דיבר בהתרגשות מאוד מאוד גדולה וממש **צעק** ולולי שהקהל הגביה קולו יותר ויותר בניגונים היו ללא ספק שומעים בקצה ביהמ"ד וללא גוזמא על אף הניגונים שמעו למרחוק קול הצעקות (וכמה) מילים אחדות ובעת הדיבור [. . .] ה"י מכופף לשמוע וברוב חולשתו כנראה בלי משים אחז ונשען על ידו של כ"ק אדמו"ר שליט"א, וכ"ק מרים ומוריד ידו (ימינו) הק' כמו שראיתי כמ"פ למע' ומטה ואחר משך זמן הוא נעמד ישר וגם אז כ"ק הרים ראשו אליו ודיבר בהתרגשות מאוד גדולה. ותוך כדי דיבור [. . .] גם ענה משהו, ואח"ז המשיך כ"ק אד"ש לדבר, עד שלא ענה ושתק, וכ"ק אד"ש הפסיק והוא הלך. לא נודע לי לע"ע בדיוק מה דיבר, יודעים שדיבר על ה[. . .] אך לא ברור לע"ע הפרטים.

ובזה הנני מסיים את מכתבי, ובעז"ה אמשיך לכתוב בימים הבאים ועד אז שלום.

משה ששונקין

770

נ.ב. היום רביעי ה"י ניקל"ס כעת נסע כ"ק אד"ש לאוהל (3:00).

בס"ד מוצש"ק פ' וישלח י"ז כסלו ה'תשמ"ו

ידידי מרדכי שיי

שלום וברכה!

הנני מודה לך על שילוח המכתב מס' 4 קבלתיו בעש"ק זה בנוסף לכתיבתו וכו' וכבר מילתי אמורה כמ"פ שאף שאין לך "חדשות", והרי כל הסיפורים שאין להם קשר לבית חיינו אינם מוסיפים ב"חיינו" - עכ"ז ועל אף כל זה הרי ישנם גם ענין דאהבת ישראל וכו' "ולפעמים" גם מענין וכדאי שא' ידע מהנעשה אצל השני וכמובן שתמשיך בזה גם להבא וביתר שאת וכו' (וכמים הפנים וכו').

במכתבי אליך הקודם מאוד קצרתי ואתך הסליחה, כי בנוסף לזה שלא הי' יותר מדאי מה לכתוב, הנה המצב לאחרונה של כל הנמצאים כאן, אף על כל השיחות על שמחה וכד' הרי שהלב נמצא במצב של כיווץ וכו' וכו' ובפרט אני כפי שהנך מכיר אותי, וע"כ עכשיו לאחר שבערו קצת ימי המתח - בקשר לספרים וכו' אם יעידו וכו' אקווה להאריך קצת, ואף שעיקר הענין - המשפט עוד לא יצא לאור דיננו. אך הרי כ"ק אדמו"ר שליט"א אמר מפורש שבעזה"י ננצח.

אף שכנראה שמעת מהימים חלפו וכו' אכתוב בפרטיות קצת.

יום ראשון י"א כסלו: על קירות 770 תולים מודעות "אסיפה הלילה בשעה 9:30 ב770 למעלה", אף א' אינו יודע לשם מה וכו'. 9:30 מתאספים כולם, הגיעו מאושן פארקווי, אהלי תורה, וכולם נכנסו לזאל למעלה, לפתע מגיע הרב דוד רסקין, מוריד מהקירות בזעף המודעות, ושואל וצועק מה זה ועל מה זה, מי נתן רשות וכו' [. . .]. [אסיפה בטלה אך במקום זה רקדו כולם למטה קצת (מטרת האסיפה: דברי התעוררות וכו')] עוד נודע אז ש[. . .] אמור להעיד מחר ז"א ביום שני י"ב בו - וע"כ הוחלט לא באופן רשמי כמובן שמחר יתענו חצי יום, וכמו"כ 6:00 בבוקר יאמרו תהילים.

יום שני י"ב כסלו: כך הוה. חלק מהתמימים אמרו תהילים 6 והתענו אך כידוע ענין זה ש[. . .] יעיד לא יצא ביום שני ונדחה ליום שלישי ברגע האחרון, כבר לאחר מכן ש[. . .] נסע כבר למקום ששם ישבו העו"ד ואמור היה להעיד הצליחו בעזרת ה' לדחות למחרת.

בשעות הצהריים נתלו מודעות ב770 על אסיפה של כל אנ"ש שיי בשעה 9:30.

9:30 נתאסף קהל רב ביותר - כאילו שהיתה סעודה... - ועל הבימה ישבו זקני אנ"ש חברי אגו"ח ומשפיעים. ר"ד שיי רסקין דיבר ור"מ מענטליק שיי ואח"כ רמ"פ שיי כץ. ודיבר ע"ז שצריך התעוררות מיוחדת כי עדיין עד רגע זה אמור להיות שכ"ק אד"ש יעיד, והציעו שמחר בשעה 6:00 יקומו כולם לומר תהילים, ובנוסף לזה סיפר שקבל תשובה על ענין מסויים, וכ"ק אד"ש הוסיף **"המלחמה עם חב"ד מתחיל מאדמוה"ז ר"ל"**. אח"כ דיבר לענין ביותר - ר"א שמטוב.

יום שלישי י"ג כסלו: 6:00 בבוקר כל אנ"ש שיי אומרים כל התהילים. בשעה 12:15, נודע בשמחה רבה ע"ז שכ"ק אדמו"ר שליט"א לא יעיד, ובכל מקום שמחה

וששון, אנחנו ליד 770 רקדנו כולם ואמרנו לחיים וכמה "שתו" וכי.

בשעה 4:15 נכנס כ"ק אדמו"ר שליט"א לספריה ושוחח עם העו"ד עד 6:00. בכלל בשיחה ההיא צהבו פני כ"ק אדמו"ר שליט"א והם גם ברכו את אד"ש על יום חתונתו, והודו לאד"ש על שברכם, ואד"ש אמר להם שזה מתחיל ביו"ט ומשיך גם בימים הבאים וחנוכה (דרך אגב בה' תשרי לאחר ששוחח כ"ק אד"ש עמהם ונכנס לחדרו יצא מיד ואמר להם שרצונו - על אף מה שדיבר עמהם - שיהי ע"פ טבע, והוא יעשה כפי שהם יאמרו לו, גם נודע שכ"ק אדמו"ר שליט"א אמר להם שהם לא צריכים לדבר (או להיות) כחסידים כעת כ"א כעו"ד, ר"א שמטוב סיפר שא' מהעו"ד צם ביום שלישי ככולם!...).

יום רביעי י"ד חתונת כ"ק אד"ש - כסלו: אוהל, כשנכנס למנחה מעריב חיך להרב גוטניק, כשיצא פתח הרב גוטניק לאד"ש את הדלת, וכ"ק אד"ש אמר: "מכיוון שהגך כהן צריך אתה למחול על כבודך ע"ז שפתחת הדלת" (וחייך).

יום חמישי ט"ו כסלו: כ"ק אד"ש נסע לאוהל ב2:45, שתי דקות לאחר"ז חזר כ"ק אד"ש עם המשטרה וכי' ומיד קראו לריל"ג, הוא נעמד ליד הכביש וכשהמכונית הגיעה פתח הרחיק החלון של כ"ק אד"ש וריל"ג מסר - כנראה המשקפיים - וכ"ק אד"ש נסע.

יום השבת קודש טו"ב כסלו: רשימת ההתוועדות¹² מצו"ב. ומה שיש להוסיף, השיחה הראשונה ארכה עד 3:10, השניה 4:05, אח"ז מאמר (כעין שיחה) קצר ומיד

12. התוועדויות שם ע' 667.

המודעה על כינוס ההתעוררות

לאח"ז בלי ניגון דיבר ע"ד חלוקת המשקה לדינר, לאח"ז התחיל לנגן והריקותי כו' ולאח"ז שיחה קצרה השאלות ברש"י זוהר ורמב"ם, נגמר 4:50 מנחה לאח"ז מיד מעריב.

לע"ע הנני מסיים - ואם יהי' הוספות ויהי' אפשרות - נוסף, שלום ולהתראות.
משה ששונקין

בס"ד יום שלישי כ' כסלו חג הגאולה

משלוח המכתב נתעכב ע"ע, כי לא הי' עם מי לשלוח, ז"ע קבלתי בשמחה רבה את מכתבו מס' 5 עם כל המצורף, בגו"ר ות"ח ת"ח!

לא אתעכב כעת על "מילי דעלמא" וכן על שאלותיך וכו' וכו' (כי אני צריך למסור המכתב עוד מעט - ויש דברים יותר מענינים, כל הקודם וכו'. וגם פשוט יהי' יותר מה לכתוב במכתב הבא, ובעת הפנאי). אתמול בלילה בעת ההתוועדות - י"ט כסלו ניגשו לכ"ק אד"ש כו"כ ושוחחו, וביניהם הרב [. .] - כ"ק אד"ש "נתן לו חלק" לו ע"ז שהתכנס עם הרפורמים (הרבי דיבר בסבר פנים לא רציניים).

כמו"כ שוחח עם לייזרון מעירית ירושלים - ושוחח עמו על המורמונים (וישנם הרבה שמועות - אך אני לא יודע).

בימים אלו, שלישי ורביעי והלאה - בנוסף ליום שני י"ט כסלו הותחל תהליך המשפט על הספרים ומהיום והלאה מארגנים שכל זמני המשפט יהיו שם אני"ש והתמימים, בכל פעם 100 אנשים, וכ"ז בצורה מסודרת כו' כפי שהסביר הרב א.

שמטוב כל הפרטים בזה והרושם שצריך לעשות בנוסף לקידוש ה'.
גם המשפט וכו' הר"ז פרשה בפ"ע, וכל משפט וכו' זה מעניין, והיום כשחזרו
סיפרו כו"כ פרטים, ובעזה"י אכתוב כל זה בפרטיות.

כ"ק אד"ש נסע לאוהל

בברכת חג שמח

משה ששונקין

בס"ד, יום חמישי (ליל שישי) כ"ב כסלו התשמ"ו

ידידי מרדכי שי

שלום וברכה!

בהמשך למכתבי הקודם, בו כתבתי בקיצור בסיומו בקשר למכתבך וכן העניינים
שנתוספו בו בזמן ההוא, ועתה אאריך קצת.

(מאמר המוסגר: כעת השעה 11:15 לילה, כ"ק אד"ש הי' באוהל ולאח"ז יחידות
כללית, וכעת למדתי הליקוט פ' **וישב**, וברגע זה אני כותב - האינך מקנא?...)

הענין העומד על הפרק: משפט הספרים. כפי שכתבתי לך בקיצור, הסדר הוא
כזה בכל יום יושב השופט והעו"ד, התובעים שי' - והנתבע, ועד כעת הי' כך: (1)
העו"ד שלנו הי' שואל שאלות את ר' יודל שי', והוא הי' משיב עפ"ז, וזה הי' ביום
שלישי ורביעי (במקצת. 2) יודל שי' הי' קורא מכתבים מאגרות קודש - על שולחנו
בבית המשפט מונחים כל חלקי אג"ק - שמשם ראיי לדין - וזה ביום רביעי. (3)
הצד שלנו הביא איזה פרופסור שאינו דתי כלל וכלל אך פילוסוף בעניני קבלה
וחסידות וגם אותו שאל העו"ד שלנו שאלות, ולאח"ז העו"ד שלהם, וב"ה עד
עכשיו ובעזה"י הלאה - הכל הי' על הצד היותר טוב.

זהו תמונה כללית של המצב, ומן הכלל אל הפרט: ביום ראשון של המשפט הם
ניסו לדחות את המשפט בטענה שהם לא מוכנים - ונדחתה טענתם.

העדים שלנו - ר' זלמן גוראריה, רשד"ב לוין, ור"י וילהלם הם ביקשו ע"פ חוק
רשד"ב לוין יצא כי הוא עד - ונדחה טענתם - מהטעם שהוא בקי באג"ק וכו'.
הם גם טענו שמציקים [. .] [יודל ענה שאינו יודע מזה והוסיף שאם כן זה משום
ששורף מכתבים ומסמכים חשובים, והוציא תמונה איך שזורק או שורף מסמכים.

כמובן שאני לא מסוגל לכתוב את כל הפרוטוקול של המשפט אמנם ישנם בחורים
שעשו זאת, והנה בנוסף לזאת שאני לא יודע את כל הפרטים, גם לך לא יעניין כך
שאין מה לכתוב. הסדר שנוסעים לשם אנ"ש שי' ונמצאים שם, ובכלל באו שלוחים
כמו הרב גרשון מענדל גרליק, הרב לייבל רסקין ממרוקו ועוד. אני הייתי היום
במשפט - יום חמישי, מהשעה 9:30 עד 12:00 ונקוה שבעזה"י יוציא לאור דיננו
וצדקנו לעיני כל העמים וכו'.

ביום שלישי ורביעי והיום נסע כ"ק אדמו"ר שליט"א לאוהל ומי יודע מה יהיה

הלאה.

היום בבוקר בקריאה"ת כשנכנס כ"ק אד"ש אמר לו אדם א' - א פולישער - שכעת קם משבעה וקיבל מכתב מאד"ש, ואמר אד"ש המקום ינחם וכו'. וביקש ברכה ואמר אד"ש בתוך כלל ישראל.

אני עושה הפסקה קצרה ובעזה"י במוצש"ק אמשיך כל דבר חידוש.

מוצש"ק פ' וישב כ"ד כסלו, נר ראשן חנוכה תשמ"ז

כעת הדלקתי נר חנוכה וממתין ליד הנרות, עדין לא טעמתי (וכן כולם) היום כפשוט, ההתוועדות נגמרה ב4:30 מנחה, מעריב, הדלקת נר חנוכה, ועכשיו נסע כ"ק אד"ש לביתו, בדרך לביתו נסעו אחריו כ15 מכוניות שעל גבן חנוכייה ונסעו עד לבית כ"ק אד"ש (נודע שאד"ש יושב במכוניתו ומדבר עם יודל כעת).

ביום שישי - כ"ג בו קבלתי בשמחה מכתבך מס' 6 ומאוד נהניתי מהמסופר ומה שמובן בין השורות, וכן המצורף אלי.

היום הי' התוועדות כנ"ל, הי' מאוד יפה ומעניין, ממש הצטערתי שלא היית, אין השוואה בין שמיעה וראי' לכתובה כפשוט, נו? מתי כבר תתפוס את עצמך ותבוא **אל יהי שוטה אפי' שעה אחת ... !!!**

אע"פ שלא שמעתי עוד חזרה, ואת מכתבי זה אני מוכרח למסור כעת ולכן אכתוב רק תוכן כללי ביותר.

כ"ט כסלו תשמ"ז

שיחות¹³

א. בכל דבר יש כללים ופרטים, שכך ברא ה' בעולמו, ומדוע זה כך, לא בגלל שמוכרח כך אלא שכך ה"י רצונו, ולאחר שרצה הרי"ז מוכרח. יום זה כ"ד כסלו, פ' השבוע וישב, ובזה גופא חלק השביעי, ובמקביל פ' וישב בתורה אור, בסיומה מדובר שכ"ד כסלו בו נעשה הנס, ונח בכ"ה בו - ואז ה"י נס השמן [ה"י מאמר המוסגר ארוך בו נתבאר ענין יפה ועמוק בתו"א הנ"ל איך זה מתאים למה שכתב הרמב"ם בענין חנוכה].

ב. וישב מורה על התיישבות בה בשעה **שכל הפרשה** מסופר על קפץ עליו רוגזו של יוסף כפרש"י - ומתרץ ע"ד הקושיא שבוע העבר שיעקב מידת האמת שלח לעשיו מלאכים לומר שמוכן לגילוי משיח אע"פ שעשיו לא ה"י מוכן - לכאורה, והרי יעקב מידתו אמת, ומבריה מן הקצה עד הקצה התחתון, וא"כ איך זה שלא ידע מצבו **האמיתי** של עשיו? והביאור בשני קושיות אלו, שאע"פ שלגבי יעקב הענין הוא באופן כזה, אך לגבי ה' **'כרחמיק'** אזי השלימות הרבה יותר גדולה, ובענינו לגבי יעקב עשיו ה"י מוכן למשיח, אך ה' רצה שלימות יותר גדולה, ועד"ז שיעקב רצה לשבת בשלוחה וזה ה"י מספיק לו, אך ה' רצה שיה"י שלוחה יותר גדולה וזה דווקא ע"י הירידה ולכן כתוב וישב סתם שזה מורה על התיישבות מה' וזה דווקא ע"י היסורים וכו'.

ג. מאמר כעין שיחה וישב יעקב וגו'.

ד. רש"י זוהר ורמב"ם.

ה. הביאור ברמב"ם, בפירש"י דשבוע שעבר.

שלום ולהתראות,

משה ששונקין

בס"ד, יום ראשון כ"ה כסלו נר שני דחנוכה ה'תשמ"ו

ידידי מרדכי שי

שלום וברכה!

חנוכה שמח. אכתוב קצת מהיום: כ"ק אד"ש נסע לאוהל, וחזר קודם השעה שש. לפני צאתו למנחה מעריב שה"י למטה נתן כרגיל צדקה וכשפנה להכנס למעלית הביט בנייר גדול שהחזיקה איזה אשה, זה ה"י מהעלים הראשונים של התניא שנדפס בשעה זו במכון "חנה" ונתנה נייר זה לאד"ש, ואמר לה משהו, לאח"ז נתן לה מטבעות לצדקה והוסיף: שאי"ז בגלל מה שנתנה כ"א ענין בפ"ע לשים בצדקה.

בעת הדלקת הנרות כ"ק אדמו"ר שליט"א פניו רציניים, ואף לא רמז להמשיך לשיר.

13. התוועדויות שם ח"ב ע' 134.

יום שני כ"ו כסלו נר שלישי דחנוכה

כמו אתמול גם היום כ"ק אדמו"ר שליט"א נסע לאוהל, ומובן לך שג"ז ענין של פלא וכו'. וחזר קצת מאוחר מאתמול. אך לא כאתמול היום, אתמול הדליקו נרות חנוכה לאחר מנחה ואילו היום לאחר מעריב - כי אתמול כ"ק אדמו"ר שליט"א לא הסתובב לכיוון הנרות עד לאחר שברכו כבר והבינו הרמז.

(אינני יודע אם אתה יודע מזה, ועכ"פ תדע מעכשיו, לפני שבועיים החליפו את רגלי השולחן עליו יושב כ"ק אד"ש בזאל למע', לשני רגלים בלבד גדולים וחזקים).

היום בשירת הנרות הללו הסתכל כ"ק אדמו"ר שליט"א יותר זמן על הנרות וכן בסיום רמז להגברת השירה - לעומת אתמול כנ"ל.

יום חמישי כ"ט כסלו נר חמישי דחנוכה

אף שהי' ביום אתמול ושלפניו מה לכתוב מחמת מיעוט הזמן לא כתבתי, ואינני מתחרט על כך מסיבה פשוטה: כל מה שהיה ידוע לי ממהלך המשפט ביום שלישי - שע"ז כוונתי שיש הרבה מה לכתוב - הרי"ז מעט ממה שהי' לא מדוייק. וכעת כמה בחורים חרוצים ישבו וכתבו את כל מהלך המשפט ותקתקו זאת, כך שאני מקוה לשלוח לך ותראה הכל ובמדוייק. את מה שהי' ביום רביעי עדיין לא תקתקו ולכן אכתוב נקודות ואם יתקתקו אשלח בעז"ה.

לפני הכל אתמול יום רביעי כ"ח כסלו הי' הכינוס לצבאות ה' תפארת זקנים לוי", וכ"ק אד"ש הי' בשמחה גדולה, כבר מעת שירת הנרות הללו התחיל להגביר

כ"ט כסלו תשמ"ו

השירה בסימון ידו הק'. השיחות בוודאי שמעת, ואעפ"כ לא אמנע מלומר שזה פשוט הי' כהתוועדות, התוכן וכו'. אמנם בסיום הכינוס - שהי' מעריב, ולאחר מעריב התחילו הניגונים פשוט קשה לתאר איך זה הי', ולא אפחד מלומר שהי' כשמח"ת, ואולי יותר, ויותר ממה שכתוב כאן הי' במציאות.

אתמול במשפט הי' מאוד מענין, והי' להם נפילה אחר נפילה, הד"ר ל"משפט עברי" שדיבר - שילו שמו - עשה להם בושות ובזיונות, ואמר על כו"כ מסמכים שאילו הי' רואה אותם לא הי' כותב דעתו כפי שכתב - הוא כתב שו"ת על מעשה הספרים דיין, ונוסף למה שהעו"ד שלנו הפילו אותו מהפח אל הפחת, הרי שב"ה גם השופט לא טמן ידיו ונתן להם "מנות".

היום מדבר [. .] גם כן להם, ואומרים שהוא כבר הגיע לשיא של שטויות ובזיונות שעשה להם, וגם השופט כעס על כמה דברים שהם לא עשו כדין.

יום ראשון ג' טבת זאת חנוכה תשמ"ו

אני מתנצל על המכתב הקצר מה גם שדברים עיקרים ומענינים לא כתבתי, וכנראה אתה מבין שכעת אין הזמן מתאים כלל למכתבים ארוכים וכו', וכנראה גם בדידך הווה עובדא, אע"פ כן ועכ"ז אכתוב ממש ממש בקיצור וראשי פרקים בלבד, ותוכל לשמוע מפי שלמה סגל שיי' בעצמו.

א. בש"ק פ' מקץ בהתוועדות, נתן משקה לברנובר ואמר אד"ש "שא שטיל", וכשהכריז שאל אד"ש הזמן, ואמר ושאל שוב אד"ש המקום וכו'.

במוצש"ק בעת זמן הדלקת נרות חנוכה השמש ר' אשר שיי' ניקה מקום הנרות ולקח זמן ובינתיים שרו ואד"ש עודד השירה, והתחיל להדליק מימין וכולם צעקו כו' ואד"ש הניף ידו לתנועת ביטול.

ב. מוצש"ק בסיום ההתוועדות נגשו - ע"פ בקשת אד"ש - הת' י. גרליק וי. מצגר - הנוסעים להדפיס תניא בירדן - לקבל בקבוק משקה ואד"ש אמר: שיתוועדו (ויהי' בשמחה) ושיאמרו שאי"ז חדש וכבר במצרים הי'.

ג. היום כל היום התוועדו 7705, וכמובן שהשמחה נכפלה כשנודע שכ"ק אד"ש יתוועד, השמחה מאוד גדולה, ב' פעמים רמז לשרוק וכו'.

כעת מאוחר בלילה, אני מאוד בלחץ - משום שהכנתי שיחה מוגה של צ"ה, וכעת אני בא ואיננה ואני מאוד כועס, אך אני מקוה שכבר תראה - או שראית ובמילא כעסי לחינם.

מרדכי, סליחה על קוצר מכתבי וכו' וכו',
שלום וכו"ט ובעזה"י להשתמע ולהתראות

משה ששונקין

בס"ד מוצש"ק פ' ויגש ט' טבת ה'תשמ"ז

מרדכי שיי

שלום וברכה-ברכות!

בעונג קבלתי מכתבך ובשלימות ע"כ המשתמע, ומודה הנני לך וכו'.

מקוה למלאת בקשתך ובשלימות הכי אפשרית בקשר לפרטי ומהלכי המשפט, הפרטים האחרונים: ביום שישי האחרון נגמר המשפט באופן רשמי וגלוי, אך השופט נתן אפשרות להגיש בכתב עד חודש מאן כל מה שהעו"ד רוצים, ולאח"י יתן הפס"ד. ביום שישי עצמו קראו את עדות [. . .], ביום חמישי אני הייתי שם דיברו: ויזל, שוחט, רואה חשבון, קראו עדות של ר' בערל לויך, ר' חיים ברוך הלבשרטם - קרא עדות של רש"ג. כמובן שכ"ז רק מי דבר ואין זה מוסיף לך ולא כלום, וכנ"ל - כמו שכבר עשיתי ששלחתי לך חלק מהפרוטוקול ואקווה שקיבלת זה, כך בעזה"י אמשיך לשלוח את מה שכבר תוקתק.

כעת 770 עמד תחת הרושם של התוועדות שהיתה היום ואתה יודע בעצמך איך זה נראה. למעלה בזאל סועדים וחוגגים את סיום הרמב"ם ספר נזיקין מתרומתו ונדבתו של ר' מאיר שיי הארליג. כמובן שראשי המדברים הם הבחורים וכפשוט. אני הזומנתי לביתו של הרה"ת שלום שיי חאריטונוב לסעודת שבת שהתקיימה במוצש"ק (כך שכעת אני מנצל את הזמן במקום ב770 ליד שולחנות עמוסים כו"ט, ליד שולחן הכתיבה בחדרי).

נחזור לסדר היום:

התוועדות הייתה ממש הפתעה, היה קשה לשמוע את כ"ק אדמו"ר שליט"א כך שפשוט כמעט שלא שמעתי, וניחמתי א"ע שב"ה שאני כאן ונמצא בתוך 4 קירות **כאשר כ"ק אד"ש יושב ומתוועד.**

(בעת) חלוקת המשקה, חילק שני בקבוקים, א' לר"ש קונין שיי - למסיבה בבתי חב"ד והב' לר' מנחם גערליצקי למסיבת הסיום ולדינר של שבוע הבא (דרך אגב, רמז שלא תהיי התוועדות?).

וכ"ק אד"ש אמר לר' שלמה קונין שיכריז, והוא הכריז שביום ג' ד' וה' יהיי התוועדות וכו'.

אד"ש: באיזה מקום? הנ"ל: שם הרחוב וכו'. כ"ק אד"ש: אין עוד מקומות? הנ"ל: יש גם הביה"ס (ולא ידע שם הרחוב). כ"ק אד"ש חיך והתחיל ניגון הקפות. ראשון הכריז ר"מ גערליצקי וכ"ק אד"ש אמר לו שיכריז את שני הדברים שעושה (כנ"ל).

בסיום ההתוועדות דיבר כ"ק אד"ש¹⁴ שדאלאי גלות וכו' ובכה. ההתוועדות נסתיימה 4:45.

שלום ולהתראות ב770

משה ששונקין

14. התוועדויות שם ע' 379.

בס"ד יום ראשון צום העשירי יהפך לששון ה'תשמ"ו

מרדכי שי

שלום וכל טוב!

כפי שהנך רואה וכמו שהבטחתי הנני שולח לך המשך מפרטי המשפט, ולהעיר ביותר ממה שכתוב בשורות הרי שישנם ענינים שהם בין השורות, וע"כ אני לא יכול לעזור כאן יותר מדאי רק באופן כללי שישנם הרבה דברים שהעו"ד מתכוונים בזה כו"כ ענינים ולא רואים תמיד מה רוצים בזה וכו', אך מה שתוכל - תבין.

אני גם מקווה שקבלת מכתבי שבו צורף חלק מהפרטי כל והיום שלחתי מכתב קצר ושיחות וכו', ומכתב זה שעיקרו כנ"ל הנני שולח בעזה"י מחר, ואקווה שיגיע בשלום.

בברכת הצלחה בכל ובשקרוב נתראה כאן ב770,

משה ששונקין

בס"ד, יום שלישי י"ב טבת ה'תשמ"ו ניטל

ידידי מרדכי שי

שלום ורוב ברכה!

בימים אלה, ז"א יום שני ושלישי נסע כ"ק אדמו"ר שליט"א לאוהל, והמצב לא אומר כ"כ טוב ואולי כך ימשך עד לא יודע מתי, ומובן שכעת שזה לא זמן רגיל וכו' וה' ירחם שבקרוב יתבררו ויתלבנו הדברים וכו', ושכ"ק אדמו"ר שליט"א יוכל לישב בשלוה לכה"פ מענינים ועגמ"נ כאלה, ויאמר די לצרות וכו'. וכמובן שאתם וכן אנ"ש לא אדישים למצב וכ"א בתפילתו וכו' והוספה בצדקה בשביל כל ענינים אילו.

יום חמישי י"ד טבת: כ"ק אד"ש יצא כעת ונסע לאוהל, כשנכנס למכונית סימן בידו לעבר הבחורים באופן לא רגיל שישירו. ויהי לפלא.

יום ראשון ט"ז טבת: אכתוב בקיצור כי הנני ממחר לשלוח עם משהו. בש"ק התוועדות, כשנתן משקה ללייבל קפלן אמר לו שיכריז המשקה עבור ארגון גג שזה ארגון של כו"כ מוסדות, שיתחיל בפעולות. וכן הכריז.

היום נסע כ"ק למקוה ואמור ה"י לנסוע לאוהל, ולפתע בע 3:15 נודע שמיד מנחה וכך היה. מעריב 5:15 נסע הביתה.

ז"ע נתקבל מכתבו, ות"ח ות"ח.

משה ששונקין

בס"ר, יום ראשון כ"ד טבת התשמ"ו

מרדכי שי

שלום ורוב ברכה:

כפי שדיברנו אתמול בלילה - אני שולח בזה הענינים הכי אחרונים, ובתקוה גדולה שגם המשלוח יהי מהכי הכי אחרונים - כי פשוט תזכה להיות כאן, אכ"ר. מסתמא שמעת הסיפור עם ר"ש קונין שטלפן לחודוקוב וכ"ק אדמו"ר שליט"א האזין וחודוקוב שוחח עמו על הפעולות האחרונות וכו'.

כמו"כ הסיפור לאחרונה עם הספר שו"ת מהרי"ק שזכה להגיע ע"י גוי¹⁵ - גם כנראה שמעת.

חוץ מזה אין שום חדשות, ואני מקוה שעם הגיע מכתב זה וכבר קודם לזה נשמע ויהיו בשו"ט - כפשוטו ממש.

משה ששונקין

זכית¹⁶ לחזור לבית חיינו ביום ח"י שבט תשמ"ו
והשמחה העצומה - אין לתאר

15. ראה 'מבית הגנוזים' ע' רלב: בקיץ [-ע"פ הכתוב בפנים היומן יש לתקן מ"ש שם "קייץ"] תשמ"ו הגיע לארה"ב נכרי פולני, ובידו הספר שו"ת מהרי"ק (לבוב תקנ"ח) עם הגהות כ"ק אדמו"ר הזקן על הגליון. לדבריו בא לו ספר זה בירושה מזקיננו. הספר נקנה ע"י אחד מחסידי חב"ד והוחזר לספריית חב"ד.

בראש הספר ישנה מדבקה, בכת"ק אדמו"ר מוהרי"צ נ"ע: מספרי הוד כבוד קדושת אאזמו"ר רבינו הגדול אדמו"ר הזקן וצוקללה"ה נבג"מ ז"ע, עם הגהות כתב יד קדשו.

כשקבלתי את הכרך, הכנסתיו להראותו לפני הרבי, וציינתי העמודים שבהם יש כתב-יד-קודש. והרבי הוסיף לרשום עלי: [כ"ק] אדה"ו.

ההגהות ותצלום כתי"ק נדפסו בקובץ יגדיל תורה נ"י. (חוב' עא, תמוז-אלול תשמ"ו). ומשם בשו"ת אדמו"ר הזקן סי' ס.

16. הוספת אבי החתן על גליון המכתב.

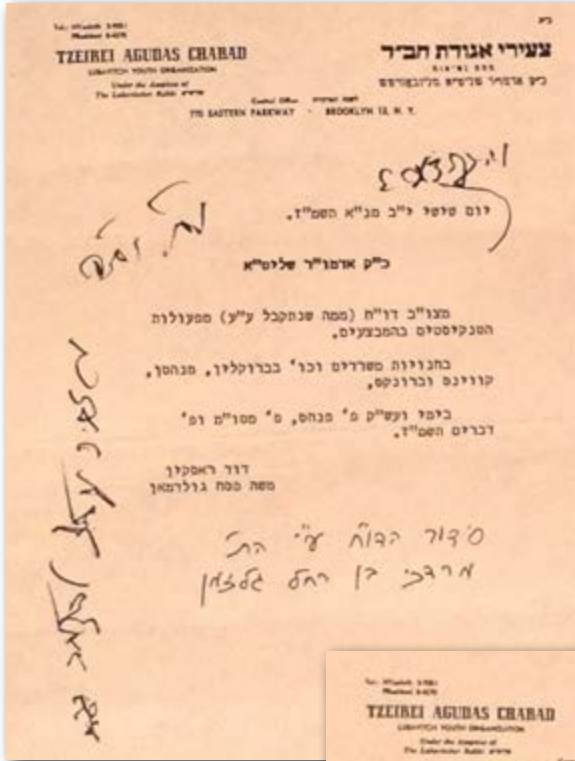

מענות
קודש

זכה אב החתן ובתקופת שנת ה'תשמ"ז ערך את הדו"חות מפעולות המבצעים, שנערכו על ידי הבחורים ברחבי ניו-יורק. הדוחות נערכו מטעם צא"ח בניו-יורק. לפנינו צילומים ממענות הרבי על המכתב המצורף לדו"ח:

על הדו"ח מתאריך י"ב מנחם אב ה'תשמ"ז (בו הוזכר שם אבי החתן "סידור הדו"ח ע"י הת' מרדכי בן רחל גלזמן"), הקיף הרבי את התאריך והוסיף בכתי"ק: **והקודמיו**. שבמענה זה מתייחס גם לדו"חות שקדמוהו]. על הדו"ח עצמו ענה הרבי: **נת' ות"ח** **אזכיר עה"צ להצלחה רבה**.

על הדו"ח מתאריך ג' אלול התשמ"ז הואיל הרבי לענות:

ויה"ר
שתאה
פעולה
נמשכת כו'.

מענה מיוחד אותו ענה הרבי למדריך-טיולים שהדריך קבוצת נוער תושבי צרפת. חברי הקבוצה זכו לשהות בבית חיינו בשבת פ' קורח ה' תמוז ה'תשמ"ו. לאחר השבת הכניס המדריך את שמות חברי הקבוצה, וזכו למענה דלקמן (שהתקבל למחרת, יום א' ו' תמוז ה'תשמ"ו):

[תחת המילים "אחראי" (הקבוצה), מתח הרבי קו וענה:] פנ"ג - [ה]פ"ג נתקבל], ת"ח על שיצרך שם האם דכאו"א שי' (שכן מזכיר[ים בתפילה],

אזכיר עה"צ לכהנ"ל.

תפילת הדרך, שליחות

לצדקה - בבוקר יום א'.

[חלוקת הדולרים שהתקיימה אז].

והעיקר - החלטת כאו"א להנהגה יומית כו' [ע"פ שו"ע] וה' יצליח[ם].

בתקופה שקדמה לש"פ דברים-חזון ה'תשמ"ו, התערבו מספר בחורים מהישיבה במחלוקת שהתקיימה באותו הזמן, הדבר היה למורת-רוחו של הרבי, שדיבר על-כך בעת ההתוועדות (התוועדות תשמ"ו ח"ד ע' 180):

. . הן אמת שגם תלמיד ישיבה אוכל ושותה וישן כו', ולא עוד, אלא שחייב בכך משום "ונשמרתם מאד לנפשותיכם", אבל אעפ"כ, כל זה אינו המציאות שלו; המציאות שלו היא - תורה, ובזמן הפנוי מסדרי הישיבה - עליו לעסוק גם בעניני המבצעים כו'.

ומזה מובן שכאשר תלמיד-ישיבה אינו מתנהג באופן האמור - הרי עי"ז נפרד ממציאותו האמתית, אלא שכאן מתערב היצה"ר, ה"קלוגניקער", ואז, במקום לחזור ולהתקשר למציאותו האמתית, הולך וטוען על אחרים שהם "נפרדים" ואח"כ באים אחרים וטוענים: היתכן שאומרים על פלוני ופלוני שהם "נפרדים", וכו' וכו', וביתיים - "ווערט פריילעך אין שטעטל"...

ונוסף לזה: הדברים שנאמרו בענין זה - "חייבים" לרושםם ולדייק בכל תיבה וכו',

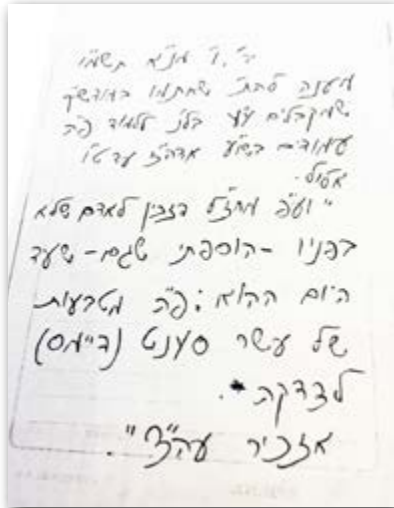
דאל"כ, עלולים עוד לבוא ולומר שגם ה"רושם" הוא "נפרד", השאלה היא, אבל, "אין וואס קאכט מען זיך": בפרטי הביאור דפירוש רש"י או הרמב"ם כו', או בדברים שנאמרו בקשר ל"נפרדים" ...!

מניין בא בכלל ביטוי כזה? - תמיד ידעו ודיברו על התקשרות, דביקות וכו', ולפתע, נשמעים דיבורים אודות "נפרדים"! לכל דבר צריכים הרי למצוא תואר ושם ב"לשון-הקודש", המהוה מחי' ומקיים את הדבר, ובכן, מצאו את התואר "נפרד" ... מהיכן נובע הדבר? - אין זה אלא מפני שאצלם ישנו ענין זה, כאמור, הפירוד ממציאותם האמיתית, ובמילא, "כל הפוסל במומו פוסל", שהרי אינו צריך לחפש רחוק... ולכן, טוען על אחרים שהם נפרדים!

[כאן האריך הרבי בביאור מילת נפרד, שהינה משורש "פרד", והיינו שישנם כל חלקי התורה (פרד"ס) למעט חלק הסוד].

.. בהמשך להנ"ל, יש צורך להדגיש שאין הכוונה לפגוע בכבודו של מישהו ח"ו, ופשיטא, שלא לפרש ולומר שכוונתי היתה לפלוני בן פלוני וכו'.

ישנם כאלו שמיד לאחר השבת מטלפנים אפילו מעבר לים, להודיע, שבנוגע לסלוני ופלוני נאמרו דברי שבה ותהלה כו', ואח"כ מוסיפים "בלחש" את .. העיקר - שבנוגע

צילום העתקת המענה

ב"ה. ז' דמנחם אב, פ' ואתחנן היתשמי'.

כ"ק אדמו"ר שליט"א

ברצוננו - אנו החתומים מטה, תלמידי ישיבת תורת משה - לבשר לכ"ק אדמו"ר שמקבלים אנו על עצמינו - בלייני - ללמוד היטב למי ערך פ"ה עמודים, בשו"ע אדמו"ר, "משפט שבתורה", כל א' במקום שלבו חפץ.

על מנת לסיים עד ט"ו אלול יום התייסדות תומכי תמימים (ומי שיקשה עליו הדבר - ישלים א"ו עכ"פ עד ימים נוראים).

וכמו"כ מקבלים ע"ע לקיים סיפא דקרא - "ושביה בצדקה" ע"י נתינת פ"ה דיימיס לצדקה בליני.

ויה"ר שזוכה תמיד כל הימים לבשר לכ"ק אדמו"ר בשו"ע בכל הענינים, ובקרוב ממש יחפכו ימים אלו לששון ולשמחה ולמועדים טובים.

נוסח המכתב שהוכנס לרבי לאחר המענה הנ"ל

לפלוני ופלוני נאמרו דברי-מוסר ("יענעם האט מען גוט געזידלט").

ולכן, מוכרחני לשלול זאת מכל וכל - שלא יפרשו שכוונתי לפלוני או פלוני כו'.

אמנם, בדברים אלו גופא מוצאים פירושים שונים כו', ולכן, מוכרחני למסור מודעה כו', על כל מה שיפרשו כו', עד סוף כל העולם, אינני זקוק לכך שמישהו ימסור לפלוני שדובר אודותיו כך וכך; אם אחפוץ להודיע למישהו דבר-מה - אודיע לו בעצמי, ללא שלוחים, ומה גם שמכיון שכל ישראל בני מלכים, ויתירה מזה: מלכים - אין "להטריחו" בשליחות כזו...

במהלך השיחה ניכר היה הצער העמוק של הרבי מהדברים. לאחר השבת, יזם א' מהבחורים והחתים את התלמידים ב700 באותה העת על קבלת החלטה טובה ללימוד פ"ה עמודים משו"ע אדה"ז עד לט"ו אלול, (הייתה זו שנת הפ"ה להולדת הרבי).

לאחר שהוכנס הדו"ח לרבי, הואיל הרבי לענות (ביום ב', ו' מנ"א ה'תשמ"ו): וע"פ מחז"ל דזכין לאדם שלא בפניו - הוספתי שגם - שעד היום הוא: פ"ה מטבעות של עשר סענט (דיימס) לצדקה.

אזכיר עה"צ.

בנוסף, הכניסו הבחורים מכתב לרבי בו הם מביעים את חרטתם על המעשה. בסופו של המכתב הוסיפו הבחורים "ושלא יזיק ח"ו בגו"ר", וע"כ הוסיף הרבי - במענה שהתקבל ביום ב' ו' מנחם אב, ה'תשמ"ו:

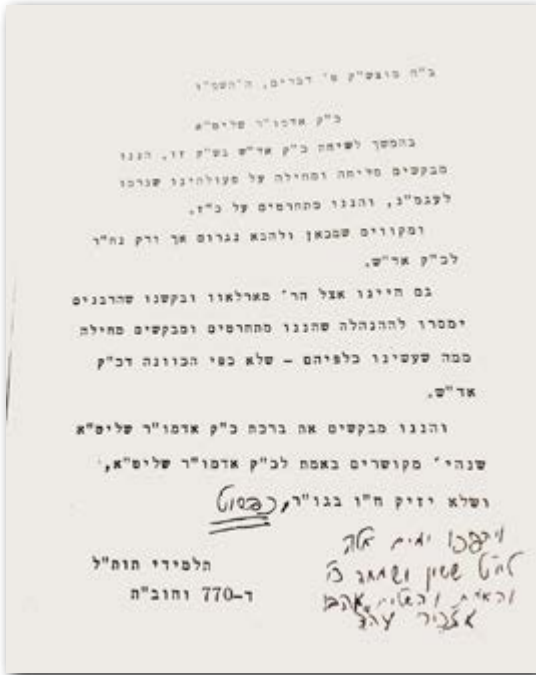
כפשוט

ויהפכו ימים אלה

ליו"ט ששון ושמחה כו'

והאמת והשלום אהבו

אזכיר עה"צ.

צילום המכתב שהוכנס לרבי במוצאי השבת, עם העתקת מענה הרבי על גביו

בקיץ תשמ"ו, הוקם ב770 ה'ועד לסידור התועדויות' שתפקידו היה ארגון התועדויות וכו' ב770. לפנינו מענה מיוחד שהתקבל מהרבי בכ"ב מנחם-אב ה'תשמ"ו.

"כפשוט - כהנ"ל

בל"ב

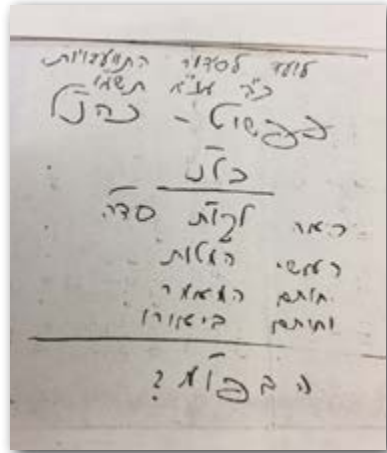
ראה לקו"ת סד"ה

ראשי המטות

חותם המאמר

וחותם ביאורו

הכפו"מ?"

צילום העתקת המענה

בלקו"ת שם (פ"ב ע"ב, פ"ג ע"ג): "ולכן עכשיו שנתמעטו הלבבות צריך לומר בלי נדר", "ומ"מ עכשיו צ"ל בלי נדר".

צילום מהעתק הגהות הרבי על המודעה שפורסמה בקשר עם סיום ספר זמנים - מחזור הג' בבית חיינו:

מענה הרבי לרב משה שי' אדרעי טרם נסיעתו לאה"ק, י"ז מנחם-אב ה'תשמ"ו:

נוסף על הקודם:

לצדקה שם ח"י ש"ח

מצו"ב משקה לחגיגת סיום הס"ת בכ"ף מג"א

השתתפות כ"ף מטבעות דה' שקלים אזכיר עה"צ

מענה הרבי על קבלת הספר יין מלכות (קונטרס ראשון):

נת' ות"ח

והזמ"ג בסמיכות לת"ת שבת"ת, ואזכיר עה"צ יהא (גם) ההמשך באופן דלכתחילה

אריבער כו'. כפשוט.

נספח

כתבה שנערכה על מסירות נפשו
של הרב רפאל נחמן ע"ה כהן
הרב אברהם גודין
היינט באטאג, ריגא, ג' שבט תרצ"ה

רב מרוסיה בילה שלוש שנים בגלות בין סמיידים

כניסה לג.פ.אוו. וחזרה לאחר שלוש שנים ◊ רב עוסק עם איכרים בכפר
באיזור הרי אורל ◊ בין סמיידים האוכלים בשור נא ◊ נתק של עשורה
חודשים מהעולם החיצון ◊ עד לשנת 1922 התפללו עבור משפחת הקיסר
הרוסי ◊ מריגא נוסע הרב כהן לארץ ישראל

בימים אלו הגיע מרוסיה לריגא הרב רפאל נחמן כהן שבילה שלוש שנים בגלות
מקומות שונים בסיביר.

בבוקר בהיר קיבל הרב כהן הזמנה להתייצבות במטה הג.פ.אוו. המוסקבאי, וחזר
לאחר... שלוש שנים!

במטה הג.פ.אוו. הובהר לו שהוא נקרא בעקבות פשע חמור... החזקת והעמדת
חדרים וישיבות. עבור "פשע" כזה, לאחר כמה חודשים בהם ישב בלובאינקה דווח
לו כי הוא יישלח ממוסקבה. הוא נשלח לסברדלובסק (הסמוכה ליקטרינבורג).
לאחר ישיבה של כמה שבועות במאסר הסברדלובסקאי נשלח לכפר רוסי בתחום
הרי אורל. במקום זה הרב כהן השיג את פת לחמו באמצעות עבודת כפיים בשדה.

מאיזור הרי אורל נשלח הרב כהן למקום שני, למאסר בסיביר, בו שורר החורף
הקוטבי במשך תשעה חודשים ואילו הקיץ אורך חודשיים בלבד.

במשך חודשי החורף הארוכים איזור זה מנותק מהעולם.

הכפר "קה" אליו גלה הרב כהן, ממוקם 600 קילומטר מתחנת הרכבת הקרובה.
ודרך ההגעה היחידה לכפר הינה באמצעות הפלגה על המים.

בגלל החורף הקוטבי הקר, הרי שההפלגה על המים מתאפשרת אך ורק בחודשי הקיץ - מסוף תמוז ועד לאמצע תשרי. מתשרי עד תמוז העולם יכול להתהפך אבל בכפר ןה אפילו לא ידעו מכך.

בחודשי הקיץ לאורך כל שעות היממה השמש אינה שוקעת, לעומת זאת בחודשי החורף היום אורך שעותיים בלבד ליממה, מהשעה שתיים-עשרה עד השעה שתיים בצהריים, אז חוזר כבר חושך הלילה הקוטבי. למעט צמח הימוך' לא צומח דבר בכל האיזור ועל-כן בעל החי היחידי הנמצא במקום הינו 'אייל-הצפון' המצליח לאתר בעצמו את מזונו ואפילו בחשיכת הלילה חופר בעצמו בשלג ואוכל את המוך הנשאר שלם לאורך החורף תחת השלג.

מובן מאליו שיהודים אינם מתגוררים במקום, והיהודים היחידים ששהו במקום היו הרב כהן ויהודי נוסף - גם הוא גולה. אוכלוסיית המקום מורכבת משני עמים איזוריים: סמיידים ואסיייתים.

האסיייתים הינם בני עם 'תרבותי' כביכול ומתגוררים בבתים בנויים. כדי שיהיה חם יותר, מחצית מהבית נמצא מתחת לאדמה ורק מגובה החלונות ואילך נמצא הבית מעל פני הקרקע. חוף משפתם הם, מבינים האסיייתים מעט רוסיית ובמילא ניתן ליצור עמם קשר. הסמיידים לעומתם מתגוררים באותם אופנים בהם חיו אבות-אבותיהם לפני אלפי שנים. מיותר לציין שמלבד שפתם-הם אינם מבינים שפה נוספת. שפתם כלל לא פותחה, ואין בה כלל אותיות, כך שאינה בר-תכתובה. הסמיידים אינם מתגוררים במבנים אלא באוהלים הבנויים מקרח ועורות איילים. לסמיידים אין מקום-מוצא קבוע אלא הינם נוודים. עסקם היחיד הוא בדיג וציד איילים.

תזונתם הינה דגים לא מבושלים ובשר איילים נא, הם נוהגים לשתות את דם האיילים. כאשר מזון האיילים נגמר, נוטלים הם את אוהלים ועוברים למקום אחר יחד עם עדר האיילים.

הואיל והסמיידים אינם מכירים זרים, כיון שעשרה חודשים בשנה הינם חיים באיזור קפוא ומושג, על-כן אינם מתרחצים כלל. אף בגד אינם לובשים, למעט עור-איילים. את עור האייל לובש הסמייד הקטן כבר משנולד; בעור אייל הוא נולד, ובעור אייל הוא מת, הן ביום והן בלילה - עור האייל לגופו.

מובן, כי בכאלו תנאי מחייה, לא מתעניין הסמייד מה נעשה בעולם החיצון, וכלל לא אכפת לו מה נעשה ברוסיה - האם השליט הוא ניקולאי רומנוב או שזהו שלטון בין-לאומי.

שהקורא כלל לא יתפלא: עד לשנת 1922, זאת אומרת חמש שנים לאחר המהפכה ברוסיה, בכפר לא ידעו כלל על השינויים ברוסיה ועדיין נערכה התפילה עבור משפחת הקיסר. כיון שבזמן מלחמת האזרחים כלל לא התעניינו בכפר ןה וביושביו.

האוניה הראשונה מביאה לןה את הדואר שהצטבר במשך החורף, והאוניה האחרונה מביאה מוצרים עבור החורף הקשה, בעיקר: לחם, קמח, סוכר, תה ועלי

טבק. הן גברים והן נשים נוהגים להניח בין שיניהם עלי טבק וללעוסם. כזו סביבה, בה לחם הינו יקר המציאות והמאכל היחיד הינו בשר נא, היה הרב כהן צריך לבלות כמה שנים.

מובן מאליו שמטעמי כשרות הרב כהן לא יכל לאכול בשר, והוא נאלץ לזון את עצמו מדגים. בעוד שחודשי הקיץ נוהגים לחלוף בקלות, הרי שאת חודשי החורף יחד עם הרוחות הקשות והנועזות היה זה בלתי אפשרי לשרוד. במציאות בה יום הינו שעתיים ליממה, יוצא שכל התפילות - שחרית מנחה וערבית - נערכות יחד. מיותר לכתוב ששום מנורה אינה נמצאת שם, ובכדי לעיין בספר יש לשכב על הרצפה, בכדי לקרוא לאור העצים הבערים.

לאחר שחרורו, חזר הרב כהן למוסקבה על מנת להנפיק דרכון, הוא קיבל את הדרכון יחד עם האישור המיוחל, וכעת הגיע לריגא על מנת לקבל את התעודות ולנסוע לארץ ישראל.

אברהם.

[את זכרונותיו מגלות זו העלה הרב רפאל נחמן כהן בספרו "מאחורי מסך הברזל" ע' 73 ואילך].

לזכות

החתן הרב הת' מנחם מענדל
והכלה מרת חי' מושקא שיחיו

גלזמן

לרגל נישואיהם בשעה טובה ומוצלחת
יום ג' כ"ז מנחם אב ה'תשע"ו - שנת הקהל

ולזכות הוריהם

הרב ר' מרדכי וזוגתו מרת רבקה שיחיו גלזמן
הרב ר' אברהם הלוי וזוגתו מרת זי שא שיחיו בערנשטיין

ולזכות זקניהם

מרת לאה תחי' מרמולשטיין
הרב ר' בן ציון הלוי וזוגתו מרת רחל שיחיו בערנשטיין
הרב ר' מנחם מאניס הכהן וזוגתו מרת חנה הנקא שיחיו פרידמאן
מרת מרים צימל תחי' פרידמאן

